

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' לך • ד - יא מרחשון

תשפ"ד • שנה כ"ד • גליון ד (אלף ר"ב)

אח"כ נגשו כל הקהל לברכת לחיים ומזל טוב, ובסיום חזר מרן שליט"א למעון הקודש.

יום שישי פר' נח ה' מרחשון

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הרה"ג ר' צבי שנק ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד (ב"ר יואל מפעיה"ק, וח"ר אהרן הרשקוביץ מרחובות), ולהר"ר משה אליהו קעניג מפעיה"ק (ב"ר אהרן אליעזר מביתר, וח"ר גרשון הרשקוביץ מפעיה"ק).

שב"ק פר' נח ו' מרחשון

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרב יצחק אייזיק לוי משגיח בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק. ועברו הקהל לברכת א גוט שבת.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ג רבי יצחק שימון שליט"א דומו"צ קרית צאנז נתניה ורא"כ אורח חיים במרכז התורה, מה ידידות - העסקן לבית צאנז הרה"ח ר' צבי נתנאל רייכמן מפעיה"ק.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הגה"ח רבי מרדכי שבתי אייזנברגר שליט"א מרבני אנ"ש פעיה"ק ומח"ס בירווי הלכות. שבע ברכות (לחתן מורנו יעקב שרגא נ"י בן הג"ר צבי שנק מאלעד, ע"ב הדומו"צ הג"ר מרדכי לוינשטיין שליט"א) - בירך מרן שליט"א.

ונערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבנים להר"ר משה וועג מחיפה (ב"ר אליעזר מפעיה"ק), להרב יעקב יוסף רייכמן מפעיה"ק (ב"ר צבי נתנאל מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח הג"ר יעקב שלום ארנפלד זצ"ל), להר"ר יעקב שטמר מקרית צאנז טבריה (בה"ר רפאל מפעיה"ק, וח"ר יצחק דוד ברגר מקרית הבעש"ט), להר"ר שלמה שנק מפעיה"ק (ב"ר ישראל אברהם מחיפה, וחה"ר יוסף יהודה בינדר מפעיה"ק), ולהר"ר יהודה גרינברג מירושלים (ב"ר מיכאל מירושלים, וח"ר בר יוחאי שמעון מפעיה"ק).

יום חמישי פר' נח ד' מרחשון

אחר תפילת שחרית נכנס לקו"פ המחותן הרה"ג רבי חיים מנחם הלברשטאם שליט"א ראש כולל גארליץ ב"ב ובן כ"ק האדמו"ר מגארליץ שליט"א, לרגל שמחת נשואי בתו הכלה תחי'.

בערב אחר תפילת ערבית נסע מרן שליט"א לבני ברק להשתתף ולפאר את שמחת הנישואין של נין כ"ק מרן זי"ע, החתן נתן נטע נ"י בן הרה"ג ר' דוד וייס שליט"א מירושלים, בן גיסו כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, וחתן הגה"צ אב"ד מאקאווא אשדוד שליט"א, ע"ב הרה"צ רבי מרדכי פאללאק שליט"א אדמו"ר מבערגסאז ב"ב.

בהגיע מרן שליט"א לאולם נתן שלום לגיסו כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, לסבים ולמחותנים שליט"א. וערך מרן שליט"א שולחן לחיים לרגל השמחה במהלכה שוחח עם הסב גיסו חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א. כ"ק מרן שליט"א נתכבד בשש ברכות.

מיד לאחמ"כ פתחו בניגון התעוררות, לאחריה קם מרן שליט"א לריקודין קדישין לקראת כלה, מרן שליט"א רקד בהתלהבות משך זמן אל מול פני החתן, כשלאחמ"כ רקד מרן שליט"א עם החתן ביחוד, ובהמשך עם גיסו כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א בגילה וחדוה ובהתלהבות גדולה. אח"כ רקד מרן שליט"א עם הסבים והמחותנים שליט"א.

אח"כ הכריז הגראמער את הסב הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א לריקוד מצוה טאנץ, אחר שרקד הסב עם החתן, רקד ביחוד עם כ"ק מרן שליט"א, כן רקד מרן שליט"א עם המחותן הרה"ג ר' דוד שליט"א. בסיום ניגשו כל בני המשפחה והמחותנים לברכת מזל טוב אצל מרן שליט"א. וניגש מרן שליט"א לברך את החתן והכלה, וכן את אחותו הרבנית תליט"א.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

תנצבה.

תוכן הפלפול שנשא כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

נפק"מ רבתי בין נדונ"ד לכהמה דחציה של נכרי (מלכד הא דאמרינן בגמ'), די"ל דרק בהמה חציה של ישראל וחציה של נכרי מותר לשחטה לפי שהשחיטה אינו אלא לצורך ישראל בלבד, דהרי לנכרי לא אהני השחיטה כלל, דאין לומר דשחיטה מהני גם לנכרי להתירה לו להוציאה מאיסור אבמה"ח, דזה אינו דהרי מעשה השחיטה אינו מתירה לו כי גם לאחר השחיטה עדיין אסורה לו כל זמן שמפרכסת, כמבואר בחולין (דף ל"ג ע"א) דמפרכסת שריא רק לישראל הואיל ולדין בשחיטה תליא מילתא וכיון דאיכא שחיטה מעלייתא אישתרי, אבל לעכו"ם דבמיתה תליא מילתא אסורה עד שתצא נפשה (ועיין סוגי' הגמ' להלן דף קכ"א ע"ב), וכ"פ הרמב"ם (פ"ט ממלכים הי"ג) דאבר ובשר הפורשין מן המפרכסת אע"פ ששחט בה ישראל שני סימנין הרי"ז אסור לב"נ משום אבמה"ח, נמצא דעצם השחיטה לא אהני לנכרי כלל, מש"ה שפיר מותר לשחוט ביו"ט אע"פ שחציה של נכרי כיון דמעשה השחיטה הוא רק עבור הישראל, אבל נדו"נ דגם חלק גבוה צריך שחיטה כמו להדיוט, א"כ הו"ל השחיטה גם לצורך גבוה שאסור ביו"ט מלכם ולא לגבוה לכן אסור לשחטה ביו"ט, עי"ש מה שפלפל עפ"ז.

ואולם דב"ז דנימא דבחציה של נכרי מותר לשחוט כי אינו אלא לצורך ישראל דלנכרי עדיין אסורה כ"ז שמפרכסת, אינו אליבא דכו"ע דהרי פליגי בה בגמ' חולין (דף ל"ג ע"א) דאי' שם אמר רב אחא ב"י ש"מ מדר"ל (דאמר משנחתך הקנה הוי הריאה כמנחא בדיקולא וראוי לאכילה) מזמנין ישראל על בני מעיים ואין מזמנין ישראל על בני מעיים, מאי טעמא ישראל דבשחיטה תליא מילתא כיון דאיכא שחיטה מעלייתא אישתרי להו, עובדי כוכבים דבנחירה סגי להו ובמיתה תליא מילתא הני כאבמה"ח דמי, א"ר פפא הוה יתיבנא קמיה דראב"י ובעי דאימא ליה מי

במדרש (כ"ר פל"ג ה') עה"פ וישלח את העורב ויצא יצא ושוב עד יבשת המים מעל הארץ, אמר לו הקב"ה לנח קבל את העורב שעתידי העולם להצטרך לו, אמר לו אימתי עד יבשת המים מעל הארץ, עתיד צדיק אחד לעמוד ולייבש את העולם ואני מצריכו לו, הה"ד אצל אליהו (מלכים א, יז) והעורבים מביאין לו לחם ובשר וכו', וכ"ה ברש"י ממדרש אגדה מוכן היה העורב לשליחות אחרת בעצירת גשמים בימי אליהו שנאמר והעורבים מביאים לו לחם ובשר, וראה בבעה"ט וכן בשפ"ח בשם מהרש"ל שרמזו בזה יבשת אותיות תשבי, וראוי לבאר במה נתרצה נח לקבלו ולמונעו מלשלחו עתה בעבור זה שעתידי להשתלח, וכי א"א לו למלא שתי השליחויות.

ונקדים לבאר דברי הגמ' במס' ביצה (דף כ"א ע"א), בעיא מיניה רב אויא סבא מרב הונא בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מהו לשחטה ביו"ט, אמר ליה מותר, א"ל וכי מה בין זה לנדרים ונדבות (פרש"י שחציין לו וחציין לגבוה ואסור לשוחטן מפני חלק גבוה דלכם ולא לגבוה), א"ל עורבא פרח (פרש"י עורב הפורח למעלה, השיאו לדבר אחר), א"ל רבה בריה לאו היינו רב אויא סבא דמשתבח ליה מר בגויה דגברא רבא הוא (פרש"י ולמה דחיתו), א"ל ומה אעביד ליה אני היום סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים ובעא מינאי מילתא דבעי טעמא וכו', ואין מאמר הגמ' אלא מן המתמיהין במ"ש עורבא פרח, דלא יעלה על הדעת שרב הונא ידחה לגברא רבה בדברים בעלמא, דהרי אפי' כלפי הדיוט אין זה מדרכי הנימוס ומכ"ש לת"ח שכל שיחתן צריכה לימוד (סוכה דף כ"א ע"ב), גם מפני מה נקט דווקא עורבא פרח.

ואפ"ל בדרך דרוש, בהקדם מש"כ בכרם חמד (כפרשתן) בתו"ד על דברי הגמ' הנ"ל, דבמה שהקשה רב אויא מה בין זה לנדונ"ד, דלכאו' איכא

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ד נתן אריה ליב בן מוה"ד אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצב"ה.

תלוי על הספק דהרי יש לתלות לקולא כדי שלא יהא חולין שנשחט בעזרה, אבל אי חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא קושיא מעיקרא ליתא, עי"ש. היוצלמ"ז דאם חולין שנשחטו בעזרה אסור מדאורייתא בהכרח דספד"א מה"ת לחומרא ולכך חייבה תורה אשם תלוי על הספק, אבל אם חולין שנשחטו בעזרה לא הוי מה"ת שפיר י"ל דספד"א מה"ת לקולא, ודו"ק.

במלא הרועים (ערך חשנב"ע אות י"א) ביאר דהא אם איסור חולין שנשחטו בעזרה הוי מדאורייתא תליא בפלוגתת רבי ישמעאל ור"ע בגמ' חולין (דף ט"ז ע"ב) פלוגי רבי ישמעאל ורבי עקיבא במאה"כ כי ירחיב ה' את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר וגו', דר' ישמעאל אומר לא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאווה שבתחילה נאסר להם בשר תאווה משנכנסו לארץ הותר להם וכו' [פרש"י מתחילה כשהיו במדבר משהוקם המשכן נאסר להם בשר תאווה שאין יכולין לאכול אלא בשר שלמים ואם היו שוחטין בלא קרבן היו ענושים כרת כדכתיב ואל פתח אוהל מועד לא הביאו וגו'], ור"ע ס"ל דלא בא הכתוב אלא לאסור להם בשר נחירה שבתחילה הותר להם בשר נחירה משנכנסו לארץ נאסר להם וכו', דהנה רש"י (דף י"ז ע"א, ד"ה בשר נחירה) כתב דקרא דזבחת מבקרך ומצאנך (כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אל לשום שמו שם זבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן ה' לך) דמשמע כר"ע דרק כשיכנסו לאר"י נצטוו על השחיטה, רבי ישמעאל מפרש לה דזביחה דכתיב בהאי קרא לאו לענין ביאת הארץ נאמרה, אלא לאסור שחיטת חולין בעזרה, כדדרשינן בקידושין (דף נ"ז ע"ב) כי ירחק וזבחת בריחוק מקום אתה זבוח ואי אתה זבוח בקירוב מקום, הרי דטעמו של רבי ישמעאל דגם במדבר היו צריכים לשחוט משום דמ"ש זבחת קאי לאסור שחיטת חולין בעזרה מה"ת, אבל ר"ע דאמר דלא בא הכתוב אלא לאסור להם בשר נחורה באר"י לא ס"ל דקרא קאי לאסור חולין שנשחטו בעזרה דס"ל דחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא עי"ש, (וכ"כ באו"ח בקידושין שם).

והנה נחלקו המפוי' בביאור מאה"כ (ז, ב-ג) מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש

איכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור, ולא אמרי ליה דאמינא הא טעמא קאמר, ומסיק בגמ' תניא דלא כרב אחא בר יעקב וכו', ומבואר דפלוגי אמוראי אם אמרינן האי סברא דליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור, דלרב אחא בר יעקב דבני מעיים שרי לישראל ולא לעכו"ם ס"ל דשפיר שייך שיהא דבר המותר לישראל ואסור לנכרי וכמו"כ מפרכסת אסור לגוי, אבל לרב פפא דמי איכא מידי וכו' גם עכו"ם מותר במפרכסת.

והנה בתוס' בחולין שם (ד"ה אחד) הקשו אהך כללא דמי איכא מידי, דהרי חצ"ש מותר לישראל ולעכו"ם אסור הרי דאיכא מידי דלישראל שרי ולגוי אסור (דלא ניתנו שיעורים לב"נ), ותירצו דגם בישראל חצ"ש אסור מה"ת, ולר"ל דס"ל חצ"ש מותר מה"ת דלמא ליה ליה האי כללא דמי איכא מידי וכו' עי"ש, ובדברי התוס' א"ש מ"ש רב אחא בר יעקב ש"מ מדריש לקיש, והיינו דאמר דב"ז דייקא אליבא דר"ל דס"ל דחצ"ש מותר מה"ת ובהכרח דלא חייש לסברת מי איכא מידי וכו', וזה שאמר רב פפא דבעינא למימר מי איכא מידי וכו' ולא אמרי ליה דהא טעמא קאמר, ויל"פ דהיינו כיון דאליבא דר"ל קאמר, ולדידיה לית ליה הך כללא, ולהכי לא אמרי לה, (והארכנו בזה במק"א).

גודע מש"כ המפוי' דפלוגתת ר' יוחנן ור"ל בדין חצ"ש תליא בדין ספד"א, דבגמ' (יומא דף ע"ד ע"א) פריך ר' יוחנן לר"ל מהא דתנן כל חלב לרבות כוי וחצי שיעור עי"ש, ולפי"ז אי צריך קרא לאסור כוי לא אייתר לרבות חצ"ש, נמצא דאי ספיקא לחומרא מה"ת ואין צריך קרא לאסור כוי דבלא"ה הוי מחמרינן מספק, א"כ אייתר קרא לרבות חצ"ש, אבל אי ספיקא מה"ת לקולא ובעינן קרא לאסור כוי לא אייתר קרא לאסור חצ"ש, ודו"ק, (עיין חוט המשולש פר' במדבר שער המים סוד"ה אכן, וכן הוא בס' דברי אמת להגאון אב"ד פרעמיסלא, דרוש ז' עמוד ק"ז) עי"ש.

גודע מה שהקשו הראשונים על הרמב"ם דס"ל דספיקא מה"ת לקולא, דא"כ מפני מה חייבה התורה אשם תלוי על הספק הרי יש לתלות לקולא, וכתב האור חדש (קידושין דף ע"א ע"א) דקושיא זו ליתא אלא אי נימא דחולין שנשחטו בעזרה אסור מדאורייתא, לכך את"ל דכל ספק שריא מה"ת לא היה הכתוב מחייב להביא אשם

כמו בטמאים. (ראה בתוספות השלם שכתבו שהביא ח' עולות לכך, לנח וג' בניו ולאשתו וג' נשי בניו, יעו"ש).

ובס' חסד לאברהם (בפרשתן, להרה"ק מהר"א פאדלוסקער תלמיד מרן הבעש"ט), הביא את דבריו ועפי"ז כתב לכאר דברי הגמ' בסנהדרין (שם) וישלח את העורב, אמר ר"ל תשובה ניצחת השיבו עורב לנח, אמר לו רבך שונאני ואתה שנאתני, רבך שונאני מן הטהורין שבעה מן הטמאים שנים, ואתה שנאתני שאתה מניח ממין שבעה ושולח ממין שנים, אם פוגע בי שר חמה או שר צנה לא נמצא עולם חסר בריה אחת, או שמא לאשתי אתה צריך, אמר לו רשע במותר לי נאסר לי בנאסר לי לא כש"כ. ויש לדקדק דעל השאלה הראשונה למה אתה מניח ממין שבעה ושולח ממין שנים לא השיב לו נח כלל, וכבר נתעורר בזה במהרש"א שם.

ולפי האמור א"ש, דהנה באמת לא צדק העורב כלל בטענתו על מה שנח מניח ממין שבעה ושולח ממין שנים וכו', דהרי ו' זוגות הוצרכו לו לקרבנות, וזוג אחד הוצרך לקיום המין, וא"כ אף מן הטהורים לא ישארו רק זוג אחד, ועד"ז עורר גם בס' עטרת צבי (בפרשתן). [והיינו דנח הקריב מכל הבהמות והעופות כמפורש בקרא (ח. כ) ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור ויעל עולות במזבח, וברש"י הביא מ"ד במד"ר, אמר לא צוה לי הקב"ה להכניס מאלו ז' ז' אלא כדי להקריב קרבן מהם, ופי' בשפ"ח דרש"י מבאר בכך הטעם שהביא עולה מכל הבהמה הטהורה ומכל עוף הטהור, היה די לו שיביא קרבן בשבילו ובשביל אשתו ובניו וכלותיו, ולמה הביא מכל המינים, ע"ז תי' דאמר לא צוה וכו' עי"ש, ולפימ"ש הקיצור מזרחי צ"ל דהקריב מכל המינים עולה ותודה וחטאת], אלא דכיון דגם העורב שימש בתיבה כדאי' בסנהדרין (שם), לכן נעשה לו הדבר כהיתר, ולא הבין דעל חם להביא עולה וחטאת לו ולאשתו על שנכשל בזה, וסבר דישארו ג' זוגות, לכן טען למה אתה משלח אותי ולא מן הטהורים. והשיב לו נח תשובה ניצחת שעולה לשתי שאלות, רשע במותר לי אסור שהרי נאסר בתשמיש בתיבה, על כן יצטרך להביא ב' זוגות על חם עולה וחטאת לו ולאשתו, ולא ישאר רק זוג אחד, ודו"ק.

ובהמשך דבריו הביא להקשות על האמור

ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהורה הוא שנים איש ואשתו, גם מעוף השמים שבעה שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על פני כל הארץ. אם הכוונה שיקח מן הטהורות ז' זוגות של זכרים ונקיבות שהן י"ד, או שיקח מן הטהורות ז' בלבד, ולא ז' זוגות, ואותן ז' יהיו חלקם זכרים וחלקם נקיבות.

וברש"י שבעה שבעה, כדי שיקריב מהם קרבן, ובשפתי חכמים הביא מצידה לדרך שכתב וז"ל, היינו רצ"ל דבין כולם היו שבעה, דהיינו שלושה זוגות, ואחד נשאר בלא זוג, והא דכתיב בקרא שבעה שבעה לאו למימרא שיהיו שבעה זוגות, אלא שבעה עופות ואותן שבעה יהיו איש ואשתו, כמו גבי שנים שנים איש ואשתו, דהיינו שני עופות ואותן שנים יהיו איש ואשתו, ה"נ גבי שבעה שבעה, וא"כ נשאר אחד בלא זוג, ועל זה קשה למה נשאר אחד בלא זוג, אלא כדי שיקריב וכו' עכ"ד. וכן משמע בגמ' סנהדרין (דף ק"ח ע"ב) דאי' שם דהעורב אמר לנח 'מן הטהורים שבעה מן הטמאים שנים', משמע דשבעה דומי' דשנים, ולא הוי ז' זוגות, דא"כ הו"ל לומר מן הטהורים י"ד מן הטמאים שנים, וכן דייק ברש"ש שם.

אלא שפי' זה הוא כנגד מ"ד במד"ר (פל"ב ס"ד) דשם איתא וז"ל, שבעה שבעה, אם תאמר ז' מכל מין נמצא אחד מהן שאין לו בן זוג, אלא שבעה זכרים ושבעה נקבות, לא שאני צריך להם אלא להחיות זרע על פני כל הארץ, ומבואר שהיו ז' זוגות של הטהורים, וכן נקטו באבן עזרא ורד"ק וחוקוני.

ובהמשך הביא השפ"ח מקיצור מזרחי שכתב וז"ל, קבלתי הטעם (מה שהוצרך להביא ז' זוגות) שנח ביציאתו מן התיבה הוצרך להקריב ארבע עולות לארבעה זוגות שנצולו מן התיבה, הוא ואשתו ושלושה בניו עם נשותיהם, אולי חטאו במחשבה, [עי' בזה"ק (דף ע' ע"א) שנתחייב עולה על שהרהר שנגמרו כל זכויותיו ע"י שניצול מן המבול עי"ש, ובס' תפארת צבי (לוציק) בפרשתן, דהחטא בהרהור היה שהיה מקמני אמנה, עי"ש שלמד כן בדברי הקצו"מ הללו], וארבע נקבות בשביל ארבעה זוגות הנ"ל לקרבן תודה כי ארבעה צריכין להודות וכו', וחם ואשתו שחטאו בשימושם בתיבה הקריב עליהם חטאת ועולה לכל אחד ואחד, ויצאו בזה ששה זוגות, וזוג אחד לקיום המין

שהקריבו בני נח, וגבי שלמים כתיב זאת תורת זבח השלמים, אשר הקריבו לה' אין כתיב כאן אלא אשר יקריבו מכאן ולהבא עי"ש, וקצת מזה אי' בש"ס זבחים שם, הרי דמ"ד דב"נ לא הקריבו שלמים מפרש דמ"ש ויזבחו שלמים היינו שלימים בלא הפשט וניתוח, ומ"ד דב"נ הקריבו שלמים הקריבו קרבן שלמים ממש ובהפשט וניתוח.

והך מילתא אי קרבן שהקריבו ישראל במדבר היה קרבן שלמים או דרך קרבן עולה הקריבו אלא שהיה שלם בעורו בלא הפשט וניתוח, פליגי בה תנאי בחגיגה (דף ו' ע"ב) דפליגי שם אי עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי או עולת ראיה, ואמר אביי דפליגי בה נמי רבי ישמעאל ורבי עקיבא, דלרבי ישמעאל דס"ל דכללות נאמרו בסיני ופרטות באהל מועד, ואי ס"ד דעולת תמיד הוואי מי איכא מידי דמעיקרא לא בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי הפשט וניתוח, (היינו דל"י לא נמסר עדיין פרטות הדינים בסיני ולא ידעו שצריך הפשט וניתוח א"כ הקריבו שלמים בלא הפשט וניתוח א"כ לא יתכן שהקריבו עולת תמיד שא"א שבדבר שנשאר חובה לדורות נשתנה הדין, וע"כ דעולת ראיה הואי שלא היתה קרבן קבוע ומאליהם הקריבו באותו זמן), ולר"ע דס"ל כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד וכו' וא"כ כבר ידעו דיני העולה שצריך הפר"נ שפיר י"ל דעולת תמיד הוואי, (ואע"ג דהקריבו קודם מתן תורה בסיני כבר עמדו בזה התוס' שם ד"ה ר"ע ועיין בס' זכר חגיגה).

היוצלמ"ז דפלוגתת ר"א ור"י בר חנינא אי עולות הקריבו ב"נ או שלמים תליא בפלוגתא דרבי ישמעאל ור"ע, דאליבא דר"ע דכללות ופרטות ניתנו בסיני עולת תמיד הוואי שהרי ידעו דיני הפשט וניתוח והא דכתיב ויעלו עולות ויזבחו שלמים היינו קרבן שלמים כפשוטו, ומינה דב"נ מקריבין גם קרבן שלמים, משא"כ לר"י דכללות בסיני ופרטות באוהל מועד ע"כ דעולת ראיה הואי, דהרי עדיין לא ידעו דבעי הפשט וניתוח ומ"ש ויזבחו שלמים צ"ל דהיינו שלמים בלא הפשט וניתוח, ולא הקריבו שלמים ב"נ.

עוד נקדים מ"ש בחוט המשולש (פר' משפטים שער המים) לבאר פלוגתת רבי ישמעאל ור"ע בחגיגה (דף ו' ע"א) בעולה שהקריבו ישראל במדבר

דהזקקו ד' נקבות לתודה, מהא דאי' בגמ' זבחים (דף קט"ז ע"א) איתמר ר' אלעזר ור' יוסי בר חנינא חד אמר קרבו שלמים בני נח וחד אמר לא קרבו, ופלוגתא זו הובא ג"כ במד"ר (בפר' צו פ"ט ס"ו, וכן בב"ר פר' כ"ב ס"ה) ר' אלעזר ור' יוסי בר חנינא, ר' אלעזר שלמים הקריבו בני נח, ור' יוסי בר חנינא אמר עולות הקריבו ב"נ וכו' עי"ש. וא"כ למ"ד דב"נ הקריבו רק עולות ולא שלמים, והרי קרבן עולה איננו אלא זכר תמים, [ואע"ג דב"נ בבמה מקריבין גם עולות נקבות, כדאי' בזבחים (דף קט"ז ע"ב) עד שלא הוקם המשכן הבמות מותרות וכו' והכל כשרין להקריב בהמה חיה ועוף זכרים ונקבות וכו' והכל קרבו עולה. י"ל עפימ"ד במד"ר (פל"ד ס"ט) שנח הקריב על המזבח הגדול שבירושלים, וכן משמע בתיוב"ע בפסוק (ה, ב) ויבן מזבחה, וכ"כ הרמב"ם (פ"ב מבית הבחירה ה"ב), ועיין בתורת העולה להרמ"א (ח"ג פרק ע"ז), וא"כ הו"ל דין מזבחה ולא במה, והאריך בזה במשך חכמה], וא"כ לא יתכן שהקריבו ד' נקיבות לקרבן תודה, עי"ש. וראה גם בתולדות יצחק (סו"פ תולדות) דבתו"ד דממה שהוצרך נח ז' זוגות דו' מהם היו לקרבנות, מוכח דב"נ הקריבו גם שלמים עי"ש, וכ"ה בהגהות רד"ל לפרד"א (פכ"ג ס"ק ס"ז). ועי' בשו"ת מהרי"ץ (ח"ב ס' ז).

וי"ל דהך מילתא תליא בפלוגתא הנ"ל אם היה מן הטהורות ז' זוגות או ז' בלחוד, דלמ"ד דב"נ הקריבו גם שלמים, י"ל כמ"ש הקיצור מזרחי שהקריב ו' זוגות והיו הנקבות לקרבן תודה, אבל מ"ד דב"נ לא הקריבו שלמים וא"כ לא הו"מ להקריב הנקבות לעולה, וא"כ י"ל דס"ל דהיו רק ז' בהמות, שמהם הקריב חלק מהזכרים, והשאר היו לחיות זרע על הארץ כמש"כ המפ"י, ולכן היו יותר זוגות מן הטהורות לחיות זרע, כי הם מתמעטים ע"י אכילה עיין חזקוני וכלי יקר.

ובמדרש שם אי' מתיב רבי אלעזר לר"י בר חנינא [דס"ל דב"נ לא הקריבו שלמים] והכתיב (שמות כד, ה) וישלחו את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו שלמים, דא מה עבד לה ר"י בר חנינא, עביד לה כמ"ד שלימים היו בעורן בלא הפשט וניתוח וכו', ואף קרא מסייע לר' יוסי בר חנינא זאת תורת העולה היא העולה, היא העולה

אם עולת ראייה הואי או עולת תמיד הואי, דאזלי לשיטתייהו במה דפליגי בחולין הנ"ל בקרא דכי ירחיב ה"א את גבולך אם בא להתיר בשר תאווה או לאסור בשר נחירה.

ותו"ד עפמ"ש בספר אור יקרות, דיל"ד במ"ש במתן תורה (שמות כד, ה) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו שלמים, מדוע שינה הכתוב לכתוב גבי עולות ויעלו דהיינו הקטרה וגבי שלמים ויזבחו דמשמע שחיטה לחוד, דהול"ל נמי ויגישו שלמים דהיינו הקטרת אימורים וכמ"ש בפר' תשא (שמות לב, ו) ויעלו עולות ויגישו שלמים, ות' ע"ז ב' תירוצים, א. דלמ"ד עולת תמיד הוואי ניחא דיש לומר דאותו תמיד היה תמיד של בין הערבים, אשר לא היו יכולים להקריב אחריה שום קרבן שהרי עליה השלם כל הקרבנות, וכיון דאיסור דהשלמה אינו אלא לגבי ההקטרה ע"ג המזבח, אבל השחיטה מותרת כדאי' בפסחים (דף נ"ט ע"א) דמעלה האימורין ומלינה ע"ג מזבח ולמחר מקטירן, לכך כתיב ויזבחו שלמים דאחר התמיד רק שחטוהו אבל עדיין לא הקריבום, אלא דהאי תירוצא ניחא רק אי עולת תמיד הוי, ב. עוד תירץ דאף למ"ד עולת ראייה הוי י"ל דאותו היום פסקה העבודה מן הבכורים וניתנה לכהנים, ואפשר דפסקה אחר הקרבת העולה, וכיון דשוב הו"ל זרים לא יכלו להקריב השלמים, אלא לשחטה בלבד הותר להם דהרי שחיטה בזר כשירה ולכך רק ויזבחו שלמים, עכ"ד האור יקרות.

העולה מדבריו, דלמ"ד דעולה שהקריבו בניי במדבר עולת ראייה הוואי מה שלא הקטירו אימורי השלמים משום דבאותו שעה פסקה העבודה מן הבכורים ולא היו רשאים להתעסק אלא בשחיטה בלבד, ולמ"ד דעולת תמיד הוואי הא שלא הקטירו אימורי השלמים משום דהיתה תמיד של ביה"ע דשוב לא היו אפשר להקריב עוד.

על פי דרכו י"ל דגם למ"ד דעולת תמיד הוואי לא היתה תמיד של ביה"ע, אלא דלא יכלו להקטיר השלמים כיון דאז ניטלה הכהונה מן הבכורים, ולא היו רשאים רק לשחטה בלבד, אלא דדב"ז ניחא רק אי נימא דגם במדבר היתה השחיטה כשירה בזרים, ודו"ק.

והנה התוס' בזבחים (דף י"ד ע"ב בתוד"ה שחיטה)

כתבו בשם הר"י מאורליני"ש דשחיטה לאו עבודה היא לפי ששוחה בחולין ובקדשים ע"כ לאו מטעם עבודה צוה המקום לשחוט, וכתב בזרע ברך דלפי"ז לר"ע דס"ל דבמדבר הותרה להם בשר נחירה ולא היה נוהג שחיטה רק בקדשים, א"כ במדבר ל"ה שוחה בחולין וקדשים וממילא דגם השחיטה היה בכלל עבודת הקדשים דאסורה בזרים, (וכ"כ באור חדש פר' אחרי, ובברכי יוסף יו"ד סימן י"ג אות ב', וכן בלב אריה חולין שם ועוד), ולפי"ז אליבא דר"ע ליתא להך תירוצא דמש"ה כתיב ויזבחו שלמים משום דאז פסקה עבודה מן הבכורים ושרי להו לשחוט בלבד, שהרי אליבא דר"ע גם שחיטה היה אסורה בזר במדבר, ורק אליבא דרבי ישמעאל י"ל דגם במדבר היה השחיטה בזר כשירה וא"ש האי תירוצא,

לפי"ז מבואר דרבי ישמעאל ור"ע לשיטתייהו אזלי, דלר"ע דהותר להם בשר נחירה ובמדבר לא היתה שחיטה אלא בקדשים בלבד, וא"כ השחיטה היתה בכלל עבודה בכהנים בלבד, א"כ לא יתכן דמ"ש ויזבחו שלמים היינו משום דפסקה העבודה מן הבכורים והותר להם רק לשחוט, ועכצ"ל דכיון דהעולה היתה עולת תמיד של בין הערבים לא היו יכולים להקטיר אחריה, לכך לשיטתו בהכרח דעולת תמיד הוואי. אבל לרבי ישמעאל דאמר דנאסר להם בשר תאווה במדבר, והיתה שחיטה גם בחולין, א"כ גם במדבר לא היה השחיטה עבודה והיתה כשירה בזר, א"כ שפיר יל"פ מ"ש ויזבחו שלמים יען שאז ניטל העבודה מן הבכורים ולא הותרה להם כי אם שחיטה בלבד, ואין שום הכרח לומר דעולת תמיד הוי מש"ה קאמר דעולת ראייה הוואי, ודו"ק ודפח"ח.

מעתה יבואר בטו"ט מאמר הגמ', דהנה כאשר רב אויא סבא שאל את רב הונא מפנ"מ בהמה חציה של נכרי מותר לשחטה ביו"ט ונדונ"ד אע"פ שיש בהם חלק ההדיוט אין קרבין ביו"ט, והבין רב הונא דלא ניח"ל לחלק בכך דשחיטת בהמה שחציה של נכרי אינו אלא לצורך ישראל, משא"כ נדונ"ד דהשחיטה גם לצורך העבודה, דסבירא ליה דהשחיטה מועיל גם לנכרי להוציאה מאיסור אבמה"ח, כיון דליכא מידי דשרי לישראל ואסור לב"ג.

על כך השיב לו בדרך רמז דלא נתכוון לזולל בו

לישראל ואסור לב"נ דהרי חצ"ש יוכיח, ולפי"ז שפיר י"ל דמפרכסת אע"פ דמותר לישראל מ"מ לב"נ דבמיתה תליא אסורה, נמצא דשחיטת בהמה מועיל רק לישראל שהרי לנכרי עדיין אסורה עד שתצא נפשה, משא"כ בנדונ"ד דהשחיטה היא גם לצורך גבוה, וממילא דאינו דומה נדונ"ד לבהמה שחציה של נכרי, ודו"ק.

*

והנה בגמ' חולין (דף ה' ע"א) לימא מסייע ליה (להא דאמר רב ענן אמר שמואל ישראל מומר לעבודת כוכבים מותר לאכול משחיטתו) והעורבים מביאים לו לחם ובשר בבוקר ולחם ובשר בערב (מלכים א' יז, ו), ואמר רב יהודה אמר רב מבי טבחי דאחאב, ודחי בגמ' דעל פי הדיבור שאנו, ובתוס' (ד"ה על פי הדיבור) הקשי מעיקרא דמאי קא ס"ד להוכיח מהך דאליהו, הרי למאי דס"ד דלא הוי ע"פ הדיבור אפי' אם שחיטת מומר כשירה מ"מ הא אמר רב (לקמן דף צ"ה ע"א) בשר שנתעלם מן העין אסור, וסו"ס אותו בשר שהביאו העורבים נתעלם מן העין והאיך הותר לאליהו לאוכלו, וע"כ דע"פ הדיבור הוי, עי"ש.

ובתוס' (ד"ה על פי הדיבור) הקשי מעיקרא דמאי קא ס"ד להוכיח מהך דאליהו הרי למאי דס"ד דלא הוי ע"פ הדיבור א"כ אפי' אם שחיטת מומר כשירה מ"מ תקשי דהא אמר רב (לקמן דף צ"ה ע"א) בשר שנתעלם מן העין אסור, וסו"ס אותו בשר שהביאו העורבים נתעלם מן העין והאיך הותר לאליהו לאוכלו, עי"ש.

והריטב"א כתב, דמעיקרא נמי הוי ס"ד כי ע"פ הקב"ה אכלו שהבטיחו שיביאו לו העורבים מן מקום קרוב מן טבחי דאחאב ולא יחוש לעורבים דמייתי ליה מעלמא, וש"מ דטבחי דאחאב כולו התירו וכדרב ענן דאי לא אפילו מן הקרוב היה לו לחוש לרובא דהא עובדי' וחבריו מיעוט הוי וכל דפריש מרובא פריש, ופרקי' דע"פ הדיבור שאנו והוא מבטיחו לו שיביאו לו אפילו מן המיעוט כי נקל הוא אצל השי"ת, וליכא למימר לגבי דידיה כל דפריש מרובא פריש, וכע"ז כתב המהרש"א במהד"ב דלולי פרש"י יל"פ דמ"ש ע"פ הדיבור היינו שהודיעו שהוא בשר היתר שעובדיה שחטו עי"ש.

ולדחותו, אלא לרמוז לו דבהכרח דליתא להאי כללא ושפיר אפשר שיהא מותר לישראל ואסור לב"נ, וכמו"כ מפרכסת אסור לב"נ, וממילא דלא אהני להו השחיטה כלל. וע"ז א"ל עורבא פרח רצ"ל ראה נא את העורב אשר לא רצתה ללכת בדבר נח כי טענה הוגנת היה לה שמניח ממין שבעה ושולח ממין שנים וכו', והיינו דאין לומר דצריך לשבעה מן הטהורים לצורך קרבנות לעולות ותודות וחטאת כמ"ש הקיצור מזרחי דהנקבות היו לקרבנות תודה, דהרי ב"נ אין מקריבין שלמים, והא דכתיב ויזבחו שלמים לא קאי על קרבנות שלמים, אלא שהיו שלמים בלא הפשט וניתוח, ועז"א ויזבחו שלמים שנשארו שלמים כמו בשעת השחיטה, דכיון דלא היה אלא עולת ראיה בהוראת שעה לא היה צריך להפשט וניתוח.

והיינו דס"ל דלא יתכן דעולת תמיד הוואי ומ"ש ויזבחו שלמים היינו קרבן שלמים, ומ"ש ויזבחו היינו משום שלא יכלו רק לשחטה בלבד משום דאז פסקה העבודה מן הבכורים ולא הותר להם אלא השחיטה, דבהכרח דזה אינו, שהרי במדבר גם השחיטה היתה עבודה משום דלא נהגה רק בקדשים ולא בחולין, דמ"ש כי ירחיב וגו' לא בא הכתוב אלא לאסור בשר נחירה וע"ז נאמר וזבחת, דלא יתכן לומר דזבחת בא לאסור שחיטת חולין בעזרה, דבהכרח דחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא, דאל"ה היאך חייבה תורה להביא אשם תלוי על הספק, והרי ספיקא דאורייתא מה"ת לקולא כמ"ש האו"ח.

נמצא לפי"ז דכיון דספד"א מה"ת לקולא וא"כ בהכרח דחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא, דמ"ש זבחת היינו לאסור בשר נחירה, ומינה דבמדבר גם השחיטה היתה עבודה, וא"כ מ"ש ויזבחו שלמים היינו שלמים בלא הפשט וניתוח, וממילא די"ל דב"נ לא הקריבו אלא עולות ולא שלמים, וזה היה טענת העורב דאין צורך לשבעה מן הטהורים לצורך הקרבנות, על כן סירב ללכת כשליחות נח.

מעתה דספיקא מה"ת לקולא א"כ איצטרך קרא דכל חלב לאסור חלב כוי, ולא אייתר קרא לאסור חצ"ש, נמצא דחצ"ש מותר מה"ת, מעתה בהכרח דליתא להך כללא דליכא מידי דשרי

הקריבו שלמים, וא"כ אין לומר דאותם ו' זוגות הם לצורך קרבנות, ובכך יש לו טענה גדולה מפני מה לא שולח נח מין הטהורים דישנם שבעה שבעה, ועל כן קבל את העורב.

*

וי"ל עוד באו"א לאידך גיסא, דרב הונא השיב לרב אויא סבא עורבא פרח רצ"ל ראה נא את העורב אשר נח שילחה והפריחה ולא חש לדבריה על שמניח ממין שבעה ושולח ממין שנים וכו', כי לא צדקה בטענתה שהרי מה שהיו הטהורות שבעה שבעה כי ששה מהם היו לקרבנות כמ"ש הקיצור מזרחי, דגם הנקבות הקריב מהם קרבן תודה, משום דב"נ מקריבין גם שלמים, כדמוכח מהא דכתיב ויזבחו זבחים שלמים, דאין לומר דהכוונה שהיו שלימים בלא הפשט וניתוח, דהרי עולת תמיד הוואי, ומי איכא מידי דמעיקרא לא בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי הפשט וניתוח.

דלא יתכן לפרש דעולה שהקריבו בנ"י במדבר עולת ראייה הוואי, דהרי כתיב ויזבחו שלמים דהיינו דלא היו יכולים רק לשחוט משום דכבר הקריבו התמיד ועליה השלם וגו', וע"כ דעולתתמיד הוואי, דאין לומר דלעולם עולת ראייה הוואי ומ"ש ויזבחו שלמים משום דאז פסקה העבודה מן הבכורים ולא הותר להם אלא השחיטה, דהרי במדבר גם השחיטה היתה עבודה משום דלא נהגה רק בקדשים ולא בחולין, דבמדבר הותר להם בשר נחירה דמ"ש כי ירחיב וגו' וזבחת בא לאסור בשר נחירה, דלא יתכן לומר דזבחת בא לאסור שחיטת חולין בעזרה, דבהכרח צ"ל דחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא, דאל"ה היאך חייבה תורה להביא אשם תלוי על הספק, והרי ספיקא מה"ת לקולא כמ"ש האו"ת.

ומעתה דספיקא מה"ת לקולא א"כ קרא דכל חלב לאסור חלב כוי, ולא אייתר קרא לאסור חצ"ש, ומעתה דחצ"ש מותר מה"ת בהכרח דליתא להך כללא דליכא מידי דשרי לישראל ואסור לב"נ דהרי חצ"ש יוכיח, ולפי"ז שפיר י"ל דמפרכסת אע"פ דמותר לישראל מ"מ לב"נ דבמיתה תליא אסורה, נמצא דשחיטת בהמה מועיל רק לישראל שהרי לנכרי עדיין אסורה עד שתצא נפשה, משא"כ בנדונ"ד דהשחיטה היא גם

ולכאו' יש מקום לפלפל בזה, דתינח לענין חשש שחיטת מומר י"ל דנדודע לו ע"פ הדיבור דבשר אינו שחיטת מומר אלא משחיטת עובדיה, אולם לגבי איסור בשר שנתעלם מן העין, שהוא איסור מחמת עצמו, דאסרו חכמים כל בשר שנתעלם מן העין, ע"ז לא שייך לומר דהודיעו ברוחה"ק דהוא שחיטת עובדיה דסו"ס הו"ל בשר שנתעלם דאסרוהו חכמים גם אם באמת כשירה היא.

וי"ל עפמ"ש בכתב סופר שם דמש"ה לא חשש מאיסור בשר שנתעלם מן העין, כי אכל פחות מכשיעור דליכא בה אלא איסור דרבנן דחצ"ש מותר מה"ת, לכן לגבי איסור בשר שנתעלם מן העין שאינו אלא מחמת ספק שמא נתחלף בשר שחוטא בכשר נבילה, לא היה חושש על חצ"ש דהרי בספיקא דרבנן אזלינן לקולא [וי"ל עוד דלא החמיר על תרי דרבנן], משא"כ לגבי שחיטת מומר את"ל דאסורה לא היה אוכל גם חצ"ש דהרי אסרוהו רבנן, עי"ש.

מעתה יבואר דברי המדרש דא"ל הקב"ה לנח קבל את העורב שעתידי העולם להצטרך לו, אמר לו אימתי עד יבשת המים מעל הארץ, עתיד צדיק אחד לעמוד ולייבש את העולם ואני מצריכו לו, והיינו דכאשר העורב יצא ושב תיכף כי מיאן למלא שליחותו בטענה דהו"ל לשלוח מן הטהורים שישנם שבעה שבעה, ונח לא רצה להכניסו אל התיבה אלא להכריחו למלא שליחותו.

ע"ז א"ל הקב"ה דאין לדחותו לגמרי דלפי הבנתו הצדק עמו, והיינו דהרי הוא מוכן לשליחות אחרת להביא לחם ובשר לאליהו, דאף דהו"ל בשר שנתעלם מן העין לא חשש אליהו לאכול ממנה חצ"ש כיון דהו"ל תרי איסורי דרבנן, והיינו דחצ"ש מותר מה"ת, משום דכל חלב איצטריך לאסור חלב כוי, דבלא"ה ספיקא מה"ת לקולא, ולפי"ז עכצ"ל דחשנב"ע לאו דאורייתא, והיינו דמ"ש כי ירחיב וגו' וזבחת בא לאסור בשר נחירה, לפי"ז במדבר היתה גם השחיטה עבודה, וממילא דלא יתכן לפרש מ"ש ויזבחו שלמים דהיינו משום דעולה שהקריבו עולת תמיד הוואי ושוב לא הותר להם אלא השחיטה בלבד, דהרי גם השחיטה היתה עבודה, וי"ל דעולת ראייה הוואי ומ"ש ויזבחו שלמים היינו שלימים בלא הפו"נ, ולעולם ב"נ לא

איצטריך לאסור חלב כוי, דבלא"ה ספיקא מה"ת לחומרא, ולפי"ז שפיר י"ל דחולין שנשחטו בעזרה דאורייתא, והיינו דמ"ש כי ירחיב וגו' וזכתת לא בא לאסור בשר נחירה כי כבר היה מצווים על השחיטה אלא לומר דבריחוק מקום אתה זוכה וכו' דחשנב"ע אסור מה"ת, ולפי"ז גם במדבר לא היתה השחיטה עבודה, וי"ל דמ"ש ויזבחו שלמים כי אז פסקה הכהונה מן הבכורים ולא היו רשאים להתעסק אלא בשחיטה בלבד, וממילא דשפיר י"ל דעולה שהקריבו בני"י במדבר עולת ראיה הוואי, ומ"ש ויזבחו שלמים אין הכוונה על קרבן שלמים ממש אלא שהקריבו שלמים שהרי עולת הראיה היתה רק לשעה (וכמ"ש החוט המשולש), וי"ל דב"נ אינם מקריבים אלא עולה בלבד, ובכ"ז יש לעורב טענה הגונה מפני מה אין נח שולח מן המהורים דישנם שבעה שבעה, ועל כן קבל את העורב, ודו"ק.

תוכן התורה שנשא כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

שראה הקב"ה דורותיו העתידין לצאת ממנו, דהיינו זרע ישראל עבדיו, אשר ועמך כולם צדיקים (ישעי' ס, כא), ומכ"ש כל צדיקי הדורות העתידיים לעמוד ממנו, וצירף הבוכ"ע זכויות של לאחר זמן, ויחשבם לנח לזכות, ובוה מצא חן בעיני ה'.

והנה רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי כסלו טבת מאמר ב' אות כח), לבאר הפסוק (תהלים קכא, א-ב) אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ, כי דרכו של עולם כפי שקבע הבוכ"ע בהנהגת העולם בדרך הטבע הוא שתחילה צריך האדם להתחיל באתערותא דלתתא, ורק אז יזכה לישועת ה' באתערותא דלעילא, אבל כאשר אין הוא במדרגה זו ואין בכוחו להתחיל בעצמו וזועק את השי"ת 'אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי', או אז השי"ת ברוב רחמיו משפיע כל טוב בהתעוררות עליון בלא אתערותא דלתתא. וזהו שגמר אומר 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ', שכן היה בעת בריאת העולם בטרם כל יציר נברא ועדיין לא היו הצדיקים שבזכותם ובזכות מעשיהם הטובים יברא העולם, אעפ"כ ברא הקב"ה את עולמו וצירף את כל זכויות דלעתיד, ועל שם העתיד השפיע הבוכ"ע באתערותא דלעילא, עכתוד"ק, יעו"ש

לצורך גבוה, וממילא דאינו דומה נדונ"ד לכהמה שחציה של נכרי, ודו"ק.

ועד"ז יבואר גם דברי המדרש דכאשר העורב יצא ושב תיכף דסירב ללכת בטענה דהיה לו לנח לשלוח אחד מן המהורים שישנם שבעה שבעה, ונח לא רצה להכניסו אל התיבה כדי להכריחו למלא שליחותו, אז אמר לו הקב"ה קבלו וכו' עתיד צדיק אחד לעמוד ולייבש את העולם ואני מצריכו לו, רצ"ל דהוא מוכן לשליחות אחרת להביא לחם ובשר לאליהו, ואני מצריכו לו, רצ"ל שרק ע"פ הדיבור הוא דאישתרי ליה, הא לאו הכי לא, והיינו משום דהו"ל בשר שנתעלם מן העין (דאי משום דנשחט ע"י מומר, הא מסקינן דשחיטתו כשרה, ולא הוזק להיתר מפי הדיבור), והו"ל לאליהו לחשוש לאכול ממנה אפי' רק חצ"ש וכמ"ש הכתב סופר, והיינו משום דחצ"ש אסור מה"ת, ודאתינן מקרא דכל חלב, דלא

בתוה"ק בפרשתן (בראשית ו, ט) אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלקים התהלך נח, ובבעה"ט אלה תולדות נח ד' דסמיכי, אלה תולדות השמים (שם ב, ד), אלה תולדות נח, אלה תולדות שם (שם יא, י), אלה תולדות יעקב יוסף (שם לו, ב). בכולן פסל שלפניו אלה תולדות השמים פסל תהו ובהו, אלה תולדות נח פסל דורות שלפניו, אלה תולדות שם פסל בני חם ובני יפת, אלה תולדות יעקב פסל עשו ואלופיו, ע"כ.

והנראה לבאר בזה, ובהקדם מה דאיתא במדרש בפרשתן (ב"ר כח, ט; וראה סנהדרין דף ק"ח ע"ב) אמר ר' אבא בר כהנא כי נחמתי כי עשיתים ונח מצא חן (בראשית ו, ז-ח) אתמהא, אלא אפי' נח שנשתייר מהם לא שהיה כדאי אלא שמצא חן. ואף שאין אנו מבינים אבל עכ"פ רואים שגם נח לא היה ראוי על ידי מעשיו להנצל ממי המבול, אלא שמצא חן, וכפי שהמשיכו חז"ל בהמשך דבריהם במדרש (שם ה'), אמר ר' סימון מצינו שהקב"ה עושה חסד עם האחרונים בזכות הראשונים, ומנין שהקב"ה עושה עם הראשונים בזכות האחרונים, ונח מצא חן בעיני ה', באיזו זכות בזכות תולדותיו, ע"כ. הרי לנו שמה שזכה נח להינצל ממי המבול ולא נספה בעוון דורו, היה בזכות

(וראה ישמח משה זי"ע, הפטורה לפר' שופטים; תפלה למושה על תהלים, מזמור קכ"א).

והנה בספה"ק ייטב לב (פר' שמות) האריך לבאר הענין, מה שמצינו שאמר הקב"ה למושה (שמות ג, יב) בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה, שיצאו בזכות שעתידין לקבל התורה, הרי לנו שלטובה הבוכ"ע מצרף את זכות העתיד. וענין זה המשיך יעקב אבינו לזרעו אחריו בברכו את אפרים ומנשה, שהרי בתחילה שאל את יוסף מי אלה (בראשית מה, ח) ודרשו חז"ל (תנחומא ויחי, סי' ו; והובא ברש"י) מי אלה שאינן ראויין לברכה, שראה שעתיד לצאת ירבעם מאפרים, ויהוא בן נמשי ובניו ממנשה, ומ"מ לבסוף בירכן שאמר (שם פסוק ט) קחם נא אלי ואברכם, ואף הקדים בברכתו אפרים לפני מנשה לפי שאחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא הגוים (שם פסוק יט), שעתיד יהושע לצאת ממנו, וזהו ע"ד מה שפי' בפרשת דרכים (דרך מצרים דרוש ד') כנודע. ובזאת המשיך יעקב אבינו לזרעו אחריו, שגם בכי"ד של מעלה ינהגו איתם כן שלא ישגחו על הרעות העתידות, כי אם על הטובות העתידות לצמוח מהם לצרפם עתה ולהושיעם בזכותם, עכתד"ק בייטב לב.

ועד"ז כתב עוד במק"א (פר' ויחי) לפרש מה שנאמר בתהלים (עז, מז) גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה, דהכוונה על אפרים ומנשה שהם בני יוסף וגם בני יעקב, שהרי עליהם אמר יעקב (בראשית מה, ה) אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי, ואז הכין יעקב אבינו ע"ה לדורות עולם, שידונו את בני ישראל על שם העתיד לטוב ולא לרע, ולזה שם את אפרים לפני מנשה, ועל זה רמז הכתוב גאלת בזרוע עמך אף שבאותה העת לא היו ראויים כדאיתא בחז"ל (ראה שמו"ר א, לה), וצירף להם הקב"ה זכות העתיד שיקבלו התורה, וזהו מכח בני יעקב ויוסף הם אפרים ומנשה אשר הם גם בני יעקב וגם בני יוסף, שדן אותם יעקב על שם העתיד, ודבר זה הוא סלה, כי מדה זו נוהג סלה לעולם ועד, אתוד"ק.

עפי"ז יבואר דבר המסורה, אלה תולדות נח שניצל נח בזכות תולדותיו שיהיו צדיקים גמורים,

לזה אמר אלה תולדות שם, דהיינו שניצל בזכות בנו שם ובזכות זרע ישראל היוצאים משם, וכאשר הנהיג הקב"ה בבריאת העולם אלה תולדות השמים והארץ בהבראם שהכל נברא בזכות העתיד וכנ"ל מהבני יששכר. והסמך עוד ואמר אלה תולדות יעקב יוסף כי הנהגה זו קבע יעקב אבינו ע"ה, כאשר צירף למנשה ואפרים שהם נחשבים גם תולדות יעקב וגם תולדות יוסף הזכויות של לאחר מכן, ולכן לקחם על זרועותיו וברכם, ונקבעה הנהגה זו לדורות עולם מראשית הבריאה ועד אחריתה שאף כשאין ראויים יושיעם השי"ת בזכות העתיד.

והלום נדפס ממרן אאדמו"ר זי"ע שכתב לפרש מה שמצינו שלוש פרשיות הקרויים על שם אדם, ואלו הן נח בלק ופינחס וביאר שם מרן אאדמו"ר זי"ע עפ"י דרכו לקשר הני תלת. ולפי דברינו יתבאר עוד, שכפי שהיה בנח שניצל בזכות העתיד, כן נמי היה אצל בלק, דהנה בלק חיפש שעת הכושר לקלל את ישראל וזאת עפ"י מעשיהם באותה העת, אכן בלעם השיבו ואמר (במדבר כג, כא-כב) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו, ורצ"ל דמאחר ושם הוי"ה עמהם, ושם זה מורה על שהוא למעלה מן הזמן, והוא היה הווה ויהיה, אשר על כן הוא רואה ומביט רק בזכויות העתידים לרכוש לעתיד, וכשם שא"ל מוציאם ממצרים וגו' שגם ביציאת מצרים לא היו ראויים כמטענת המקטרג מה נשתנו אלו מאלו (ילקוט בשלח, רמז רלח), וצירף להם הקב"ה זכות העתיד וכנאמר (שמות ג, יב) בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה, שעתידים הם לקבל התורה בהר סיני לאחר זמן, ובזכות זה הוציאם כבר עתה, הרי שכן יהיה לעתיד לבוא כשיבוא פינחס זה אליהו להשיב לב אבות ובנים, וכאשר הוכטח מאת הקב"ה (במדבר כה, יב) לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום ובתרגום יוב"ע ואעבדיניה מלאך קיים ויחי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא, ומידת הדין מקטרגת באיזה זכות יגאלו, או אז ישיבם הקב"ה רואה אני שאם יגאלו הרי שלאחר זמן ייטיבו דרכיהם וישבו אלי בכל לב ונפש, ולכן יש להם זכות כבר עתה וראויים לישועה במהרה בימינו אמן.

יהודה ברנט מפעיה"ק. אחר תפילת שחרית אמרו כל הקהל יחדיו בצוותא יום השבת בספר תהלים, לרגל

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרב חיים

הי"ד), ולהר"ר ישראל מרדכי שטרן מפעיה"ק (בהג"ר צבי אלימלך מפעיה"ק, וח"ר נפתלי יצחק זלמנוביץ מפעיה"ק), שביעי - העסקן הרה"ח ר' מנחם מענדל שווארץ מנהל מוסדותינו הק' בביתר עילית ומנהל מעון הילדים 'בית ותקוה' פעיה"ק, אחרון - העסקן הרה"ח ר' בר יוחאי שמעון מנהל היכלי התורה והחסידות צאנז, מפטיר - הדומו"צ הרה"ג רבי מרדכי חיים אריה לוינשטיין שליט"א רא"כ הלכה במרכז התורה, הגבה - הרב רפאל שטמר מפעיה"ק, גלילה - הרה"ח ר' נפתלי יצחק זלמנוביץ מפעיה"ק. אחר 'הללו' ערכו 'מי שברך' למתענים בה"ב.

תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרב יצחק נתן זילברמן מצפת עיה"ק.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט עתיקא קדישא העעל"ט

היו בענינים גבוהים, אשר לפי רום הדורות ההם היה נחשב להם לעוונות חמורים עד מאוד.

וביותר עפ"י הנודע מש"כ האר"י הק' זי"ע (שער חג המצות, פרק א; ספר הגלגולים, פרק מ"ה), כי אותם הדורות הראשונים דור אנוש ודור הפלגה הם באו שוב ונתגלגלו באותו הדור של שעבוד מצרים, וישראל מקבלי התורה דור יוצאי מצרים שהיו נשמות גדולות וקדושות הם היו גלגולי הדורות ההם, ועל ידם באו כולם לתיקונם השלם, יעו"ש.

וי"ל דעל זה רמז המסורה ויפין ה' אותם משם על פני כל הארץ, יען כי לפי ערך גודל נשמתם נחשב להם מעשה זה שעשו לפנם גדול, ורמז כאן אימתי יבואו אל תיקונם השלם עת אשר ויפין העם בכל ארץ מצרים ואחר שנשתעבדו במצרים לפרעה ועבדיו וזכו לצאת מעומק הזוהמא והטומאה לקבל התורה, או אז באו הכל אל תיקונם השלם, והבן.

הרה"ח ר' ישראל אברהם שנק מחיפה, שבת היום - הרה"ח ר' נתן דוב מלר מפעיה"ק. לפני תפילת ערבית הורה מרן שליט"א להכריז ולהזכיר 'ברך עלינו' ולאלו שאומרים בקיץ ברך עלינו לומר 'ותן טל ומטר'. אחר מעריב יצא מרן שליט"א לקידוש לבנה. בסיום עברו כל הקהל לברכת א גוט וואך און א גוט חודש.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

בתוה"ק בפרשתן (בראשית ו, ט) אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו וגו'. ראוי להבין

המצב הקשה השורר בארה"ק. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ג ר' צבי אלימלך שטרן שליט"א ראש כולל בעמנואל, לוי - הרה"ח ר' יוסף גרוס מפעיה"ק, שלישי - הרה"ג רבי אפרים פישל ויזל שליט"א, רביעי - החתן מורנו יעקב שרגא שנק, חמישי - הרה"ג ר' יקותיאל יהודה שימון רא"כ מפעל הש"ס 30 דף גפ"ת במרכז התורה (בהג"ר יחזקאל שרגא דומו"צ בית מדרשנו שפע חיים בדרום עיה"ק צפת, וחהג"ר נפתלי צבי מרמורשטיין מפעיה"ק, - קריאת השם), שישי - מרן שליט"א [אחר העליה נערך מי שברך לרגל הולדת הבנות להר"ר מרדכי דוד גוטמן מפעיה"ק (ב"ר יעקב יצחק מירושלים, וח"ר יצחק אהרן ברבר מפעיה"ק), להר"ר נפתלי ויזל מפעיה"ק (בהג"ר אפרים פישל מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח הג"ר שלום מרדכי רייניץ זצ"ל

בתוה"ק בפרשתן דור הפלגה (בראשית יא, ח) ויפין ה' אותם משם על פני כל הארץ ויחדלו לבנות העיר, ובבעל הטורים הביא דבמסורה ב"פ ויפין, הדא הכא, ואידך (שמות ה, יב) ויפין העם בכל ארץ מצרים, וצ"ב מה מלמדנו.

ואפ"ל בזה, בהקדם לכאר מה דלכאורה נראה כתמוה, היאך נפלו ונתדרדרו כל כך אותם הדורות, כאשר לפי ערך שנות חייהם, הרי רובם עדיין זכו לראות את אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה, או לכה"פ את בניו קין ושת, וידעו כי ה' הוא האלקים אשר ברא העולם ומלואו, מעתה היאך זה באו לידי ירידה ונפילה כל כך, הן בעון דור המבול, והן אחמ"כ בדור הפלגה שבוודאי הכירו וראו עוד את נח ואת בניו.

ובהכרח לומר כי העוונות והחטאים אז לא היו כפי מה שאנו לומדים ומבינים עפ"י פשטות, אלא

בעליות בתפילות מנחה התכבדו, כהן - הר"ר ישראל אהרן כהן מפעיה"ק, לוי - הר"ר יצחק יהודה לוי מקרית צאנז טבריה, שלישי - הרה"ח ר' יעקב יצחק גוטמן מירושלים, גלילה - הרב מנחם מאניש ויזל משגיח בישיבה"ק.

בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך קל עליון - הרה"ח ר' יצחק אהרן ברבר מפעיה"ק, דרור יקרא -

ושיאבד הוא מן העולם, ומעתה וכי כשוטים נחשבו וכחסרי דעה לומר כי הרעה בא תבוא דייקא על נח הצדיק, אתמהה.

עוד במדרש (ב"ר כו, א; וכ"ה במדרש תהלים א, א) עה"פ אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב ליצים לא ישב כי אם בתורת ה' הפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, קדריש שמדבר בנח איש צדיק שלא הלך בעצת שלשה דורות, דור אנוש ודור המבול ודור הפלגה, יעו"ש במדרש בביאור כל פסוק המזמור על דורו של נח, ויש לבאר מה שדרשו פסוקים אלו דייקא על נח ובני דורו שלא הלך נח בעצתם ובדרכם.

להלן בפרשתן (ה, ו-יא) ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח את חלון התיבה וגו', ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה. וראוי לבאר הרמז במה שהביאה דייקא עלה זית בפיה, ולא הביאה עמה דבר אחר. ובמסורה ב"פ טרף, חדא הכא, ואידך (הושע ו, א) כי הוא טרף וירפאנו יך ויחבישנו יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיה. וצ"ב הרמז הרמוז במסורה ושייכות ב' המקראות להדדי.

- גודל מעלתם של הדורות הראשונים -

כל אלה באחת יבוארו, ובהקדם הקדמה נחוצה, מהמבואר בספה"ק, כי הגם שאין לנו שום השגה בדברי קורות הימים בדורות הקדמונים בתחילת בריאת שמים וארץ, שהמבול היה מים על הארץ בשנת א' תרנ"ו ליצירה, כאשר כבר מאה ועשרים שנה קודם לכן כבר התריע נח על המבול העתיד לבוא, והנה לפי חשבון קורות העתים והזמנים, הרי שבדור הזה המה אבותיהם ואבות אבותיהם לכאו' הכירו את אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה ואת בניו, והכירו את קין וידעו שהוא הרג את אחיו הבל, וכן את שת בן אדם, והמה חיו בעולם בסמיכות ממש ליום ברוא ה' אלוקים ארץ ושמים, ולפי הערך הדורות בזמנינו, הרי שהיה זה דוגמת חילוק והבדל של עשרות שנים בלבד בין הדורות, ומעתה היאך יתכן שירדו ונפלו כל כך.

והא תינח ירידה ונפילה אחר חורבנות גדולות, כאשר גולה אחר גולה גלתה יהודה וסורה, אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה, כאשר על ידי הגלות בין האומות ירד ירדנו ונפלנו, אולם המה אשר היו כאמור סמוכים כל כך לבריאת שמים

תואר זה שתיארוהו בתורה 'צדיק תמים'. ולהלן (ג, א) כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, וברש"י ולא נאמר צדיק תמים, מכאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו. ולכאו' צ"ב, דממה נפשך אם 'צדיק' לבד היה תואר מעתה מהו החסרון ב'תמים' דהוי עי"ז רק מקצת שבחו, ואי מעלת הצדיק הוא דייקא עם 'תמים', וכנא' (דברים יח, יג) 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' מעתה מה מעלה ושבח יש במה שמכנהו 'צדיק' לבד.

עוד בפרשתן (ו, יא) ותשחת הארץ לפני האלוקים ותמלא הארץ חמס. ראוי לבאר ביתור הלשון 'לפני האלוקים', דיותר היה לו לומר 'ותשחת הארץ ותמלא הארץ חמס', ומה בא להוסיף בתיבות 'לפני האלוקים'. בבעל הטורים כתב ברמז סופי תיבות האלוקי"ם התהלך נ"ח דהוא סופי תיבות חכם, וצ"ב הענין בזה, וגם מה שנרמז דייקא בסוף התיבות.

דרשו חז"ל במדרש (ב"ר ל, א) אלה תולדות נח וגו', חדא הוא דכתיב (משלי י, כה) כעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם, כעבור סופה ואין רשע זה דור המבול, וצדיק יסוד עולם זה נח, הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים יעמוד (שם יב, ז), הפוך רשעים ואינם זה דור המבול, ובית צדיקים יעמוד זה נח, עכ"ל המדרש. והוא פלאי דמה בא להוסיף וללמד, וכי לא ידענו כי דור המבול נשחת ואבד, וישאר אך נח ואשר אתו בתיבה, ומה בא כאן להודיענו. כן יש לבאר סמיכות הני תרי דרשות במקראות הללו יחדיו.

עוד איתא בחז"ל (שם פיסקא ז; וראה סנהדרין דף ק"ח ע"ב) שכשעשה נח כל אשר ציווהו השי"ת, אשר הורה לו לבנות התיבה, ונמשך בנייתה משך ק"כ שנים שהיה נח נוטע ארזים וקוצצן, כל אותם השנים היה נח אומר דברי מוסר חריפים לבני דורו, וכלשון הגמ' שם 'דברים שהם קשים כלפידים', והוכיחם על מעשיהם הרעים, וכששאלו אותו על הארזים 'למה כדין', אמר להם 'כן אמר מארי דעלמא דהוא מייתא מבולא על עלמא', והזהירם כי עתיד הבורא ב"ה להמטיר מבול על הארץ לשחת כל בשר מפני רוע מעלליהם, והמה ענו לעומתו ואמרו לו 'אין איתי מבולא לא אתי אלא על ביתי דההוא גברא', היינו שאם כדבריו שעתיד הקב"ה להביא מבול, לא יהיה זה אלא על נח, יעו"ש. וראוי להבין דברי חכמים וחידותם, דנראה מדבריהם שהאמינו על בוא המבול, כי בלאו הכי לא היו אומרים שיבוא על נח

וארץ היאך באו לידי חטא וזדון כל כך, אחר אשר ראו את הצדיקים כמתושלח וחנוך, ובוודאי היו גם עוד צדיקים בעולם.

וזאת למודעי שכל מה שנכתב בפרשיות אלו, כולם המה עניינים גבוהים טמירים ונעלמים, גבוה מעל גבוה למעלה מהשגת אנוש, ואין זה כלל וכלל עפ"י פשטות, וכל עניינים היה בענין דק מן הדק. וח"ו מלהרהר ולדמות כי הפשט הפשוט במקראות הללו הוא רק כפי שמלמדים ילדי תינוקות של בית רבן בתלמוד תורה, אלא עלינו לידע ולהכיר כי כל האמור בפרשיות הללו יש בהם גם עניינים גבוהים ורמים עד מאוד.

- ביום השלישי - היינו בגלגול השלישי במצרים - יקימנו ונחיה ובאו הנשמות לתיקונם -

וכתב האריז"ל (שער חג המצות, פרק א; ספר הגלגולים, פרק מ"ה) - אשר גם בדבריו אין לנו שמץ השגה, וכל דבריו הם עניינים גבוהים ורמים ונסתרים עד מאוד - שכל אלו הנשמות הגבוהות שאין לנו השגה בהם כלל וכלל והיו בדור אנוש, ופגמו כאמור בדקה מן הדקה, הרי שנתגלגלו שוב בדור המבול לתקן חטאם, וכאשר לא תיקנו מעשיהם, נתגלגלו שוב בדור הפלגה, ומ"מ גם שם לא זכו לתקן עצמם, ורק בגלגול הבא שנתגלגלו וירדו שוב לעולם כבני ישראל בארץ מצרים אז נתקן חטאם לגמרי. ושם הוצרכו לעבוד עבודה קשה עבודת פרך בחומר ובלבנים, כאשר המצריים הרשעים מיררו את חייהם בעבודה קשה עד אשר 'ויאנחו בני ישראל מן העבודה' (שמות ב, כג), ולא היה בידם עצה להמלט מגזירה זו, ודמם נשפך כמים, כאשר תינוקות שמשו כלבני בנין ועוד גזירות קשות ורעות, ותעל שוועתם לפני האלוקים. וכל זאת הגיע להם בעבור לתקן כל מה שפגמו וקלקלו בדורות הקודמים, והוכרחו לנקות עצמם מכל סיג ופגם על ידי עצם השעבוד במצרים.

ובהגיע עת קץ, נשלח משה רעיא מהימנא על ידי הקב"ה לגאלם מעבדות לחירות, ודייקא משה רבינו ע"ה הוא שנשלח לשליחות זו, כי כנודע מספה"ק (ראה ילקוט ראובני, פר' תצוה, בשם מגלה עמוקות) שהיה בו ניצוץ מנשמת נח, ובזוה"ק (ח"א דף ס"ז ע"ב) שמשו רבינו ע"ה תיקן פגם נח שלא מסר נפשו להוכיח את בני דורו, וע"כ כשאמר משה רבינו (שמות לב, לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני

נא מספרך וגו', ומסר בכך את נפשו עבור בני ישראל תיקן בכך את נח, ולכן מחני נוט' מי נח (וראה קדושת לוי בפרשתו, ד"ה כי אותך). ומה שלא עלה ביד נח בדורו לתקן נשמתם הגבוהה של בני דורו, עלה ביד משה רבינו ע"ה אשר כאמור היה ניצוץ מנשמת נח וגאלם מעבדות לחירות והעלה ותיקן כל הנשמות.

וראיתי להגה"ק משימלוויא זצ"ל בספרו אבן שלמה בפרשתו (אות יט) שכתב לבאר המדרש שהסמיכו הפסוק 'כעבור סופה ואין רשע זה דור המבול וצדיק יסוד עולם זה נח ובניו', עפ"י הנ"ל מהאריה"ק שנשמות דור המבול היו נשמות גבוהות אך נתקלקלו, ואח"כ נתגלגלו בדור הפלגה ואח"כ בישראל שהיו במצרים, והם תקנו אותן הנשמות עד שנטהרו לגמרי, עי"ש. והנה בני ישראל לא נשלמו באמונה שלימה עד שעברו הים, וכמו שאמר הכתוב (שמות יד, לא) ויאמינו בה' ובמשה עבדו, וממילא לא נגמר התיקון של דור המבול עד שעברו הים, וכאו לאמונה שלימה. וא"כ לא כלה רשעתם וטומאתם של דור המבול עד שעברו הים סוף.

והנה בפר' חוקת כתיב (במדבר כא, יד) את והב בסופה, ופירש"י את אשר יהב להם והרבה נסים על ים סוף. וע"ז רמזו במדרש כעבור סופה היינו כאשר עברו הים סוף ואין רשע או אז נתקנו וכלה הרשעה של דור המבול, ורק אחר שהוציא הקב"ה אותם מארץ מצרים ויצאו מבית עבדים, או אז באו כולם אל תיקונם השלם, עכתו"ד יעו"ש.

ולדברינו יבואר נמי סיפא שדרשו חז"ל וצדיק יסוד עולם זה נח, והיינו שכל זה אשר 'אין רשע' כעבור סופה אחר שיעברו את ים סוף יהיה על ידי צדיק יסוד עולם הוא משה רבינו אשר נשמתו הוא ניצוץ מנח כאמור, והוא אשר פדאם והוציאם מבית עבדים, והביאם אל תיקונם השלם.

עפ"י האמור יבואר מה שבאה היונה לרמז בעלה זית שבפיה, דהנה הזית הוא דבר מר, וכדאמרו חז"ל (ילקוט במדבר, רמז רנו) בעץ של זית שאין לך מר יותר מזית, וכן כתבו התוס' (עירובין שם ד"ה מרווין; פסחים לו, א ד"ה מה, ועוד) דאין לך מר באילנות יותר מזית, ואילו היוצא מן הזית הוא מאיר ומתוק, ובפרט שמן זית זך, והלימוד בזה לאיש הישראלי דאף אם הוא בבחי' הכתוב (ירמיה ב, יט) כי רע ומר עזבך את ה' אלוקיך, ומצבו מר ונמהר אחר שנפל ונכשל בבחי' 'רע', מכל מקום לא יתייאש כי תמיד יש לו תקוה

ותקומה, ועל ידי שיעסוק בתשובה יוכל לשוב להאיר ולהזריח אורו כבתחילה, וכפי שאמרו חז"ל במדרש (שמו"ר לו, א) שנמשלו בני ישראל לזית הזה, שכשם שאת הזית חובטין וטוחנים באבנים וכו', כן נמי בני ישראל, יעו"ש.

והנה מסתמא נח הצדיק גם היה יודע וגלוי לפניו מה שנגלה לפני האר"י החי הק' זלה"ה, וכאשר ראה אחר המבול כי העולם שמם, כאשר נחרבה הארץ, הרי שנתמלא צער על כל הנשמות הגבוהות אשר היו בעולמו של הקב"ה וכעת נאבדו הכל ונשחתו כל בשר מעל פני האדמה, ומתוך כך נעצב נח אל לבו, היות והיה בטוח שבוודאי יעלה ביד הנשמות הגבוהות הללו לבוא אל תיקונם ולתקן מעשיהם.

ולזה באה היונה ועלה זית מרף בפיה, לרמז שלא יתעצב כל כך, כי אף שעד עתה לא באו אל תיקונם השלם, מכל מקום על ידי הכאה וכתישה סופם שיעלה בידם לתקן עצמם בשלימות, וכהזית הזה שאף שעיקרו מר מכל מקום כאמור על ידי כתישה והכאה וחביטה יוצא הימנו שמן זית זך, כן נמי כל הנשמות הללו אף שלע"ע היו בבחי' רע ומר עזובך את ה' אלוקיך, מכל מקום עתידים הם לבוא אל תיקונם השלם, ועוד להאיר ולהזריח אורם כבתחילה.

וזאת תהיה תורת המסורה שהסמיכו לכאן הפסוק כי הוא מרף רצ"ל אף שנאבדו וגוועו כל העולם, מכל מקום וירפאנו רצ"ל בזה גופא יש להם רפואה ותקומה וסופם שיבואו לתיקונם, כי יען וביען אשר יך והכה וחבט בהם, הרי שעל ידי כן ויחבשנו ויזכו לבוא אל שלימותם ותיקונם.

ולזה המשיך ואמר יחינו מיומים רמז לדברי האר"י הק' שרק אחר ג' דורות יבואו אל תיקונם, ואף שנתגלגלו כבר ב' פעמים, כי דור אנוש נתגלגלו בדור המבול ושוב בדור הפלגה, ומכל מקום עדיין לא תיקנו דרכם, אך ביום השלישי יקימנו ונחיה היינו עת אשר יתגלגלו שוב בעולם להשתעבד תחת סבלות מצרים, או אז יזכו לבוא לתיקונם השלם.

- דע את אלוקי אביך ועבדהו -

יראתי בפצותי, מצינו באדם הראשון שהסית הנחש הקדמוני את אדם הראשון וחוה ואמר להם (בראשית ג, א-ה) אף כי אמר אלוקים לא תאכלו מכל עץ הגן וגו', ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמותון, כי יודע אלוקים כי ביום אכלכם ממנו

ונפקחו עיניכם והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע, וככל שנעמיק בדבר לכאו' הוא פלא והפלא אשר אין לו פירוש על פי פשטות, הלא מיירי כאן באדם הראשון אשר מלאכי השרת היו צולין לו בשר ומסנגין לו יין (סנהדרין דף נ"ט ע"ב), ואין לנו שמץ השגה בו ובמעלתו, והנה צוה לו הבורא ב"ה לאמר (שם ב, טז-יז) מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל כי ביום אכלך ממנו מות תמותון, והיאך שמע לקול הנחש המסית לומר שלא ימותו, ובפרט לדברים הללו שאמר לו הנחש 'כי יודע אלוקים וגו' 'והייתם כאלוקים וגו', מי פתי ידמה ויהרהר כזאת שיוכל להיות כאלוקים.

והנראה לבאר בזה בדרך אפשר, עפ"י מה שהאריכו בספה"ק בענין מה שנא' (דברי הימים-א כח, ט) דע את אלוקי אביך ועבדהו, דהנה תכלית בריאת האדם היה למען יכיר את מי שאמר והיה העולם, וזו הוא חובת כל היצורים להכיר ולהאמין כי אדון עולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא וכו', והוא מושל ומנהיג בעליונים ובתחתונים ומלכותו בכל משלה, ועשה ועושה ויעשה לכל המעשים. ולא חלילה כדעת האפיקורסים המדמים כי העולם כאשר הוא נברא כך יהיה לעלם ולעולמי עולמים עפ"ל.

אלא שבכדי לבוא להכרה זו ישנם ב' דרכים, האחד דרך החקירה ובינה שכלית, שעל ידי שחקר ודורש ומתהלך בדרכי המדע מקרב את הדבר אל המוח ומשיגו בהבנה השכלית על ידי ראיות והוכחות וכו', וכדרכו של הרמב"ם בספר מורה נבוכים (ח"ג, פרק נא) או בחובות הלכות (שער היחוס, פרק ג') שהאריכו עפ"י דרכי המחקר עד כמה אמיתית היא מציאותו ית' ואין חולק.

מאידך ישנה דרך אחרת, והיא דרך האמונה התמימה והפשטה, שהיא מסורה לנו מדור דור, אמונה בלי הבנה והשגה. וכשמו כן הוא "אמונה" שמשמעותו שמאמין בדבר שאינו רואה ולא ידע ולא הכיר, שכן אם השיג וראה הדבר על ידי הוכחות וראיות עד שגילהו בעצמו, אין זה בגדר אמונה בשלימות, אלא ראייה או ידיעה וכדו'.

- אמונה עפ"י חקירה סופה אינה מתקיימת -

ובירידת הדורות או אז הורינו צדיקי הדורות כי הדרך בה ישכון אור הוא לא על ידי דרך החקירה והדרישה, כי בדרך זו עלול האדם לטעות וליפול

האמונה היא מתוך אמונה פשוטה בלא שכל והבנה, ויודע כי אינו צריך להבין ולהשכיל בכל דבר, או אז יוכל להחזיק באמונתו תמיד בכל עת.

השגת האמונה הפשוטה באה לידינו הן מכח אבי האומה הישראלית אברהם אבינו ע"ה, שהציץ עליו בעל הבירה ואמר לו אני הוא בעל הבירה (כ"ר לט, א) וציווהו הבורא ב"ה (בראשית יז, א) ההתהלך לפני והיה תמים, והוא הוא שפרסם אלקותו ית' בעולם. וכן מכח מעמד הר סיני, כאשר עמדו למרגלות ההר כל בית ישראל מכל הדורות כולם מעולם ועד עולם כדאיתא בזה"ק (ח"ב, דף פ"ג ע"ב; ח"ג, דף ש"ז ע"א; דב"ר ז, ח), ואז נפתחו ארובות השמים ומן השמים השמיעך ה' את קולו - קול ה' בכח (תהלים כט, ד), וקולו שמעת מתוך האש (דברים ד, לג), ויאמר אלוקים אנכי ה' אלוך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שמות כ, ב), ואנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, ובכח זה באו כלל ישראל לידי אמונה תמה לידע כי אין זולתו והוא אלוקינו יוצרנו ובוראנו מתוך אמונה פשוטה בהשי"ת. וכשהאמונה הוא באופן זה הרי שגם במצב הקשה ביותר לא יאבדו חלילה אמונתם בהשי"ת אלא יוכלו לעמוד איתן כנגד הנסיונות, כשיודעים הם שהכל הוא גילוי אלוקות, אתוד"ק יעו"ש.

- ע"י חקירה מתעורר קושיות באמונה -

כבר ספרנו כמה פעמים מה שמביא הגה"ק ממונקאטש זצ"ל בספרו דברי תורה (מהדורא א, אות לה) מעשה נורא שהיה בתלמיד של הרה"ק ר' ברוך ממעזבוז זי"ע, והתלמיד היה חכם גדול, ובודאי לא היה קטיל קניא אלא היה בעל נשמה גבוהה, והתחיל להעמיק בחקירות ופילוסופיות שונות, להגות הרבה בספרי החקירה, שמוכיחים שיש מנהיג לעולם, עד שביום מן הימים הצליח מעשה שטן והתלמיד נפל ברשת הספיקות והמבוכות, וכל מיני מחשבות שאינם ראויים החלו לכרסם במוחו, רבו הרה"ק ממעזבוז זי"ע ראה כל זאת ברוח קדשו, וקם ונסע לעירו של אותו תלמיד, כשהוא מצוה על בעל העגלה להעמיד את העגלה בשער בית התלמיד, כי לא רצה להכנס לביתו בגין הספיקות במציאותו ית"ש אשר התעוררו אצלו, וקרא את התלמיד שיצא אליו.

ופתח ואמר לו כדברים האלה, הנה אמרו חז"ל (ר"ה דף כ"א ע"ב) נ' שער בינה נבראו בעולם וכולן ניתנו למשה חסר אחד שנאמר ותחסרהו מעט

חלילה, ובקושיא אחת אשר לא יבין כדבעי יכול לאבד כל האמונה ושברו בה' אלוקים ובהנהגתו ית"ש, ועל כן אדרבה יתחזק האדם באמונה פשוטה, להאמין במי שאמר והיה העולם, ואותה אמונה קבועה בנו ומינה לא נזוע.

כך קבעו לנו חכמינו מאז ומקדם לא להתהלך בדרך הראשונה כי סכנה גדולה בדבר, ואדרבה ככל שהאדם דורש ומחפש יותר, הרי אף אם כבר משיג ומגלה איזה דבר, לעומת זה מתגברים עליו הקושיות יותר ויותר, עד שבסופו של דבר עלול לבוא לידי שאלות כאלו אשר לא יהיה לו מענה עליהן, ואז תוצאותיו מי ישורנה.

וכבר העידו על כך גדולי ספרד כמו מהר"י אברבנאל (בהקדמה) והג"ר יוסף יעב"ץ שבתקופת גירוש שפאני"א כל אלו שאמונתם היתה מושגת על פי דרכי המחקר לא החזיקו מעמד וסרו מדרך הישרה עד שנפלו לגמרי. לא כן אותם אנשים שאמונתם היתה אמונה פשוטה ותמימה כמסורה בידם מאבותיהם, ואמונתם אמונה פשוטה בהשי"ת כי ה' אלוקינו ה' אחד ואין זולתו, המה עמדו בעוז ובגבורה נגד כל הנסיונות ומים רבים לא יכלו לכבות אור אמונתם ודביקותם בקוב"ה, ומסרו נפשם על קידוש שמו ית', וגלו ממקומם בחוסר כל.

על דא קאמר הכתוב (דברי הימים א-כח, ט) דע את אלוקי אביך ועבדהו, מ"ש 'דע' היינו בדיעה על כרחך אין הכוונה על ידי הבנה והשכלה אלא על ידי אמונה, כי עיקר ידיעת ה' הוא ידיעת שמו הוי"ה ב"ה, אך זה אי אפשר להשיג כלל רק על ידי אמונה ולא בהכרה והשכלה, ועל כרחך דמה שנאמר 'דע' את אלוקי אביך זהו על ידי אמונה פשוטה.

ורביה"ק מוהרצ"א זי"ע האריך בענין זה בכמה מספריו הק' (ראה בני יששכר, מאמרי ניסן, מאמר ה, אות יט; מאמרי אדר, מאמר ג, דרוש ב; מעין גנים, פרק ב, אות ח; פרק ה, אות ז; אגרא דפרקא, רמז ג; שם, ורמז רצז; דרך פקודיך, מ"ע כ"ה, חלק הדיבור, אות ב; שם מל"ת א', חלק המחשבה, אות ד) והביא כל דבריהם הנ"ל, ובדבריו מעלה טעם וסיבה עיקרית לכך שהאמונה עפ"י חקירה מטה ליפול וכו', וזאת כי שכלו של אדם הלא מוגבל הוא, וסוכ"ס קיץ יש לו להשגת חכמה, נמצא דגם אם יבין וישכיל פה ושם הלא אף זה יגיע לקצהו ואז פונה לשאלות וקושיות בלי לקבל עליהם מענה, ומכאן הדרך קצרה ליפול ח"ו. משא"כ כאשר

הרה"ק ממעוזבו - הגעת עד שער המ"ט, ואם תתקש עוד לחקור תוכל עוד ליפול לשאול תחתית, אלא חוזר בכך ותאמין בה' באמונת אומן.

וכמובן שהתלמיד בשומעו דברים כדורבנות מפי רבו הקדוש שנאמרו בקדושה ובטהרה, ביקש דרך תשובה מרבו אשר הורהו כדת מה לעשות, והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, וחזר למדריגתו יותר ויותר, ע"כ העובדא.

ויפורש בזה הפסוק (שמות לג, כג) וראית את אחורי לפני לא יראו, כי אף מלאכים ושרפים לא יזכו לראות בבחי' פנים פנים, כי 'לא יראני וחי', ואם יזכו לראות ולהתגלות פנים בפנים, שוב יתבטל כל מציאות הבחירה, וממילא לא יתכן לעמוד ולהתקיים לפניו ית"ש.

- כל יקר ראתה עיניו של רבי עקיבא -

בהאמור הרהרתי לפרש ענין נורא שמצינו בחז"ל - והוא רחום יכפר עוון - דהנה אמרו חז"ל (במדב"ר יט, ט) דברים שלא נגלו למשה נגלו לרבי עקיבא וחבריו וכל יקר ראתה עינו (איוב כה, י) זה ר' עקיבא וחבריו, וכתב האריה"ק (ספר הגלגולים, פרק ל"ט; שם פרק מ"א; והביאו הערכי נחל, דרוש ב' לפסח) בכונת המדרש שמשה רבינו ע"ה השיג רק מ"ט שערי בינה ורבי עקיבא השיג אף שער הנ'. וזהו 'כל יקר ראתה עינו' שהשיג שער הנו"ן שבשערי בינה, ומעתה נתבטלה הימנו הבחירה כליל, ולא היה שייך בו עוד בחי' 'אמונה' כי אם 'ידיעה'.

ומצינו עוד בחז"ל (ברכות דף ס"א ע"ב) בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה, זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים, א"ל תלמידיו רבינו עד כאן, אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו, היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד. יצתה בת קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה זו תורה וזו שכרה ממתים ידך ה' ממתים וגו', ולכאן צ"ב והלא טענת המלאכים זועקת ועולה זו תורה וזו שכרה, מבלי יכולת להבין דרכי הנהגת הבורא ית"ש אשר צדיק ורע לו כל כך.

ולהנ"ל יתבאר, דכיון שהיה הרצון העליון מלפניו

מאלוקים (תהילים ה, ו), ועניינם הוא שבהם ניתן להשיג אלקותו ית"ש אשר הוא אחד יחיד ומיוחד א"ל עליון, ובכל שער ושער אפשר לחקור עוד ועוד ולראות בחוש כי אכן מלא כל הארץ כבודו, ולזה כאשר מתעמק האדם וחוקר בחקירת אלוקות והקב"ה בעזרו ונתיישבו לו התירוצים, או אז זוכה לשער הראשון של נ' שערי בינה, ברם, תיכף יתעוררו אצלו ספיקות ותהיות חדשות, ועל ידי שיתפלל אל השי"ת ויתאמץ ויתחזק באמונה על אף הקושיות, ויבקש בככי ובתחנונים אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני, או אז יזכה וייתישבו אף שאלות אלו וישג יותר אמיתות אלוקותו, ואז יכנס לשער השני של נ' שערי בינה, ויוכל להמשיך ולהעמיק עוד בחקירות במציאותו ובהשגחתו ית"ש.

אבל תיכף יתעוררו אצלו הרהורים ופקפוקים חדשים, קשים יותר מהקושיות הראשונות, ובלא שיהיה לו אמונה תמה מתוך מסירות נפש להקב"ה לא יוכל חלילה להתחזק באמונתו ית"ש, וכשזוכה לכך מתוך תפילה תמידית ללא הרף, יעלה בידו גם לתרץ קושיות הללו ואז יכנס לשער ג', וכן הלאה עד לשער המ"ט, ובכל פעם הקו' היא קושיא ותמיהה חזקה יותר מן הקודם לה, וכל שער ושער שזוכה ליעול ביה הרי שהוא פושט הספיקות הקודמות ומתעוררים אצלו קושיות ותמיהות גדולות יותר.

רק כאשר יגיע לשער הנו"ן שם יוכל לראות כי אין שום קושיא חלילה, כי שם רואים בחוש בלי שום ספק כי לית אתר פנוי מיניה, והוא אחד יחיד ומיוחד ואין עוד מלבדו, והאדם המשיג שער זה שוב אין לו עוד מה לעשות כלל בהאי עלמא, מאחר שבאופן כזה ניטלת הימנו הבחירה, מאחר והוא רואה לנגד עיניו מלכותו ית"ש, ואין לו כלל בחירה בין טוב לרע. על כן שער זה לא נתגלה לשום בריה ואף לא למשה רע"א מהימנא, כי תכלית הבריאה היא שיהיה לאדם בחירה חפשית.

ולזה האדם אשר הוא זוכה להגיע לשער מ"ט אז יתעוררו אצלו ספיקות וקושיות כאלו שאין אדם שישג התירוץ לזה, כי מ"ט שערי בינה נתגלו ושער החמישים לא נתגלה, וזאת כדי שיהיה אדם מוכרח לבוא לאמונה פשוטה ותמימה ולא יוכל להישען על אדני המחקר, ובשער זה צריכים להאמין במסירות נפש ממש אמונה תמה זוכה בהשי"ת, ואתה - סיים

השיבו 'בר פחתי בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות שמים', רצ"ל שכשרבינו הקדוש חפץ לקבל עליו עול מלכות שמים, הריהו מניח ידיו על פניו וסוגר עיניו להעביר כל המדריוגות וההשגות שהשיג בו ית"ש כאילו לא השיגם, ומקבל על עצמו עול מלכותו באמונה תמה ופשוטה. ולזה הוא מעביר ידיו על עיניו ועושה עצמו כמי שאינו רואה עין בעין כל ההשגות, ומעכב עצמו בכל כוחו לבלתי לעלות יותר כי אם על ידי אמונה פשוטה, עכתו"ד.

וזהו כעין הנודע מה שאמר רבינו הר"ש מקינון שהיה מגדולי הראשונים ובקי בכל חדרי תורה ובסתרי הקבלה, שכאשר הוא עומד לשפוך צקון לחשו לפני קונו מתפלל הוא כדעת תינוק בן יומו (כ"ה בשו"ת הריב"ש, סי' קנז; וראה בחק יעקב, הל' פסח, סי' תפ"ט, סעי' יא, שמביא ע"ז מתשובות המהרש"ל בזה), והיינו שעל אף כל גדלותו והשגותיו ידע בעצמו שעדיין נחשב הוא כתינוק שלא קרא ולא שנה ועדיין אין לו כל ידיעה אמיתית כוונות התפילה. וזהו בחי' 'מעביר ידיו על פניו' שאינו רוצה לראות כל השגה אלוקית בלא דעת ונסיונות, כי אם לבוא לידי אמונה פשוטה ותמה בהשי"ת אשר זהו כאמור תכלית הבריאה כולה.

- מענת הנחש להשגת אלוקות לדעת הטוב והרע - עפי"ז יבואר מה שבא הנחש הקדמוני לפתות את אדם הראשון וחוה לומר 'והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע', ולא היתה כוונתו שיהיו חלילה כאלוקים כי מי פתי יאמין לדבר זה, אלא שכוונתו היה שעל ידי האכילה יראו ויבינו וישכילו וישגו השגת אלוקות, לדעת את כל מעשה האלוקים והנהגתו בשים לב ושכל לדעת הטוב והרע. ברם אם אכן ידע ויכיר הטוב והרע, שוב אין צריך כלל לבריאת העולם, כי כאמור תכלית הבריאה והיצירה היתה על דרך שיהיה לו ליצור הנוצר הבחירה בין חיים למות ובין טוב לרע, וכמו שנאמר (דברים ל, טו) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע, שיוכל האדם לבחור לילך בדרכי השי"ת מעצמו, והנחש בזוהמתו פיתה לפתות את האדם שלא יצטרך לאמונה זו, ומתוך כך בטלה שכר ועונש, ונתגבר נסיון האמונה ביותר. ולזה לעתיד לבוא עת אשר יתוקן חטא הקדמון, לתקן עולם במלכות שד"י, ולא יהיה עוד שכר ועונש, או אז יהיה גילוי אלוקותו בחוש ויראו הכל עין בעין כי הבורא ב"ה הוא אלוקינו ואין זולתו, ולא יהיה להם כל ענין של נסיון

ית"ש שגם רבי עקיבא שהיה אצלו גילוי אלוקות בחוש גם הוא יצטרך לבוא לידי אמונה תמה ופשוטה, בלא כל קושיא ותמיהה על דרכי הנהגתו ית"ש, ולהאמין באמונת אומן כי בוודאי כל מה דעביד קוב"ה לגרמיה הוא דעביד. על כן דייקא נסתבב ענין זה שיסרקוהו במסרקות של ברזל, ויהיה זה בבחי' הסתר פנים וצמצום. ולזה באותה שעה שאלוהו תלמידיו לאמר 'רבינו עד כאן, רצ"ל מפני מה בא אליו הסתר פנים גדול כל כך. על זה השיב כנגדם ואמר להם 'כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו, היינו אימתי אבוא לבחי' זו להאמין בהשי"ת באמונה פשוטה כי הוי"ה אלוקינו הוי"ה אחד, ולא מתוך ידיעה, וכעת 'כשבאה לידי' בגודל ההסתר פנים כשאין כל תשובה והבנה בהנהגתו ית' על מה עשה ה' ככה, 'לא אקיימנו', והתחזק אז באמונה פשוטה בה' אלוקינו כי הוא אחד ואין זולתו.

- בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות שמים -

הנה כל מטרת ותכלית הבריאה שברא הקב"ה את עולמו הוא שיהיה לו לאדם בחירה חופשית, ואמנם בראשית היצירה נברא אדם הראשון כאשר כל כולו היה רוחני גבוה מעל גבוה, אלא שהנחש הקדמוני הוא היצר הרע הכשילו, וזאת על מנת שיהיה הבחירה בעולם, ויוכלו הכל לבוא לידי השגת אלוקות ולאמונה תמה בהשי"ת, דזולת כן לא היו נסיונות כלל וכלל לפני האנשים, כי היו רואים עין בעין כי אמת מלכנו אפס זולתו, וממילא לא היו יכולים לבוא לידי האמונה התמה והשלימה.

ומה נעים מאמר הגה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל אב"ד קראקא (נדפס בהקדמה לחת"ס עמ"ס חולין) לפרש דברי הגמרא (ברכות דף י"ג ע"ב) א"ל רב לר' חייא לא חזינא לרבי דמקבל עליה מלכות שמים, אמר ליה בר פחתי, בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות שמים. וביאר הגה"ק זצ"ל ע"ד הרמז, שאצל רבי אחר שנתקיימו אצלו בחי' 'עולמך תראה בחיך' כנודע מדברי הצ"ח, ובכל דבר ודבר היה רואה בחוש השגחתו ית"ש, ומעתה לא היה שייך בו כלל ענין האמונה לקרוא קריאת שמע ולקבל עליו עול מלכות שמים, כי לא היה אצלו כלל ענין הבחירה, ומעתה מפני מה יבוא אליו תגמול שכר. ואכן ע"ז

ודבר רע, כי אם בבחי' טוב ויישר (וראה ייטב לב, ריש פר' קרח).

- כח התשובה רק בכח האמונה -

בהאמור יבואר ע"ד הרמז טעותם של הדורות הקדמונים, אשר כאמור בוודאי היו נשמות גבוהות, וע"ד שמצינו כתוב (בראשית ו, ב) ויראו בני האלוקים את בנות האדם, וכדאיתא בחז"ל (פרקי דר"א, פרק כב; וראה יומא דף ס"ז ע"ב וברש"י שם ד"ה עזא) דהכוונה על מלאכי מרום [ולכאו' הוא שלא כמו שפי' רש"י בפי' הא' דהכוונה לבני השרים והשופטים החשובים], ובוודאי שאלו המלאכים לא חפצו למרוד במלכות שמים חלילה, אלא שביקשו להגיע לידי השגת אלוקות בדרך החקירה והדרישה, ולזה נמי אמרו (בראשית יא, ד) הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים וגו', כשכל כוונתם להתעלות גבוה יותר ויותר על מנת שיוכלו להשיג ולראות אלקותו ית' שלא יהיה בבחי' 'יושב בסתר' ובבחי' 'א'ל מסתתר', כי אם להוכיח בדרך החקירה והדרישה ע"י מושכלות שכליות וראיות נכוחות כי ישנו בורא ומנהיג לבירה ולראות מעשה האלוקים והנהגתו. וכיון שלא היה להם האמונה הפשוטה על כן נפלו ונענשו, כי כאמור כאשר מגיעים לאמונה מתוך שכליות, עלולים להתעורר קושיות ותמיהות שלא יהיה עליהם תירוץ, כי אין באפשרי להשיג הכל.

ולזה צריך ביותר להתחזק באמונת אומן אמונה תמה ותמימה בהשי"ת, כי רצונו ית"ש שנאמין בו לא על ידי הבנה והשגה בהשגות שכליות, כי הוא אלוקינו ואין עוד, כי אם באמונה פשוטה הגם שאין אנו מבינים ומשיגים מאומה, ואף כי בוודאי שגם החקירות הוא חלק מלימוד התורה שעל ידו ניתן כאמור לראות ולדעת הנהגתו ומציאותו ית', אולם רצון הבורא ב"ה מלך מלכי המלכים הוא שנקבל עלינו עול מלכות שמים בעבודה תמה כעול על צווארינו, עבודת עבד לרבו, להאמין באלקותו ית' באמונה שלימה בלי שום טעם ונפקותא.

ומעתה יבואר ענין פרשת נח ובני דורו, שעל אף שנה אמר מוסר למו לבני דורו והוכיחם להאמין בהשי"ת באמונה פשוטה ותמה, הרי שלא אבו לקבל ולשמוע את דבריו, באמרם אליו, כי אדרבה דייקא הוא אשר אינו חוקר באלקותו ית' הוא אשר ייענש מן השמים, ואין איתי מבולא לא אתי אלא על ביתי דההוא גברא, כי סברו שאדרבה עיקר העבודה הוא

בדרך החקירה והדרישה, להשיג השגות אלוקות ע"י שכל ודרישה, ולא באותו הדרך אשר הוכיחם ועוררם נח לעבוד את השי"ת מתוך אמונה שלימה ותמימה.

והנה האדם אשר הוא עובד את בוראו בדרך החקירה והדרישה, ורואה בחוש כי מלכותו בכל משלה, שוב אין מועיל לו תשובה, דהלא המורד במלכות חייב מיתה, וכיון שרואה עין בעין במלכות שמים ואשר הוא ארון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא, שוב אין לו עוד פתח ועצה להמלט מעונשו. ויובן בזה מ"ד בחז"ל (ילקוט תהלים, רמז תשב; ירושלמי מכות, פ"ב ה"ו) כי החכמה והנבואה ואף מלאכי השרת סברו שאין מועיל תשובה ואמרו הנפש החוטאת היא תמות וחטאים תרדוף רעה, והיינו כי בשמי מרום הלא רואים מלכותו עין בעין, ומעתה המורד במלכות שמים חייב מיתה.

לא כן אלו שמאמינים בו ית"ש באמונה תמה ופשוטה כי כן צוה, אמונה כי הוא לבדו אלוקינו היה הוה ויהיה, הרי שכלפיהם הבורא ב"ה מתנהג במדת א"ל רחום וחנון אך אפים ורב חסד, טוב ויישר ומרבה לסלוח ויורה חטאים בדרך, ואדרבה הקב"ה חותר להם חתירה מתחת כסא כבודו לקבלם בתשובה, ואף כשהמלאכים ממאנים בתשובה ואין חפצים להעלותו ולהכניסו, מכל מקום אלו המאמינים בו ית"ש ועובדים אותו עבודת עבד חותר להם הקב"ה חתירה ומקבלם באהבה.

- מעלת נח איש צדיק "תמים" באמונה תמה -

ולזה כשבאה התורה לספר במעלותיו של נח מכתירו בתואר נח איש צדיק תמים היה, שהוא קיים בעצמו 'התהלך עמו בתמימות' בלא כל חקירות אחר הנהגתו ומציאתו ית"ש וכדו', ומיאן לעשות כן בשום אופן, כי אם קיים בפשטות הפסוק (דברים יח, יג) תמים תהיה עם ה' אלוקיך, וכפי שקיבל מאביו ומזקיניו מתושלח עד שת שקיבל מאדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה, שהבורא ב"ה הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, ואחז באמונה תמה ופשוטה זו בלא חקירות ודרישות, אלא כי כן קיבל בלא כל נפקותא והשגה כלל וכלל.

זאת לעומת בני דורו אשר העיקר ממדוי הדור היה אשר 'ותשחת הארץ לפני' האלוקים, שלא הבינו ולא השיגו כי אצל הבורא ית"ש רק 'וראית את אחורי לפני לא יראו, ואף משה רבינו ע"ה לא היה יכול

שם תהא קבורתכם', כי כאמור לא יתכן שיהיה לו לאדם קיום בהאי עלמא בהנטל הימנו הבחירה החופשית.

והמשך המשורר האלוקי לבאר דבריו ואמר ובתורתו יהנה יומם ולילה, שזהו עיקר הדרך לזכות לבוא לידי אמונה פשוטה, וכאשר כבר אמרנו כמ"פ מה ששמעתי עדות מאלו העומדים בראשי ארגוני קירוב רחוקים, שממרתם לקרב ליבות בני ישראל לתורה וליראת שמים, שכאשר מתעסקים המה באלו הרחוקים מהדת ועדיין עומדים הם בפתח שערי התשובה הרי שמתעוררים להם שאלות ספיקות וחקירות באמונה וכיוצ"ב, וככל שינסו להבינם ולהוכיחם האמת שבתורתנו הק' וביחוד השי"ת ועוד מעיקרי הדת, כמעט ולא יהיה ניכר ההשפעה עליהם שאינו מתקבל על ליבם, אולם תיכף כאשר יתחילו לעסוק עמהם בלימוד התורה הק' והיינו דווקא בלימוד עמהם - גמרא עם פרש"י ותוס', הרי שראו זה פלא, כי לפתע מסתלקים מהם מאליהם כל הקושיות והספיקות בלא שום הוכחות והסברים. וזה בדוק ומנוסה, כי כאמור כח התורה מביא לידי אמונה זכה וברה. ועל ידי האמונה והיה בעץ שתול על פלגי מים וגו', כי על ידי כן לא יפול ממדריגתו ח"ו, אלא יזכה לעמוד על מקומו בלא שיתעורר אצלו חלילה ספיקות וכו'.

- ובית צדיקים יעמוד - דרכו של נח -

ויובן בזה עוד דברי המדרש שהסמיכו לכאן הפסוקים 'כעבור סופה ואין רשע' וגו' והפסוק 'הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים יעמוד', ולאור האמור יתבאר בב' אנפין, דרמזו כאן חז"ל שדור המבול ידעו והכירו באלקותו ית' רק על ידי חקירות ודרישות, ולפי"ז לא הועיל להם תשובה כי כאמור המורד במלכות שמים חייב מיתה, וכיון שלא היה בהם אמונה פשוטה לא האמינו כי יכול הבורא ב"ה לחתור להם חתירה ולהחזירם בתשובה. וזהו שאמר הכתוב הפוך רשעים ואינם רצ"ל מה שהרשעים יכולים להתהפך לכל יהיו עוד רשעים אלא שיועיל להם תשובה זה דור המבול שהם לא האמינו בזה וכיון שהלכו בחקירות ודרישות הרי שלפי שכלם לא יתכן שיהיה כן, ולזה נענשו ונאבדו מן העולם.

או יאמר, דקאי כבר על עונשם ואמר הפוך רשעים רצ"ל מה שהקב"ה מחה את כל היקום ומתו כולם במבול, זה גופא מגלה כי רצון הבורא ית"ש

להשיגו ולראות פנים בפנים, כי באופן כזה הרי שתתבטל הבחירה ואין עוד קיום לעולם. וכיון שלא השיגו זאת על כן ותשחת הארץ כי בהגיעם למדריגה העליונה שוב נתעורר אצלם קושיא על דרכי הנהגתו ית"ש, ומכח הקושיות שנתעוררו אצלם ע"י החקירות נפלו כל כך ו'קץ כל בשר בא לפני'.

ונח אשר 'כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, והוא ידע שאין יכולים ואין צריך לראות אלוקות פנים בפנים, אלא האמין בהשי"ת באמונה תמה בלי חקירות והשגה הוא זכה להנצל ממי המבול. וע"ז פירשו חז"ל שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו, רצ"ל שהשבח הוא מה שהשיג וידע כי 'ופני לא יראו', ואכן לא אמר לו הקב"ה זאת בפירוש כי אם ברמזיא בעלמא לפרש לו פשר נס הצלתו מכל אנשי דורו, שזה הגיע אליו על ידי האמונה בהשי"ת באמונה פשוטה, שהבין וידע כי 'לא יראנו האדם וחי', כי באם יעלה ביד האדם להשיג כל כך הרי שתתבטל אצלו הבחירה ושוב אין לו עוד קיום בעולם, ואם חפץ חיים הוא בהכרח הוא לעבדו ית"ש מתוך אמונה פשוטה תמה וברה.

- ע"י לימוד התורה הק' זוכים לאמונה פשוטה -

זהו שרמזו חז"ל במדרש שהסמיכו לכאן הפסוק אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וגו', דרמזו על ג' הדורות שכאמור אף שנבהה נשמתם עד מאוד, מכל מקום נפלו ונכשלו על ידי חקירות ודרישות, ואשרי לו לאיש שלא הלך בעצתם ולא עמד בדרכם, כי אם בתורת ה' חפצו, שהוא הולך ועושה כדרך אשר הורה לנו השי"ת בהר חורב בעת מתן תורה, שכאמור שם למדנו על כח האמונה התמה, להאמין בו ית"ש באמונה שלימה מאחר שה' אלוקינו צונו לאמר 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' ו'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני'. ובאותו האופן אשר בו קיבלנו התורה בהר סיני מתוך אמונה תמה ופשוטה, כן הוא 'חפצו' תמיד.

ובעמדם למרגלות הר סיני, כפה עליהם הקב"ה הר כניגית (שבת דף פ"ח ע"א), לרמז שאף בעת אשר לא יראו ולא ידעו ויבינו להשכיל בהשגות אלקות, אעפ"כ גם שם יקיימו בתמימות מצות 'אנכי ה' אלוקיך' להאמין בו באמונה שלימה ותמימה, וכמאמר הקדמונים (עי' בחינות עולם, פרק יג, לג) תכלית הידיעה שלא נדע. ואמר להם הקב"ה 'אם אתם מקבלים את התורה' בדרך זו או אז 'מוטב, ואם לאו

שיאמינו בו באמונה תמה, ורק ובית צדיקים יעמוד זה נח שהוא היה צדיק תמים לפניו ית"ש הוא יעמוד וישאר זכרו לעד ולנצח

ונרמז גם בפסוק בעבור סופה ואין רשע, וכנ"ל שלא האמינו בני דור המבול כי יתכן שיועיל לו תשובה לרשע, וצדיק יסוד עולם זה נח, אשר הוא ניצול מהם ומזה מוכח כי הדרך אשר אחז בו דרכו מתוך אמונה פשוטה ותמה, בו ישכון האורה כי על ידו יזכה האדם לבוא לתשובה שלימה ולהתקרב אליו ית"ש. וב' הדרשות שדרשו חז"ל יחדיו יהיו תמים ללמד כי זכותו של נח היתה אשר הוא באמונתו יחיה באמונה תמה בלא שום חקירות ודרישות וכו'.

כל זאת נרמז בתורה הק' בסופי תיבות האלוקים התהלך נ"ח שעולה סופי תיבות חכם, ונרמז דייקא בסופי התיבות להורות שנח הצדיק התמים לקח כל חכמתו והניחו לבסוף, כי נגד הבורא ב"ה אין חכמה ואין עצה ואין תבונה, ועם כל השגת החכמה והידיעה ורוח הקודש שעליו, הניח כל זה לבסוף והתחזק באמונה שלימה מתוך תמימות ואמונה פשוטה, ועל ידי כן עלה בידו לעמוד בכל הנסיונות.

- דברי התחזקות והתעוררות לאור המצב הקשה בארה"ק -

- ריבוי הצרות במטרה לחזקנו באמונה פשוטה - מה נאמר ומה נדבר בעת כזאת אשר "בוקה ומבוקה ומבולקה ולב נמס ופק ברכים וחלחלה בכל מתנים לפני כולם קבצו פארור" (נחום ב, כא). אולם עלינו להתחזק בדברי כ"ק אאדמו"ר זי"ע אשר כבר אמר בזמנו, שקודם ביאת המשיח תהיה ההנהגה באופן כזה שיתעוררו קושיות ושאלות על דרכי הנהגתו ית"ש, בראותנו צדיק ורע לו רשע וטוב לו. "ואמרו איכה ידע א-ל ויש דעה בעליון, הנה אלה רשעים ושלו עולם השגו חיל, אך ריק זכותי לבבי וארחץ בנקיון כפי, ואהי נגוע כל היום ותוכחתי לבקרים" (תהלים עג, יא-יד).

הלא אף מלאכי השרת בראותם שסורקים את בשרו של רבי עקיבא במסרקות של ברזל נתקשו ואמרו זו תורה וזו שכרה (ברכות סא, ב), ואם בארזים נפלה שלהבת מה יענו אזובי קיר בעולם שפל הזה כשרואים רציחות אכזריות ונוראות, איך אפשר לדרוש מאנשים פשוטים להיות גבוהים ממדרגת

מלאכי השרת. ומאז זמנו של רבי עקיבא ועד עתה, כמה צדיקים חסידים תמימים וישרים נהרגו במיתות משונות קשות ואכזריות, וההסתר פנים מתרבה והולך, וכל הפורעניות והצרות שעברו על ישראל בגלותם דור אחר דור, בהיותם מלומדי מכות בעיניו סבל בארצות אויביהם.

והאחרון הכביד בשנות הזעם בחורבן האחרון רח"ל כאשר "בלע אד-ני ולא חמל את כל נאות יעקב הרם בעברתו מבצרי בת יהודה הגיע לארץ חלל ממלכה ושריה, גדע בחרי אף כל קרן ישראל השיב אחר ימינו מפני אויב ויבער ביעקב כאש להבה אכלה סביב" (איכה ב, ב-ג). ומאז ועד עתה נוספו עוד ועוד צרות ופורעניות לאין שיעור, ועל דא קא בכינא על דמם אשר שפך כמו מימי יאוריה.

כל זה הוא מאחר ועיקר הגאולה תהיה רק בזכות אמונה פשוטה בהשי"ת, כאמרם ז"ל (ילקוט, הושע ב, רמז תקיט) 'אין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמונה'. לכן יבואו בני ישראל למצבים קשים ונוראים עד מאד, עד שנראה בחוש קיום הכתוב (דברים לו, יא-יח) "וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים והסתרתני פני מהם והיה לאכל ומצאהו רעות רבות וצרות וגו' ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", וכל זאת כי על ידי זה שגם כאשר החושך יכסה ארץ, בני ישראל יאמצו לבנם להתחזק בכל כוחם באמונה איתנה, בכך יתעורר עליהם זכות האמונה ויזכו להחיש ולמהר הגאולה.

- התגברות כוחות הטומאה לפרש הכל בדרכי המבצע - זהו הדבר אשר לעת כזאת מתגברים כל כוחות הטומאה להחליש ולקרר את בני ישראל מאמונה שלימה, כל מאווים הוא להכניס בבני אדם קרירות מאמונה פשוטה על ידי שמסבירים את כל המקרים והמאורעות על פי דרכי מבצע המתקבלים על דעת בני אדם, שזה בסיבת זה ושדבר זה גורם למקרה כזה, וכדומה בכל עניני העולם, והכל כדי שלא יתבוננו לדעת כי כל דבר הוא בגזירת שמים אשר הוא לבדו ית"ש עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

כל זה הוא מצד הטומאה אשר מזלייתו חזי שמטרת הצרות היא לעורר את בני ישראל לאמונה פשוטה שבזכותה תבוא הגאולה, ולכן הם עושים כל אשר בכוחם להסיט לבבות ישראל

טוב שעושים, מתעוררים בשמים רחמים וחסדים לכל העולם. בכל נסיון שהאדם עומד בו בחוזק נגד יצרו הרע ומתחזק כנגדו, הוא מעורר המתקה וזכות גדולה על ישראל קדושים.

לעת כזאת שבטבע האדם שמתעורר הסקרנות והרצון לדעת מה שמתרחש בשדה המערכה, כפרט בזמננו שיכולים לראות את הנעשה שם, והדבר גובל בנסיונות קשים של שמירת עינים - כאשר אדם מתגבר בארי וכובש את יצרו שלא לפגום בעיניו ומונע עצמו מהסתכלות שאינה טובה, הוא משפיע בכך טובות וישועות לכלל ישראל.

אנו חייבים להאמין באמונה שלימה, שכל מעשה טוב, הן בעינים שבין אדם למקום כמו עבודת התפילה, וכן כל ענין הנוגע למצוות ומעשים טובים, והן בעינים שבין אדם לחברו, במעשי צדקה וחסד לעזור ולחזק איש את רעהו וכדומה, כל שכן וקל וחומר עסק התורה שעליה אמרו חז"ל (סוטה כא, א) תורה אגוני מגני ואצולי מצלי, כל רגע ורגע שאדם עוסק בתורה הקדושה, הוא מוסיף זכות לעצמו ולכללות בני ישראל, ומוסיף שריון להגן מפני הרשעים הרוצחים ימש"ו, בכך מונע ממחבל להשחית ולהרע לישראל חלילה וחלילה, כמו שאמרו חז"ל (ירושלמי חגיגה, פרק א, הלכה ז) 'ומאן אינון נטורי קרתא, אמר לון ספרייא ומתנייניא'. דהיינו שהתלמידי חכמים שעוסקים בתורה הם נטורי קרתא אשר כל זכות קיום העולם תלוי בהם.

- לעורר שמירה דלעילא -

חובה מיוחדת בעת הזאת לעמוד על המשמר ביתר שאת וביתר עוז, להרבות בתפילה ובלימוד התורה וקיום מצוות, כדי לעורר שמירה דלעילא על אחינו בני ישראל הנתונים בצרה ובשביה ה"י, כפרט אלו הניצבים במקומות סכנה ממש בגבולות הארץ ושרויים באימה ופחד מחשש הבאות.

באו אלי הרבה אזכרות מאנשים שהם עצמם או משפחתם הקרובה נמצאים שם, ומבקשים שיתפללו בעדם לזכות שלא יבואו לידי היזק ח"ו. ואחד הזכיר עצמו אצלי שהוא ובני ביתו אינם יכולים ליתן תנומה לעפעפיהם מחמת גודל פחדם ודאגתם, כאשר כל ילדיהם, שלש בניהם ושני חתניהם, נמצאים במקומות סכנה, והוא מבקש בבכי ובתחנונים על נפשם שלא יארע להם כל אסון.

מן האמונה השלימה, שלא ישכילו לשים אל לבם שכל המתרחש בכל מקום בעולם, הכל הוא בהשגחה פרטית מיוחדת, ושום דבר לא נעשה מאליו ושום מקרה אינו נגרם מאיזה דבר בלי שיהיה מושגח מלמעלה.

אפילו עופות שניצודים אצל הצייד הם בהשגחה מיוחדת, כמובא בירושלמי (שביעית, פרק ט, הלכה א; תוס', עבודה זרה טז, ב ד"ה דימוס) שכשיצא רבי שמעון בר יוחאי מן המערה ראה צייד אחד צד עופות. שמע רשב"י בת קול, כשאמרה "דימוס" היה העוף נמלט מן הפח [דימוס מלשון רחמים], וכשאמרה "ספיקולא" היה העוף ניצוד. אמר רבי שמעון בר יוחאי, שמעת מן הדא אפילו ציפורא קלילא מבלעדי שמיא לא מתצדא כל שכן בר נשא. והיינו דאם העוף נתפס רק בהכרזה ממרומים, כל שכן שאותו לא יתפסו הרומאים אם לא יכריזו כך בגזירת שמים.

הלוא האמת הוא כי בלב כל יהודי מושרש אמונה פשוטה בבורא עולם ית"ש, אף שכל דבר מתלבש ומסתתר תחת הנהגת הטבע כפי שהנהיג הקב"ה בראשית הבריאה, אולם הכל כאשר לכל הוא בהשגחה פרטית ובגזירת א-ל עליון. הטומאה הפצה בכל כוחה לעקור מידנו את כח האמונה התמימה בהשי"ת ובמעשיו, בכדי לעכב את זמן הגאולה.

ואולם עלינו להתבונן כי גם בימים האלה, בתוך כל ההסתר הגדול והפורעניות הנוראה, ראו גילויי אלוקית בחוש, כאשר מאת ה' היתה זאת, שעל מי שיצאה עליו גזירת שמים למות פגעו בו ידי הזדים הארורים לרוצחו רח"ל ונסתלק מן העולם, ואילו מי שלא נגזר עליו כן ראה כי הוכו הרשעים בסנוורים ולא עלה בידם להזיקו, ואף בתופת הגיהנם נשאר בחיים. והלוא עין בעין ראינו כי אף שלעיני בשר ודם היה נדמה שהמקומות שם משומרים ומוגנים על ידי חומות וגדרים ובלים מבלים שונים, הרי כאשר יצאה גזירת שמים נתבטל הכל כלא היה, עד שכולם נוכחו לראות כי "אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר" (תהלים קכו, א).

- תורה ומצוות הם השמירה וההגנה -

בימים האלו מוטל עלינו להתחזק עד מאד בידיעה ברורה שבכל מצוה שמקיימים ובכל מעשה

- אחריות מיוחדת על חובשי ספסלי בית המדרש -
 לעת הזאת מוטל עלינו לדעת שעל כל אחד ואחד להשתתף ולישא בעול עם הציבור לעמוד ולשרת במלחמה, אנן בדידן ללחום מלחמת השם בכך שנעורר מדת הרחמים בשמים ממעל על ידי ריבוי בתורה ומצוות, כי בכך מגינים שלא יוכלו להרע חלילה לישראל. בפרט בחורים הלומדים בישיבות הקדושות ואברכי הכוללים העוסקים בתורה הקדושה, וכן בעלי בתים הקובעים עתים לתורה, צריכים לידע שמוטלת עליהם אחריות כבדה, האחיכם יצאו במלחמה ואתם תשבו פה, הרי מאמינים אנו באמת כי עיקר השמירה וההגנה על יושבי ארץ הקודש תלוי בריבוי של זכויות כל כמה דאפשר, שהרי אלה ברכב וגו' ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר (תהלים כ, ח). על בן ידאו לחזק ענין משמרות הלימוד, לעשות משמרת למשמרת, לעסוק בתורה הקדושה ברציפות יומם ולילה, שזהו יסוד השמירה על בני ישראל להצילם ולהגן בעדם מכל רע.

מדבר בצדקה רב להושיע.
 בעיקר מוטל עלינו להתחזק באמונה בבורא כל עולמים לבדו אשר בלתו אין להושיע ולידע כי אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר. לא לסמוך חלילה על כוחם של כלי זיין אלא "אתה הוא מלכי אלקים צוה ישועות יעקב, כך צרינו נגה בשמך נבום קמינו, כי לא בקשתי אכטח וחרבי לא תושיעני, כי הושעתנו מצרינו ומשנאינו הבישות" (תהלים מז, ה-ח). רק הקב"ה לבדו יכול להחיש את גאולתנו ולהושיענו מכל מבקשי נפשנו. 'בכל דור ודור עומדים עלינו לבלותינו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם'.

יעזור השי"ת ויהיה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשנו, שומר ישראל שמור שארית ישראל, וישמור ויגן על כל איש מישראל בכל מצב בכל מקום בכל עת ובכל שעה. ובזה גופא שבני ישראל מקבלים על עצמם וחפצים לסייע אחד לזולתו, יתעוררו רחמי הבורא ית"ש עלינו, ויעזרונו כי לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, ולא יוכלו להזיק ולהרע חלילה לכל איש מישראל בכל מקום שהוא, כי אם אדרבה ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, ולכל בני ישראל יהיה אור במושבותם ויתרבה בבתי כל ישראל האורה והשמחה, עד כי בקרוב יקויים היעוד (ישעי' ס, יט) והיה לך ה' לאור עולם, ישועה שלימה בגוף ובנפש, ברוחניות ובגשמיות, ונזכה להגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

נסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא רבא, משנתו רב ונקי, נהורא נפישא, חוב"ט, מרביץ תורה והוראה, לן בעומקה של הלכה, ה"ה

הגאון רבי **נפתלי צבי לייפער** שליט"א

דומו"צ בית מדרשנו ברחו' רב אשי בב"ב

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ

שמחת הכנס בנו הינו"ח כמר שמואל נ"י לנועם עול תורה ומצוות

והברכה אחת היא לאביו המאור הגדול הגה"צ המפורסם

כ"ק האדמו"ר מנדבורנא שליט"א מחיפה

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים,

מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

ההנהלה

יום ראשון פר' לך ז' מרחשון

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, באמצע נכנס לקו"פ האדמו"ר מראדושיץ שליט"א מירושלים (חתן המחותן כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א), לרגל שמחת הבר מצוה לבנו בנש"ק ינו"ח כמר יחזקאל שרגא נ"י, וזהו תוכן השיחה:

האדמו"ר מראדאשיץ הגיש הזמנה לרגל שמחת הבר מצוה לבנו הבח"י יחזקאל שרגא שיח"י: החתן לא רצה לגשת לבר מצוה לפני שיהיה כאן... כל פעם שהוא מגיע לכאן לשב"ק הוא מקבל 'שטארקע ווארעמקייט'...

מרן שליט"א שאל על יחוסם להרה"ק מראדאשיץ זי"ע וכו'.

האדמו"ר מראדאשיץ: לזקני זצ"ל היה בית מדרש בתל אביב, והיו שם כמה זקנים שמאד כאב להם מאד שאין שום זכר לראדאשיץ... ולכן קרא לבית המדרש על שם הרה"ק הס"ק מראדאשיץ זי"ע.

מרן שליט"א: זקנכם הגיע לארץ ישראל לאחר המלחמה? **האדמו"ר מראדאשיץ**: אנו בארץ ישראל כבר ארבע דורות. הרה"ק רבי אליעזר ירוחם זצ"ל, חתנו של מרן הדברי חיים זי"ע, היה נכדו של הרה"ק הס"ק רבי יששכר בער מראדאשיץ זי"ע [בן בנו הרה"ק רבי ישראל יצחק זי"ע].

מרן זי"ע סיפר, שאביו הרה"ק מרודניק זי"ע היה בילדותו בצאנז, ונכנס לחדרו של מרן הדברי חיים כדרך הנכדים, והשתומם לראות יהודי זקן יושב על כסאו של זקנו בראש השולחן, בעוד שזקנו מרן הד"ח יושב בצד, וניגש לראות מי הוא, ומשהבחין בו אותו זקן קראו לגשת אליו והושיבו על ברכיו ונתן לו בפיו כמה כפות מרק מצלחתו שהיה על השולחן, ואחר כך הוברר לו שזה היה הרה"ק רבי ישראל יצחק מראדאשיץ זי"ע, וזה הכניס בו יראת שמים.^א

והזכירו את המצב הקשה בארה"ק.

מרן שליט"א: מרן הדברי חיים זי"ע אמר שהיו רק

שלשה שידעו את זמן הקץ: יעקב אבינו, דניאל, והרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז זי"ע.

האדמו"ר מראדאשיץ: מסופר שכאשר הראו למרן הדברי חיים זי"ע בספר של אחד מצדיקי דורו שכותב שהגאולה תהיה בשנה מסויימת, התבטא אז מרן הדברי חיים דמי שידע אינו אומר ומי שאומר אינו יודע, ושהיו רק שלשה שידעו, ומנה אז את יעקב אבינו, דניאל, והרה"ק מנעשכיז.

זקני כ"ק האדמו"ר משומרי אמונים זצ"ל סיפר פעם היאך נגלה להרה"ק מנעשכיז סוד הגאולה, שהיה יהודי אחד שנסע למקומות מסחר והיה מתחפש לגוי כשהגיע למקומות שאסרו ליהודים להיות שם. ופעם בהיותו באיזה מקום שמע קול המולה, והלך למקור הקול, וראה שזה בית אכסניה, ורצה להיכנס אבל בחוץ עמד שומר עם חרב בידו ולא הניח להיכנס. והיהודי שמע שאלו קולות של תפילה, ואמר לשומר שיבקש רשות שיכניסו אותו, והשומר נכנס לשאול, והסכימו להכניס את היהודי.

ושם ראה שיש קבוצה של יהודים שמתפללים בשמחה עם תופים ומחולות, אבל לאחר התפילה אמר לו הזקן שבחבורה, שהם חבורה מבני משה שהגיעו לגאול את ישראל כיון שכלל ישראל היה במצב של מחצה חייב ומחצה זכאי, אבל עכשיו נודע להם על יהודי שעבר עבירה ובכך הכריע את הכף לחובה ועל כן הם צריכים לחזור למקומם. והזקן נתן לו איזה דף, ואמר לו שבכדי שיאמינו למה שתספר על מה שראית, תקח עמך דף זה, ומי שישתכל בו יוכל לראות ולידע כל מה שירצה.

אותו יהודי היה חסיד נעשכיז, ומשם נסע מיד אל רבו, ונהיה שם רעש גדול, וכל אחד רצה להסתכל באותו דף ולידע דברים על עצמו, וכששמע הרה"ק מנעשכיז את ההמולה שאל מה אירע, וספרו לו כל הענין,

^א וראה בספר אמרי קדוש (סטרליסק, הוספות, אות מ): עוד שמעתי משם מורי ז"ל שסיפר משם הצדיק מנישכיז, שאותו האגרת ששלח ר"י בעש"ט לארץ הקדושה לגיסו הרב ר' גרשון ז"ל מקיטוב, והוא נדפס בס' פורת יוסף, אותו האגרת היה חיוב אצל הצדיק מנישחזי ללמדה בכל יום לא יגרע כמו הנחת תפילין ממש, ואמר שמה שאיתא שם באותה האגרת שלמד ג' שמות ולא הזכיר מה הם השמות שלמד, אבל באמת הם רמוזים באותו האגרת בהעלם ואפשר לידע על ידיהם קץ הגאולה.

בספר חמדה גנוזה (ח"ב עמ' קמד, בהערות) מובא: שמעתי מכ"ק אדמו"ר (הגר"מ הלבפשטאם) בעל דברי משה זצ"ל כי פעם אמר לו מרן האדמו"ר אהרן קדוש ה' מבעלזא זי"ע בלשון קדשו "איר זענט אדען נעשכיזער אייניקלעך, אין נעשכיז איז אין בעלז געוועזן גאר גרויס", וכ"ק אדמו"ר זצ"ל היה מבאר דברי קדשו דאולי כוונת מרן זי"ע עפ"י העובדא שפעם א' נתקשה כק"ז מרן השר שלום מבעלזא זי"ע בביאור משנה א' במסכת מדות, ומתוך כך נרדם וראה בחלומו את הרה"ק מהר"ם מנעשכיז זי"ע אשר לקחו עמו לירושלים לביהמ"ק, ואמר לו שבכל דור יש צדיק א' הממונה על מפתחות ביהמ"ק, ופתח עם המפתחות אשר בידו דלתות ביהמ"ק והכניסו אל הקודש פנימה והראה לו תבניתו, וכשהקיץ מתרדמתו הבין דברי המשנה לאשורם, ויהי לפלא. וראה בספר זרעא קדישא - לינסק (עמ' תטז) שגם הרה"ק מהר"ם מבעלזא זי"ע אמר בשם הרה"ק מלובלין זי"ע על ג' הנ"ל, שרק הם ידעו זמן הגאולה.

^א ראה בשיעור חורש"י פרשת תולדות תשל"ו: וכשהיה כ"ק אדמו"ר זי"ע פחות מבן ג' שנים לקחו פעם אביו לצאנז ושהה שם זמן מה בבית זקנו הדברי חיים זי"ע, ופ"א נכנס לחדרו וראה איך שהדברי חיים יושב מן הצד על כסא פשוט ועל כסאו יושב יהודי זקן, והיה הדבר לפלא מאד בעיניו. וחשב בעצמו מי יכול להיות היהודי הזקן הזה אשר זקה"ק מפנה לו את כסאו ויושב לפניו כתלמיד לפני רבו, והרי ברור שבדור הזה אין צדיק גדול מזקני, אין זאת אלא כי הוא המלך המשיח, ובהיות כן השתוקק מאד לראותו היטב והתקרב אליו והביט היטב בפני קדשו, והוא הבחין בו ונטלו והושיבו על ברכיו והאכיל אותו שלשה כפות מרק מהמרק שהיה מונח לפניו, ואח"כ נודע לו כי זה היה הרה"ק מראדושיץ זי"ע, שהיה צדיק נשגב שהוא נטלו על ברכיו כשזקה"ק מצאנו היה נוכח שם והאכילו שלשה כפות, ומסתמב כשמתנהגים כיהודי היה צריך להיות טובה לדורי דורות, שלשה כפות מרק מהרה"ק מראדושיץ זי"ע יכולים להאיר ולהזריח לדורי דורות, ובודאי שאם נתן לו ידע כי הוא נותן לו משהו בכך, ולא שהאכילו במעמד זקה"ק כדי שלא ישאר רעב, אלא שידע ששלשה כפות אלו הוא נותן לנער שיתגדל להיות הרה"ק מרודניק ויהא לו לתועלת וסיוע לדורי דורות. וראה בגליון צאנז (גליון רצא) שזה אירע לכאורה באמצע השבע בגליון של הרה"ק רבי אליעזר ירוחם זצ"ל, והרה"ק מראדאשיץ הנזכר הוא הרה"ק רבי ישראל יצחק זי"ע.

האדמו"ר מראדאשיץ: א"ז זצ"ל אמר בעת מלחמת העולם השנייה, שזה 'קינדער שפיל' לעומת מה שיהיה לפני ביאת משיח... וזקני נחרד מאד לשמוע זאת. ושאל אותו כמה יעברו יהודים בגלות, וענה לו, לא הבנת מה שאמרת, שעד עכשיו היה גזירות, אבל לפני ביאת משיח כל מי שיעשה תשובה ינצל...

ורואים ב"ה היום גם את הניסים...

מין שליט"א: כיום אף שרוצים לעשות תשובה, אבל קשה לשוב בשלימות, ורק כשיבא אליהו הנביא יעשו ישראל תשובה שלימה. שיקויים אז הכתוב (מלאכי ג, כד) והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם.

שמעתי ממרן אדמו"ר זי"ע, שפעם בליל יום כיפור פתח הרה"ק מרוזין זי"ע את ארון הקודש והכריז ואמר, רבש"ע האם תעכב את הגאולה ותמתין עד שישבו ישראל בתשובה, נשבע אני בזקני הלכן שלא יעשו תשובה עד שיבוא משיח"י...

בגמרא נחלקו (סנהדרין צז, ב) ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין, אמר ליה ר' יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין, אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן

וביקש את הדף, ושם ראה את זמן הגאולה. זקני זצ"ל היה רגיל לומר שבכמה מספרי האברבנאל זי"ע הוא מתאר את דרך המלחמה קודם ביאת המשיח באופן מופלא, וכותב שאומות העולם ישתמשו באטום שיחריב את העולם, והמלחמה תהיה בין אדום וישמעאל...

הרמב"ם כותב (הלכות תשובה ז, ה) "וכבר הבטיחה תורה סוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן"...

מין שליט"א: מובא בפסיקתא (פרשה לו, פסקא קומי אורי), "שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה וכו' מלך פרס מתגרה במלך ערביא וכו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם, ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים, ואומרים להיכן נלך ולהיכן נבא, ואומר להם, בני אל תתיראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, הגיע ימי גאולתכם"...

מלך פרס זה הרי איראן... והיהודים יפחדו, ואז יתגלה משיח ויאמר בני הגיע זמן גאולתכם. רואים שמסבבים כאן משהו... די וועלט דרייט זיך... ה' יעזור שכבר יהיה סוף וקץ.

נגד הלבנה ותקרא בנייר ותראו נפלאות שכל איש ואיש שיקרא בו יקרא בנייר זה כל מה שעבר עליו ומה שיעבור עמו עד יום מותו, והאנשים הסוחרים כאשר נסעו לביתם והיתה דרכם דרך העיר נעשכזי והיו ביום הכיפורים אצל הרב הקדוש דשם וסיפרו לאנשים מה שהיה ולא האמינו לדבריהם, אז אמרו שיש להם סימן שיראו שהדבר אמת, שכל אחד יקרא בהנייר כל מה שיעבור עליו, וכן היה תיכף במוצאי יום הכיפורים אחר התפילה הלכו לקראת הלבנה וכל אחד ואחד קרא בו מה שעבר עליו ומה שיעבור עליו ובאו כל העיר לראות הפלא הגדול, ושאל הרה"ק מנעשכזי זצוקל"ה מה קול הרעש בהעיר וסיפרו לו כל הנזכר לעיל, הלך הרה"ק ולקח הנייר וקרא גם כן בו, ואחר זה לקח הנייר וקרע אותו לקרעים ואמר שבאם היו קוראים בו עד סופו היו רואים זמן הגאולה, והדבר הזה היה לפלא, עכ"ל.

¹ ראה בספר עיריין קדישין (תנינא, עמ' כג): אמר, מה שהעולם אומרים בשם השפאלעיר זיידע שאמר בענין משיח בזה הלשון: משיח פאר וואס קומסטו ניט, איך שווער דיר ביי מיין בארד אז דיא אידן וועלין ניט תשובה טוהן [משיח, מדוע אינך בא, נשבע אני בזקני שבני ישראל לא יחזרו בתשובה], ואני אומר שבוודאי יעשו ישראל תשובה, רק אין אני חולק ח"ו על השפאליר זיידע, אך מקודם תהיה הגאולה ואח"כ יעשו תשובה, כמו שמצינו שבגזירת בין הבתרים היתה הגזירה של ועבדום וענו אותם קודם החטא, אם כן יהיה מהראוי והיושר שתהיה ג"כ הגאולה קודם התשובה וכו'.

וראה בספר מגדיל ישועות (עמ' עז): בשושן פורים בשנה ראשונה שבא לסאדיגורא זכינו ע"י בקשות והפצרות מאנשים אשר סבבו אותו מיום בואו לסאדיגורא, שישב עמנו בסעודת שחרית. וקודם ברכת המזון הניח ידו הק' על השלחן, והיינו האצבעות מיד ימינו ופתח ואמר: הקב"ה אומר לישראל שובו אלי ואשובה אליכם (מלאכי ג, ז), עשו תשובה ואשיבה שופטיכם כבראשונה ויועציקם כבתחילה. ואחר כך הפך את ידו הק' היינו אצבעותיו, ואמר: [אבל אנחנו] בני ישראל אומרים השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם, כי מאס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד (איכה ה, כא-כב), ויש לנו גלות קשה וטרדת הפרנסה וקשה כח הסבל ואין בנו כח לשוב אליך בתשובה שלימה, השיבנו אליך ונשובה.

ואחר כך הניח שנית ידו ישר ואמר: אולם הקב"ה אומר, צריכים אתם לשוב אלי בראשונה ואחר כך אשוב אליכם. ד' פעמים הניח ידו הק' על השלחן ישר והפך בוויכוח הזה. ובזה סיים ואמר: הדין עם בני ישראל, וכנים דבריהם, אין בהם כח ומוח, מגדול עול הגלות שסובלים, וקשה מזונותיהם כקריעת ים סוף עד אשר אין בהם כח לשוב בתשובה שלימה, הטיבו אשר דברו "השיבנו ה' אליך ונשובה". שמעתי מפי הק'.

¹ ראה בספר דגל מחנה יהודה - סטרעטיין (אות קח) מה שסיפר הרה"ק רבי שמואל זנוויל מסטרעטיין ששמע נסע עם אביו הרה"ק רבי יהודא צבי זי"ע למדינת בעסראביע, ובא איש זקן אחד וסיפר להם שפעם אחת נסע עם סוחר אחד ליום השוק לעיר בגובערני מאסקווי שבמדינת רוסיא שהיה בה יום שוק גדול, אך יהודים לא היו יכולים ליסע לשם כי היתה גזירה שלא יכנס יהודי לעיירות אלו, ויהודים הסוחרים שנסעו לשם היו לובשים מלבושי נכרים כדי שלא יכירו בהם שהמה יהודים.

וסיפר שכאשר הוא הסוחר ישנו שמעו קול תרועה וקול מלחמה במחנה, ותיכף עמדו בחיפזון לראות מה קול הרעש, ושמעו שבאו אנשי צבא ממדינה אחרת, גבורי חיל, ויצאו שרי העיר אליהם ושאלום אם למלחמה אם לשלום, והשיבו לשלום כי לא יעשו להם דבר, רק ילינו שם, וכן היה ובאו להעיר ברעש גדול ופחדם נפל על כל העיר כי מעולם לא ראו אנשים כאלה גבוהי קומה וגיבורי חיל שאחד מהם היה יכול להכות מאה, ונתנו להם לינת לילה.

והנה באכסניא אשר שני היהודים הסוחרים היו שם, העמידו שם גם כן כמה מאנשי הצבא, ושני הסוחרים ראו שהולכים הם בציצית על כנפי בגדיהם ומתפללים, והיה להם פחד גדול לגשת אליהם ולשאלם מי המה, והנה כאור הבוקר נשמע קול תרועה שהלכו כל החיל מהעיר ברעש גדול והיו מזמרים בקולי קולות והלכו מהעיר, ובלילה השני באו עוד הפעם להעיר כבראשונה אך הלכו ברוח נמוכה ובלב נשבר ובעצבות, לא ברעש כבראשונה, ובאכסניא של שני הסוחרים היו גם כן כמה מהחיל הנזכר לעיל, וראו שמניחים תפילין וטלית עם ציצית אז ראו בחוש שהמה יהודים, נגשו אליהם ואמרו להם אנו יהודים והראו להם שהמה נמולים ודברו עמהם בלשון הקודש, ואחרי זה שאלו אותם מי הם ואנה ילכו, ומפני מה אתמול הלכתם ברעש גדול ובזמרים, ועתה אתם הולכים ברוח נמוכה, אז סיפרו להם: הלא ידעו תדעו שאנו יהודים מבני משה ואנו גיבורי חיל שאחד ממנו יכול להכות אלף מכס, ואתמול היה כרוז בשמים ששוקלים את הזכויות והעבירות מישראל והיה מחצה על מחצה והקב"ה הוא נושא עוון והכריע לזכות, והיה כרוז שנלך לכבוש את הארץ הקדושה מיד העכו"ם, ומחמת זה הלכנו בשמחה וברעש גדול, אך היום שמענו עוד הפעם הכרוז משמים שנלך בחזרה כי היום חטא ישראל אחד ונעשו רובם חייב ומחמת זה אנו הולכים ברוח נמוכה, שהיתה תקוותינו שתהיה הגאולה.

וכשמעו האנשים האלה, אז אמרו להם הסוחרים כאשר בא נבוא לביתנו וכאשר נספר להם זה לא ירצו להאמין לנו, תנו לנו סימן, אז לקח אחד מאנשי חיל ולקח מתרמילו חתיכת נייר ואמר להם כאשר תבואו לביתכם אז במוצאי יום הכפורים תלכו

החתן יהושע נ"י בן הרה"ח ר' ישראל שלמה איימר מאלעד (ב"ר יוסף מרדכי מפעיה"ק, וח"ר אליעזר בריל מפעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' הלל ישראלי מפעיה"ק (ב"ר משה ז"ל מב"ב).

בשעה 8.45 הגיע מרן שליט"א אל יד בית המדרש המרכזי אהל נחמיה פעיה"ק, להשתתף בהלווית האשה החשובה מרת יוספוביץ ע"ה אשת שיבדלחט"א הרה"ג ר' שמעי' שליט"א מקרית הבעש"ט.

מרן שליט"א האזין לדברי המיספד שהשמיעו הגה"ח ר' שמואל אריה שפירא שליט"א ר"מ בביהמ"ד המרכזי פעיה"ק, ואחיה הרב אברהם צבי קירשנבוים מב"ב. אחר אמירת הקדיש והקריעה ע"י בניה הי"ו, ליווה מרן שליט"א את המיטה כבדת דרך. וחזר לביתו. אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים היה הרה"צ ר' יחיאל יהושע ווייס שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מספינקא שליט"א לרגל שמחת נישואי בנו החתן יעקב נ"י.

יום רביעי פר' לך י' מרחשון

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הרב יעקב יוסף רייכמן מפעיה"ק (ב"ר צבי נתנאל מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח הג"ר יעקב שלום ארנפלד זצ"ל). אח"כ נכנס לקו"פ הרה"ג ר' טוביה ליברמן שליט"א - נכד כ"ק מרן זי"ע, לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תחי'.

לפני תפילת ערבית הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של רחל אמנו ושל הרה"ק בעל מאור עינים זי"ע.

יום חמישי פר' לך י"א מרחשון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה ישעיה נ"י בן הרב חיים יעקב בריל מפעיה"ק (בן הדומו"צ הגה"צ הגרש"ז בריל זצ"ל). והדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של רחל אמנו ושל הרה"ק בעל מאור עינים זי"ע.

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר שלמה שנק מפעיה"ק (ב"ר ישראל אברהם מחיפה, וחה"ר יוסף יהודה בינדר מפעיה"ק).

וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב. ועל הגליון שם צויין להגירסא בירושלמי (תענית, פרק א, הלכה א), אמר ליה ר' יהושע וכי אם יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה אינן נגאלין לעולם, אמר ליה ר' אליעזר הקב"ה מעמיד להן מלך וכו'. נמצא לפי זה, דאליבא דר' יהושע נגאלין אפילו באין עושין תשובה ואינו סובר שהקב"ה מעמיד להן מלך קשה"ה.

*

מרן שליט"א (להבחור הבר מצוה): אתה כבר מוכן לבר מצוה?...
הבחור הבר מצוה: באתי בכדי להיות מוכן...

מרן שליט"א: הרי יש זכות אבות שמסייע כשמשתדלים לעשות ככל האפשר.

האדמו"ר מראדאשיץ: הוא עושה ב"ה סיום על ששה סדרי משנה...

מרן שליט"א: שיחזור וישנן על זה, ואי"ה יעשה בעתיד גם סיום הש"ס...

האדמו"ר מראדאשיץ: הוא רוצה לקבל איזה הוראה ממרן שליט"א...

מרן שליט"א: אני אומר תמיד שזכות אבות הוא כמו מעלית, שצריך להיכנס בכל הרמ"ח אברים, בכל הגוף, ואז יכולים לעלות בניקל, אבל אם נשארים ח"ו אפילו אם איבר אחד בחוץ... גם בזכות אבות צריך לעשות מה שיכולים וזכות אבותם מסייעתן ללכת מעלה מעלה, אבל זה שנשאר בחוץ וסומך רק על זכות אבות, אזי אין מועיל לו כלום. תתחבר רק לחברים יראי שמים וממילא ילך הכל כשורה בס"ד. זה הכלל הראשון... ונפרדו לשלום.

יום שני פר' לך ח' מרחשון

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ח ר' יהושע ליברמן מאלעד (ב"ר אשר זעליג מאלעד, וח"ר משה פריזנט מפעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' אליהו יהודה שולדינר מפעיה"ק (ב"ר נפתלי אלכסנדר מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח ר' שרגא איצקוביץ ז"ל). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שלישי פר' לך ט' מרחשון

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל

שופרות, ישפרו מעשיהם מאן והלאה ולא יהיה עוד מזכיר עון, והיינו כר' יהושע, עכלה"ק. ואמר על זה מרן זי"ע: אולי אמרו שניהם הדברים בשנה אחת. והוסיף מרן זי"ע: וכבר הראיתי מקור לדבריו בילקוט (מלאכי ג, רמז תקצה) וז"ל, אם אין ישראל עושים תשובה אין נגאלים, ואין עושים תשובה אלא מתוך צער וטלטול ומתוך שאין להם מחיה, ואין עושים תשובה עד שיבוא אליהו שנאמר (מלאכי ג, כג) הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא, מה כתיב אחריו והשיב לב אבות על בנים, ע"כ. נמצא שהרה"ק מרוזין נשבע על פי דברי הילקוט, וחידוש הוא שזקה"ק בישמח משה אינו מביא את דברי הילקוט הללו. וראה שם שמיישב מרן זי"ע את דברי הילקוט שנראים כסותרים אהדדי.

¹ באחד השיחים שהביא מרן זי"ע את דברי הרה"ק מרוזין זי"ע (שפע חיים, דרשות חורש"י תשמ"א, פרשת לך) הסמך את מש"כ בספה"ק ישמח משה (פרשת לך) וזל"ק: והנה בירושלמי דתענית (פרק א, הלכה א) נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע, ובבבלי בסנהדרין בפרק חלק (סנהדרין זז, ב) אם ישראל נגאלין בלא תשובה או על ידי תשובה דוקא. ועיין בספר כבוד חכמים (על ירושלמי, תענית שם, סימן ג) דעיקר הפלוגתא אם התשובה העקרית יהיה קודם הגאולה או אחר שיגאלו, עיין שם. ולדעתי מן הסדר מלכיות זכרונות שופרות, מבואר שבתחילה מלכיות והיה ה' למלך על כל הארץ (זכריה יד, ט), דהיינו ביאת משיח והתגדלתי והתקדשתי וגו' (יחזקאל לח, כג). ואחר כך זכרונות, יזכרו עונותיהם והתודו, יזכרו וישיבו אל ה' על העבר, ואחר כך

זקנים משער שבתו

קהל עדת חסידי צאנז יחד עם כל עולם התורה ברחבי תבל מבכה תמרורים עת נצחו אראלים את המצוקים, בהסתלקותו לשמי רום של האי ענק שבענקים, זקן ויושב בישיבה עשרות בשנים והעמיד רכבות תלמידים לה' ולתורתו, משיירי כנסת הגדולה, מרא דכולא תלמודא ולא פסיק פומיה מגירסא, ענק הרוח והמחשבה

הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל

ראש ישיבת עטרת ישראל וחבר נשיאות מפעל הש"ס

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'

**

דבריהם הם הם זכרונם - מגישים אנו צרור שיחות קודש, עת נתוועד יחד עם לבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א במשך השנים

הוי זהיר בגחלתן * התורה בזמננו לעומת הדורות הקודמים

יום ו' פרשת דברים ח' אב תשע"ח

[כאומר: ובכן מה אתם רוצים], והם השיבו, שבאו להודיע את הדברים ולבקש מרבם שיטכס עצה מה לעשות בענין. החוה החתם סופר בידו על הגמרא, ואמר: איך טא דאך... [הרי אני עושה], והמשיך במסירת השיעור.

כשסיים החתם סופר למסור השיעור אמר לתלמידיו שרוצה ללכת אל המלשין לדבר על לבו, ומיד הצטרפו אליו טובי הקהילה לצעוד יחדיו אל בית הרשע. כשהגיעו אל הבית נכנס החתם סופר פנימה ומצא את הרשע שוכב על הספה, אבל הוא ברוב עזותו וחוצפתו לא קם ולא זע מפניו. ניגש אליו החתם סופר ופתח בדברי בכי ותחנונים שיחדל ממעשיו ומחשבותיו הרעות נגד הבחורים שעוסקים בתורה ואשר לא עשו לו שום רעה, אולם הלה השיב בעזות מצח, שאין לו כעת זמן לדבר כי רק למחרת יתברר הכל בבית המשפט. לשמע הדברים התרגש החתם סופר מאד ואמר בלבת אש קדשו: בוקר ויודע ה' את אשר לו, ותיכף פנה משם ויצא לדרכו.

טרם הספיק החתם סופר להגיע לביתו, הגיעה אשת הרשע בבהלה וזעקה בבכי תמרורים, שבעלה התמוטט ונחנק בגרונו, כי לשונו נגררת החוצה, ובקשה מהחתם סופר שיואיל להתפלל בעדו. התבטא החתם סופר: אכן, אני מתפלל ומבקש, ולמלשינים אל תהי תקוה. והמשיך ללכת לביתו. לאחר כמה דקות כבר הגיעה הבשורה על מותו של שמחה המסור. לפליאת כולם הודיע החתם סופר שרצונו ללכת להשתתף בלוויה ולומר כמה דברים. כשהגיע, אמר: שמחה לארצך וששון לעירך, אתה "שמחה" הלכת לאדמה ומזה נהיה ששון ושמחה לכל העיר...

הגר"מ אזרחי זצ"ל: שמעתי מהגאון הרב מבריסק זצ"ל, שפעם היה מסור בעיר בריסק, ונשקפה ממנו סכנה גדולה, ואמר הרב מבריסק שאפילו על עצמו היה ירא שלא ינזק על ידי אותו מוסר. וסיפר שאביו הגאון רבי חיים זצ"ל, כששמע שהלה עומד לפגוע באיזה אדם, הוא נהיה "אויס מענטשט", ופעם נזעק

הוי זהיר בגחלתן

הגר"מ אזרחי זצ"ל התעניין בשלום מרן שליט"א.

מרן שליט"א: רוצים לעשות טוב...

מהו לעשות טוב? אין טוב אלא תורה...

שמעתי ממרן אדמו"ר זי"ע, שפעם באו ראשי הקהילה בפרעשבורג אל החתם סופר זי"ע בעת שמסר שיעורו בישיבה, וכיון שהיה מדובר בענין נחוץ הרהיבו עוז להפריעו באמצע וספרו לו את הענין, והחת"ס חזר ללימודו, והם בקשו שיעשה משהו בנידון, והחת"ס הראה להם על הגמרא והשיב להם: איך טא דאך...

והיינו שפעל לטובה על ידי לימודו.

אספר את כל הסיפור בשלימות... באותה תקופה נגזרה גזירת גיוס על כל הבחורים ותלמידי ישיבתו של החת"ס השתמטו בתואנות ובתחבולות שונות ולא התגייסו. בפרעשבורג התגורר רשע אחד בשם שמחה, ששלח להודיע להחתם סופר שהוא עומד להלשין על תלמידי הישיבה שמתחמקים בערמה מהתייצבות לצבא, כשהוא אף מוסיף להתרברב, שתוך כמה ימים יהיו כל תלמידי הישיבה לבושים מכנסים אדומים של מדי הצבא. כיון ששמו של שמחה הלזה היה ידוע ומוכר בעיר כמסור המסוגל לכל, עוררו דבריו דאגה גדולה בלב ראשי הקהילה, ובגלל חומר הענין החליטו להביא תיכף ומיד את דבריו לאזני רבם שהיה באמצע מסירת שיעור בפני התלמידים, אף שידעו שמקפיד מאד שלא יפסיקוהו באמצע אמירת שיעור עבור שום דבר בעולם, יהיה מה שיהיה.

הם נכנסו לבית המדרש והתיישבו מול פני קדשו כדי שיראה אותם, וכשהבחין בהם והבין שאם באו באמצע השיעור בוודאי יש כאן ענין נחוץ ביותר, רמז להם ביד קדשו בסימן של שאלה ואמר, נו... והם פרצו בבכי וסיפרו לו אודות הסכנה האיומה המרחפת על מאות תלמידי הישיבה נוכח דבריו החמורים של אותו רשע, וכשסיימו דבריהם חזר החתם סופר ושאל: נו

והארץ בזה הרבה.

ומרן אאדמו"ר זי"ע שכאב לו מאד ירידת הדורות, אמר אחר כך כשנשא את דברותיו, שהוא יבאר את דברי הרב מפוניבז', דהנה הדור שלנו הוא כה ירוד ופחות ושפל, ולכן כל מה שלומדים נחשב מאד לעומת הדורות הקודמים, אבל איך אפשר לומר שהיום לומדים יותר מהדורות הקודמים, והלא בווארשא היו בעלי בתים וסוחרים לומדים ובקיאים הרבה יותר מאלו הלומדים בזמננו. וסיפר שבצאנזער קלויז בטארנא היה תקנה שיבואו ללמוד קודם התפילה, ולא התפללו לפני השעה תשע. ובשעות לפנות בוקר כבר לא היה מקום פנוי בבית המדרש שהיה מלא וגדוש בלומדים, וכך למדו כארבע או חמש שעות לפני התפילה, ואחר התפילה הלכו לעבוד, וכשגמרו העבודה שוב באו לבית המדרש ללמוד, וכן היה בעוד מקומות, והבעה"ב אז למדו כעשר או שנים עשר שעות, יותר ממה שהכולל יונגעלייט לומדים היום.

לפי המצב כיום בוודאי אכשור דרא, שהרי ישנם רבים עד מאד שמחנכים לתורה, ומתרבים שיעורי תורה בכל קהילות ישראל ברחבי תבל, מתרבים לומדי תורה ומהדרים במצוות, ובוודאי זה נחשב לדבר גדול מאד. הרי מלבד מפעל הש"ס ישנם היום עוד כמה וכמה ארגונים העוסקים בריבוי הפצת תורה, וישנם רבבות בכל רחבי תבל שלומדים ונבחנו.

הגר"מ אזרחי זצ"ל: פעם היה ת"ח אחד אצל הרב מברסק זצ"ל, ודיבר בשבחם וגדלותם של תלמידי חכמים בזמננו יותר מפעם, והרב מברסק לא סבל לשמוע זאת. ואחד מבניו שהבחין על אביו שאינו שבע רצון, שאלו לפשר הדבר, והשיב לו הרב מברסק: עד עכשיו חשבתי שהלה אינו יודע מה היה פעם, עכשיו אני רואה שגם אינו יודע מה שיש היום...

בברסק, כשדברו מהגאונים הקודמים, היה זה מתוך יראה... כשהזכיר את המהרי"ל דיסקין זצ"ל, נשתנה צורתו ממש מרוב פחד. הרב מברסק סיפר, שאביו הגר"ח זצ"ל, וכן זקנו הגאון רבי יאשע בער זצ"ל, כשרצו לכתוב מכתב למהרי"ל דיסקין, נפל עליהם רעדה. וכשסיפר זאת הרב מברסק, היה אף הוא רועד מרוב אימת הכבוד למהרי"ל דיסקין.

מרן שליט"א: ואף שהיה כמעט בן דורם.

אודותיו ואמר: מה שייכות יש לי אליו... וכה צעק ג' פעמים. ואחר כך שמעו שהמסור נחלה קשות עד שלא היה יכול לילך על רגליו.

מרן שליט"א: הגה"ק הרב מנאסויד זצ"ל שבת פעם בצל הרה"ק משינאווא זי"ע בשבת שבין יום כפור לסוכות, ובסעודה שלישית סיפר הרה"ק משינאווא את המעשה מהחתם סופר, והרב מנאסויד הבין שיש דברים בגו, ולאחר ברכת המזון חקר מפי היושבים על הסיבה שבשבילה סיפר מעשה זה, והחסידיים ספרו לו מעשה שקרה באותו שבוע בשינאווא שהיה שם אדם אחד, שאף הוא נקרא שמחה, שסירב לקיים פסק דין שיצא נגדו, והרה"ק משינאווא שלח לקרוא לו והוכיחו בדברי מוסר, אולם הלה לא קיבל והתחיל להצטדק שצריכים להבין אותו כי מצבו דחוק מאד וכו'. הרה"ק משינאווא דיבר אליו קשות והתריע בו שיקיים את הפסק דין, כי אם לא, תהיה אחריתו מרה כמו שמחה המסור מפרעשבורג. כיון שעמד בסירובו, החזיר הרה"ק פניו ממנו ולא רצה להביט בו יותר.

ואכן תיכף לאחר השבת השתנה צורתו של שמחה וגופו החל לרעוד ולהתכווץ, ולאחר זמן קצר התמוטט ומת.

הרה"ק משינאווא הקפיד מאד על אלו שלא היו צייתא דינא, ויש ממנו כמה מכתבים על זה. הוי זהיר בגחלתן... כך היה אז, שהיה דור דעה. אנן מה נאמר...

*

התורה בזמננו לעומת הדורות הקודמים

הגר"מ אזרחי זצ"ל: כשעומדים לקראת האסיפה העומדת להתקיים כעת (הכינוס השנתי של מפעל הש"ס), נראה לי, לעניות דעתי, שאי אפשר לומר שאין עכשיו דור דעה... זה הרי 'שיא הדעת'... מפעל הש"ס הוא השיא של 'רואה את הנולד' של אביכם מרן זי"ע, כל ההמצאה, הרעיון, די ברייטקייט...

מרן שליט"א: בשמחת הבר מצוה שלי השתתף הגאון הרב מפוניבז' זצ"ל, ואני אמרתי כל הפלפול משך כעשרים דקות, כפי שמרן אאדמו"ר זי"ע הקפיד על זה, ואחר שאמרתי הפלפול נהנה מזה ואף נישק לי על מצחי וכו', ואחר כך אמר בדרשתו שרואים כיום שהוטב מצב הדור לעומת מה שהיה בדורות הקודמים, ושישנם הרבה לומדים ותלמידי חכמים,

פקודי ה' ישרים משמחי לב * קנין עולם הבא * הגה"צ רבי אלי לאפיאן זצ"ל * מצוה קלה כבחמורה * ענין פשפש ולא מצא * קשיי הדור האחרון ברוחניות ובגשמיות

יום ג' פרשת בא ב' שבט תשע"ו

פקודי ה' ישרים משמחי לב

מרן שליט"א: אני מקווה שהראש ישיבה [שליט"א] לא הגיע במיוחד לכאן...

הגר"מ אזרחי זצ"ל: באתי במיוחד!

מרן שליט"א: מה עם כבוד התורה וביטול תורה?...

הגר"מ אזרחי זצ"ל: פעמים ביטולה זהו קיומה (מנחות

צט, ב), אבל כאן זה 'קיומה' לבד, בלי 'ביטולה'...

מרן שליט"א: זה כבר 'לומדות'...

והגיש ספרו "ברכת מרדכי".

מרן שליט"א: כי הם חיינו...

מרן אאדמו"ר זי"ע אמר פעם לאדם אחד, שיתכן

שיהיה לו עולם הבא, שהרי יש קונה עולמו בשעה

והיא שאלה, ורבי אלי' חשב קצת ואחר כך אמר: הביטו וראו, אני אלי' לופיאן, אני נכנס לשיביה וכולם קמים לכבודי, מי אתה אלי' לופיאן, מה אתה... אני נכנס למעריב, דוחפים לי סטנדר, מי אתה אלי' לופיאן... מגיעים לקריאת שמע ואין ממשיכים כי אלי' לופיאן עדיין לא סיים, מי אתה... אבל מי יודע, אולי פעם יכנס מחשבה שאולי אני בכל זאת משהו, הרי בכל זאת מכבדים אותי. וכשהגעתי לפסוק 'בשבתו עם זקני ארץ' בכיתי, כי כשאשב למעלה בעולם עם זקני ארץ, שם אין יכולים לרמות ושם אדע בדיוק כמה אני שוה...

מרן שליט"א: כשיושבים כבר שם עם 'זקני ארץ', אז כבר טוב...

הגר"מ אזורחי זצ"ל: הוא היה איש צדיק...

מרן שליט"א: כל מקום שאתה מוצא גדולתם שם אתה מוצא ענוותנותם... מלבשתו ענוה...

הגר"מ אזורחי זצ"ל: זה אצלי שמחה וזכיה גדולה להיות כאן...

מרן שליט"א: זהו גם חלק הענוה...

הגר"מ אזורחי זצ"ל: כך הוא באמת...

*

מצוה קלה כבחמורה

מרן שליט"א: בענין הגן עדן שאפשר לקנות בשנים הרבה, מקובל מהרה"ק מאפטא ז"ע (הובא בספר ילקוט אוהב ישראל, ערך מצוה) בדברי המדרש פליאה, וז"ל, "ישראל אינם יודעים השכר המגיע להם עבור נקיות המנעלים בערב שבת, שנאמר מה יפו פעמיך בנעלים (שיר השירים ז, ב), הדא הוא דכתיב (ישעיה כב, יב) ויקרא ה' אלוקים צבא-ות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה". דכאשר יעלה איש הישראלי ביום הפקדו לשמים ויתחילו לתור ולחפור אחר מצוותיו ומעשיו הטובים שקיים בעלמא הדין. הנה יש אשר יחפשו בחיפוש אחר חיפוש ולא יראו ולא ימצאו לו מצוות, כי הגיע ערום ועריה בחוסר כל. אמנם בפתע פתאום יגיע מלאך מליץ אחד ויאמר: "אותו יהודי היה מצחצח מנעליו כל ערב שבת", ותיכף ומיד יעשה רעש גדול בשמים ויאמרו כולם, ראו נא יהודי זה שכיבד את השבת שהכין מלבושיו ומנעליו לכבוד השבת, ואף שמגיע לו עונש על חטאיו, אך עכ"פ יש לו איזה זכות מחמת מעשהו.

וכאשר ישמע אותו אדם דבר זה ויראה הטוב הצפון עבור מצוה קלה זו, תיכף ומיד יתמלא צער גדול ומתוך שברון הלב יזעק זעקה גדולה ומרה, אוי כמה הפסדתי בחיי במה שזלזלתי בעוד הרבה מצוות רבות ונכבדות, אילו הייתי יודע מה שוויים של כל ענין גדול או קטן, לא הייתי מאבד כ"כ הרבה...

וזה כוונת המדרש, מה יפו פעמיך בנעלים, שמאחר שלא העריך אדם מה רב ויפה שכרו של כל ענין קטן דוגמת הכנת המנעלים לכבוד שבת, לכן נתקיים בו - ביום ההוא - היינו בהאי יומא הוא יום המיתה כידוע מחז"ל (מועד קטן כה, ב) ההוא יומא מאי אמרת, היום בו

אחת (ע"ז ז, א) ויכול להיות שיעשה איזה מצוה גדולה כמו פיקוח נפש והצלת נפש אחת מישראל ויהיה לו עוה"ב, אמנם 'עולם הזה' אין לו כלל, כי הלא לא הרגיש בחייו טעם שמחה של לפלפל ולהתעמק בתורה...

הגר"מ אזורחי זצ"ל: החפץ חיים זצ"ל כתב בספרו שמירת הלשון (שער התורה פרק ה) בענין הסכם ישכר וזבולון, שכאשר יעלה ה'זבולון' לעולם העליון, בהכרח שידע את כל התורה כמו ה'יששכר', כי לא יתכן ש'יששכר' ילמד שם ויתענג עם הצדיקים ואילו הזבולון לא יזכה לכך.

מרן שליט"א: ילמדו אותו את התורה.

*

קנין עולם הבא

מרן שליט"א: אומרים בשם צדיקים על הגמ' הנ"ל בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת, דלכאו' מה יש לו לבכות על כך. וספרו על אדם אחד בור ועם הארץ שהיה בעל עגלה וכל חיותו והנאתו היה מנסיעה על העגלה, ופעם כשנסע בעגלתו ראה כמה אנשים נתונים בסכנה של טביעה, ומיד קפץ ממקומו והצילם, אולם תוך כדי ההצלה נטבע הוא ומת. כשעלה לעולם העליון לא ידעו מה לעשות בו, כי לא היה ראוי לגן עדן אבל גם לא היה יכול לילך לגיהנם כי הלא הציל כמה נפשות מישראל. לכן פסקו שיתנו לו שם עגלה מפוארת עם ארבע סוסים שיסע על דרך ארוכה וישרה, וכה הוא נוסע בלי הפסק, וזה כל הנאתו ב'גן עדן' שלו. ולכן בכה רבי על זה שקונה עולמו בשעה אחת, בלי יגיעה, שכך נראה הגן עדן שלו... מסתמא יש מדרגות בזה...

הגר"מ אזורחי זצ"ל: במהרש"א (ע"ז ז, ב) מבאר למה בכה רבי, כי אם אפשר לקנות עוה"ב בשעה אחת, הרי מי יודע עד כמה היה זוכה אם היה קונה עולמו במשך כמה וכמה שנים.

*

הגה"צ רבי אלי' לאפיאן זצ"ל

הגר"מ אזורחי זצ"ל: היה מעשה פלא עם הגה"צ רבי אלי' לופיאן זצ"ל...

מרן שליט"א: הכרתי אותו כאשר היה מגיע לבית הבראה כאן. הוא היה יושב בסעודה שלישית אצל מרן אאדמו"ר ז"ע ומקשיב לתורה גם משך כשעה ומחצה...

הגר"מ אזורחי זצ"ל: אני הייתי נוסע לכפר חסידים כי רבי אלי' קרא לי למסור שם שיעור פעם בשבוע. ההתנהגות שלו היתה למעלה מכל המשוער, קשה לתאר זאת... הוא היה יושן בישיבה ואוכל אצל הרבנית האלמנה של הגאון רבי אליהו מישקובסקי זצ"ל, ובכל הזמירות אמר במהירות אבל אשת חיל אמר במתינות מתחילה ועד סוף, מיט די קעלעם'ע כובד ראש.

פעם ראו שבפסוק 'נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ' ירדו דמעות מעיניו, וידעו שאי אפשר לשאול אותו לסיבת הדבר, אבל אם האלמנה תשאל, יענה לה, כי היא בעלת הבית, ובקשו ממנה שתשאל,

בעוה"ז בשביל שיוכל לקרוא קריאת שמע. **הגרב"מ אזרחי זצ"ל:** רבי חיים וואלאזינער הקשה (נפש החיים שער ד פרק כט) שאם יש בו עון ביטול תורה, היאך אפשר לומר פשפש ולא מצא, הרי יש בו ביטול תורה... **מרן שליט"א:** יש שתוצו, דאכן כיון שלא למד לכן פשפש ולא מצא, כי אינו יודע כלל שיש בו חטא.

*

קשיי הדור האחרון ברוחניות ובגשמיות

מרן שליט"א: כלל ישראל זקוק לרחמים גדולים, ברוחניות ובגשמיות, בבית ובחוץ.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: המצב קשה...

מרן שליט"א: מרן אדמו"ר זי"ע היה אומר, כי ברור אצלו שמה שאמרו חז"ל (סנהדרין צח, ב) ייתי ולא אחמיניה, אין הכוונה על צרות בגשמיות של חבלי משיח, אלא על גודל הקשיים והנסיגות שיהיו אז ברוחניות, ירידת הדורות, שזאת לא היו יכולים לסבול.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: ירידת הדורות הוא נורא נוראות, בכל העינים.

מרן שליט"א: וב"ה שלעומת זה רואים הרבה טובה אצל בני ישראל... זה לעומת זה...

מרן אדמו"ר זי"ע אמר על הגמ' (שם עמ' א) אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או שכולו חייב, דלכאוי' איך נקט שני הפכיים. אלא הכוונה שאכן יהיה דור שכולו חייב לעומת הדורות הקודמים ולעומת מה שהיה צריך להיות, אבל מאידך, דייקא מחמת ירידת הדורות יהא נחשב כולו זכאי, דלעומת הדור השפל שאנו נמצאים הרי אנו זכאים...

כ"ק האדמו"ר ממחנובקא זצ"ל היה מתמיד גדול וממש לא פסיק פומיא מגירסא, והייתי אצלו כמה פעמים ובכל פעם שנכנסתי אליו ישב ולמד גמ' ותוס', וכשבאו אצלו לעשות ברית היו נכנסים לחדרו והוא למד, ורק כשהיה הכל מוכן נפנה לברית, ומיד כשסיימו חזר ללימודו. והוא אמר פעם, שאם הקב"ה היה רוצה שהיהודים יהיו קרובים אליו לא היה מביא את סטאלין... והיינו שכל מה שקורה הוא יד ה'...

אליהו ישיב לב בנים אל אבותם * בצל מרן זי"ע * לראות חלק הטוב בכלל ישראל * ספרי הקודש של מרן זי"ע * תורה וחסידות אזלי אהדדי

יום ב' פרשת קדושים כ"ג ניסן תשס"ה

והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, הרי שהממונה על השבת בנים לחיק מחצבתם זהו אליהו הנביא, והוא צריך לעשות זאת. הגאון הגדול רבי דוד סולוביציק [שליט"א] שאל אותי בפירוש הפסוק והשיב לב אבות על בנים וגו', ואמרתי לו שכל הפירוד וירידת הדורות הוא הפער שיש בין אבות לבן, שהבן מתרחק מהאב זהו שורש לכל הרעות, שאם היו קשורים ודבוקים בהאב לא היו נופלים כ"כ.

מרן שליט"א: כפי שחז"ל אמרו (סוטה מט, ב) בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי, נערים ירהבו פני זקנים, בת

יתייצב לדין ולמשפט לפני ביי"ד של מעלה, אשר אז יתוודע לו מה רב שכרן של כל מצוה ומצוה קטנה, ולכן יהיה לו לבכי ולמספד ולאנחה, כי ירגיש מה שאבדו במו ידיו מחמת שזלזל בהרבה מצוות, ומה מאד יגדל כאבו וירבה בבכי ומספד באומרו חבל על דאבדין.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: ידוע מהגר"א זי"ע שלפני מותו בכה ואמר, שכעת יכול תמורת כמה פרוטות לקיים מצוה גדולה כציצית, ובעולם העליון לא יוכל לקיימה כלל.

*

ענין פשפש ולא מצא

מרן שליט"א: שמעתי ממרן אדמו"ר זי"ע ששמעה מאחד שהיה בשעת מעשה, כשבעל הייטב לב מסיגעט זי"ע הלך לביקור חולים אצל הגאון המהר"ם שיק זצ"ל שהיה חלוש עד מאד ובעל יסורים גדול. ואמר המהר"ם שיק להייטב לב שהוא אינו יודע אמאי באו עליו היסורים הללו. אמר לו הייטב לב שהרי חז"ל אמרו דאם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. ענה לו המהר"ם שיק שאצלו אין בנמצא ביטול תורה. ויען לו הייטב לב שכוונתו לא היתה שהוא חטא ח"ו בביטול תורה, אלא שיתלה את בקשתו לרפואה בהא דהחולי והיסורים גורמים לו ביטול תורה. כשיצא משם הייטב לב, היו תלמידיו משוחחים ביניהם בהתפעלות על המהר"ם שיק שהעיד על עצמו שאצלו אין בנמצא ביטול תורה, אמר להם הייטב לב שהוא מתפעל מזאת שהוא אוחז כבר אחר פשפש ולא מצא... והיינו שעשה חשבון הנפש מכל ימי חייו ולא מצא שום חטא.

והוא אמר לפני פטירתו שמוכן הוא לסבול כל היסורים בעולם, ואפי' עד כדי שלא ידע כלל מעצמו, ובלבד שיהיה לו עשר דקות ביום שיוכל לקרות קריאת שמע, ואז כדאי לו כל היסורים שהוא עובר...

זהו מבהיל על הרעיון, שהוא במדרגה של פשפש ולא מצא, ואין בו עון ביטול תורה, ויודע מה מצפה לו בעולם העליון, ועכ"ז היה עדיף אצלו לחיות ביסורים

קמה באמה, כלה בחמותה, והיינו שמתרחקים הדורות זה מזה.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: אך עיקר האסון הוא התרחקות הבן מהאב, שהבן רוצה להרגיש בעצמו עצמאי, ואינו נצרך לשמוע לדעת אביו, וזהו האסון, וחז"ל אמרו מדרש משל לאב שהרכיב את בנו על כתפו והיה שואל היכן אבא וכשהגיע המזיק הכלב צעק אבא, אמר לו אביו כעת יודע הנך מי אבין, וזהו המשל לעמלק. וזה הענין של התקרבות הבנים לאבות יכול רק אליהו הנביא, כי מצינו אצלו שהיה בו מדת קנאות, וכפי שאמרו פנחס זה אליהו, והוא קינא קנאת ה' צבקות, ולאידך מצינו שבא לכל ברית שבין ישראל עורך לבנו, ואין אצלו שום חילוק בין מפלגה כזאת או אחר, ואין מביט על הפרומקייט של האב.

מין שליט"א: כפי שאמרה תורה ונתתי לו את בריתי שלום. **הגרב"מ אזרחי זצ"ל:** ולכן דייקא הוא יהא והשיב לב אבות על בנים וגו'.

מין שליט"א: כהוספה על דבריכם נראה, דמצינו שאליהו הטיח דברים כלפי מעלה, שאמר ואתה הסיבות את לבם אחורנית, שביקש רחמים בשמים אף על הגרועים ביותר שעבדו ע"ז, ואף שהיה בידו מדת קנאות, אך כלפי מעלה המליץ זכות אפי' על הפחותים ביותר, ולכך מגיע לכל ברית, וזהו הדרך האמיתי של מנהיג ישראל.

*

בצל מין זי"ע

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: פעם אחת הייתי כאן בקרית צאנז אצל כ"ק מרן זי"ע.

חותני הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל הרי היה מגיע כאן בתדירות, ונתאכסן בועד הישיבות, והיה לו קירבה מיוחדת מכ"ק מרן זי"ע.

מין שליט"א: אכן, זוכרני זאת.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: ופעם אחת נתלוויתי עמו אל תפילת כ"ק מרן זי"ע, וראיתי אז כשעלה לברך לתורה את ברכת התורה, והיה זה מבהיל לרעיון, וזאת הגם שהיה ידוע מהגאונות שראו בו, איני נותן הסכמות עליו ח"ו, אך עם כל זאת ראו אצלו התחינה והבקשה לזכות לתורה, כמי שלא השיג כלום מהתורה.

*

לראות חלק הטוב בכלל ישראל

מין שליט"א: בספר אגרא דכלה מזקה"ק זי"ע (שאני קרוי על שמו), מביא בשם הרה"ק הרבי ר' מיכל'ע מזלאטשוב זי"ע, שקודם כל דרשת מוסר שהיה אומר, היה פונה לארון קודש ואומר: רבש"ע בניך רחומיך המה צדיקים ואינם אשמים במה שחטאו שהכל גורם אריכות הגלות, וכך המליץ טוב עליהם, ורק אח"כ פנה אל העם לומר דברי תוכחתו, וזהו הבחינה הנ"ל שצריך ב' הבחינות לדבר אל העם ולעומת זאת להמליץ טוב עליהם לפני הבור"ע, ובזה מפרש שם מאה"כ מוכיח אדם אחרי חן ימצא, שתחילה מדבר דברי זכות אליהם ורק אחר ההמלצת זכות יכול להוכיח, ובזה מפרש

הפסוקים בתחילת אלה הדברים וגו'. האמת שאנו כבר בשנת תשס"ה, ומתרבים ב"ה בני ישיבות ובני תורה, ולפני כארבעים וחמישים שנה לא האמינו על כזאת, שהם לא דימו שיהיו כ"כ הרבה בני ישיבות, ועפ"י דרך הטבע צדקו בדבריהם, אך יש בזה אתערותא דלעילא, ועפ"י הדור השפל הרי ישנם רבים וטובים אשר ממיתים עצמם באהלה של תורה לילות כימים, ולא שמים אל נפשם חשבונות בני אדם כדברי הרמב"ם.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: אחד הגורמים לכך הוא הקמת מפעל הש"ס, וההצלחה הנלווית אליה.

מין שליט"א: וודאי זהו אחד הדברים שהוסיף לכך. כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר שלראות אם הדבר הוא טוב אפשר לראות באם אחרים מחקים דוגמת זה, וכהיום ב"ה ישנם ריבוי של מפעלים בנוסח הזה, והיה אומר מרן אאדמו"ר זי"ע שאין רוצה להמציא דברים ורעיונות שהוא יהיה היחיד, אלא אדרבה שאחרים גם יעשו כמותו, וכשבאו לספר לו שהולכים להקים דוגמת המרכז הרפואי כאן בקרית צאנז גם בבני ברק, שמח מאוד ואמר שב"ה שזה מזמן סברתי שיהודים חרדים צריכים לבנות לעצמם כל הצטרקיותם ולא יצטרכו להגיע לאחרים, ואם עד עכשיו סברתי אולי היה לי טעות בזה, אך כשאני רואה שאחרים גם עושים כך הרי שהלכתי בדרך הנכונה, כמו"כ דוגמת המפעל הש"ס ישנם כמה מפעלים כולם שונים לטובה, וגם מפעל הש"ס עצמה לולי קשיים תקציביים היו יכולים להכפילו ביותר ויותר, ואין זה מגרע מאיכות הלימוד אצל הלומדים אלא אדרבה מוסיף ללומדים, כי תרוויהו צריכים העיון והבקיאות.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: כשהיה הסיום הש"ס של מפעל הש"ס השתתפתי בה ב"ה.

*

ספרי הקודש של מרן זי"ע

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: האם עדיין מדפיסים ספרים ממרן זי"ע?

מין שליט"א: כעת סיימו לסדר התשובות 'דברי יציב'. **הגרב"מ אזרחי זצ"ל:** אכן, ראיתי הספרים והוא 'געוואלדיג'...

מין שליט"א: ישנם הרבה שיעורים שכתבו תלמידים בשעת מעשה, ועל זה צריך יותר לעבוד, כי אינו ראוי כך להדפיסו רק לפי הבנת התלמידים.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: מי כתב זאת?

מין שליט"א: את התשובות כתב כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע בעצמו או ע"י כותב אך הגיהם בעצמם ותיקן הצריך תיקון, אך השיעורים כתבו תלמידים לעצמם, וצריך יותר לעבור על הדברים ולתקנם ולשפרם, השיעורים כלליים שאמר מרן אאדמו"ר זי"ע כתובים יותר טוב, אך על הכל צריך לעבור ולסדרם, מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר שיעורים כל שנותיו בישיבה, וכפי שהתבטא ואמר שנהיה מלמד, וישנו מכתב שכתב בעת הקמת המתבתא כאן, וכידוע שהוא היה הראש

הש"ס וכדו'.

מרן שליט"א: הרה"ק מקאמרנא זי"ע מביא שהבעש"ט הק' קיבל את הגילוי והארה הראשונה כשעסק בעיון במסכת יבמות.

כל גדולי החסידות היו גדולי תורה, וחלק יש שרשמו חידושיהם, וחלק שלא נשאר מהם, אך כולם הגו בתוה"ק יומם ולילה, כי בלא זה אי אפשר להגיע לשום מדרגה, וזהו המפתח לשאר המדריגות, כמו"כ הרה"ק העטרת צבי זי"ע שהיה מקובל אלוקי כפי שנוכחים לדעת בספריו, אך סיפר כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע שהיה תחילה לומד עם תלמידיו שבע שעות נגלה, ורק אח"כ היה עוסק שעה אחת בנסתרות התורה, המלבי"ם זצ"ל היה תלמידו שלמד אצלו נגלה.

ישנו תשובה בדברי חיים שכותב לרב אחד שהתנצל לפניו שמטריד אותו בשאלות בנגלות התורה, וכותב לו מרן הדברי חיים שידע שיקר עסקינו הוא בנגלות התורה, ורק בשעה שבנ"א ישנים על מיטתם אנו מנדדים שינה מעינינו ועוסקים גם בחלק הנסתר, אך עיקר חיותינו הוא בלימוד גפ"ת וראשונים.

הרב גוגיג: הראש ישיבה הזכיר כעת בשיעורו כמ"פ את הספר 'שפת אמת', והוסיף שאצל הרב מברסק זצ"ל לא היה מש הספר הזה מעל שולחנו.

מרן שליט"א: אכן, ישנו כמה שנודעו בגאונתם ע"י ספריהם, אך כולם כאמור היו גדולים בתורה.

ישיבה, והמשגיח והמגיד שיעור, וכתב אחד למרן אאדמו"ר זי"ע שאין זה מתאים כ"כ לריבסטעווא, וכתב לו כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע: לדעתי יבטלו אלף רעבעס ובלבד להוציא ת"ח אחד, והיינו שזה עיקר והתכלית להוציא תלמידים תלמידי חכמים.

*

תורה וחסידות אזלי אהדדי

הגר"מ אזרחי זצ"ל: איני רוצה לומר על מה שכתב כ"ק מרן זי"ע, אך בעיני אין זה נכון שריבסטעווא הוא סתירה לגדול לת"ח.

מרן שליט"א: אכן זה בדיוק היה כוונתו, שלא יכל לסבול אלו שטוענים שאפשר לחסידות בלא תורה, וזה היה דרך חסידות צאנז מעולם, שהכל היה קשור בלימוד התורה, ומרן הד"ח זי"ע התרעם כבר על כך שא"א לומר שיש חסידות בלא לימוד התורה, כי כל גדולי החסידות היו גדולים בתורה, כמו הרה"ק מראפשיץ זי"ע שהיה גדול בתורה. על מרן הד"ח זי"ע ידוע יותר מהתשובות, אך אמר מרן הד"ח זי"ע שיכול להעיד על רבו דער אלטער רב, שלא היה שאלה בכל מקצועות התורה ששאלוהו ולא ענה על אתר, והוא כבר לא יכל לסבול שיש הו"א לומר שאפשר לחסידות בלא תורה.

הגר"מ אזרחי זצ"ל: על מרן זי"ע רואים זאת בחוש עפ"י מעשיו, הרי מה הנחיל לכלל ישראל את לימוד

ילך אצל חכם * מליצה ליום הדין * הערכה וכבוד התורה בזמננו * לדון כמה השפיעה התורה על האדם * לחיים על פירות ארץ ישראל

ליל חמישי ז' תשרי, ה' דעשי"ת תשס"ח

ילך אצל חכם

מרן שליט"א: וואס מאכט די ראש ישיבה?

הגר"מ אזרחי זצ"ל: ברוך ה' יום יום.

מרן שליט"א: אם יכולים ליסע ממקום למקום ללמד ולעורר בני ישראל, זה כבר דבר טוב... שצריך כוחות לזה. **הגר"מ אזרחי זצ"ל:** הקב"ה הוא בעל הכוחות כולם, ובצירוף שהרבי שליט"א יתן לנו ברכה...

מרן שליט"א: חז"ל אמרו (ב"ב קט"ז ע"א) כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים. מרן אאדמו"ר זי"ע אמר, שבנה את מרכז הרפואי כאן בסמיכות לישיבה, כדי לקיים מאמר חז"ל הנ"ל, שחכם היינו זה הלומד בישיבה, שע"י לימוד התורה זהו גופא הבקשה לרפואה, וא"כ זה המרביץ תורה גופא פשיטא שצריך להיות בריא...

הגר"מ אזרחי זצ"ל: הפי' בזה הוא גם דמצינו בש"ס כמ"פ שרופא נקרא חכם.

*

מליצה ליום הדין

הגר"מ אזרחי זצ"ל: אנו מצפים ומכינים עצמינו ליום הגדול, כפי שאומרים מי יצדק לפניך בדין...

מרן שליט"א: אני אומר תמיד דהנה בסדר התפילות בר"ה אומרים בפיוטים שמזכירים והולכים כל

העוונות של אבות העולם מאדה"ר, נח האבות הק' והשבטים, וכן במשך הדורות, ולכאורה צ"ב מאי קמ"ל בזה, והרי אין לנו שום השגה בקדושתם. אלא דהנה אנו מחפשים מליצת זכות עלינו, על כן זהו המליצת יושר שיש לנו, שהנה לפני הקב"ה אין אף אחד שיכול לעמוד לפני דינו, וברש"י אתם נצבים וכו' הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה, והרי אתם קיימים לפניו, ברור שצריך פחד מעומק הדין, אך צריך האדם גם להתחזקות שלא ידמה שאחר שחטא שוב אין לו תקנה, לכן מונים והולכים שאף אלו שרפי מעלה היה בהם פגם, מ"מ נשארו אבות העולם, כמו"כ כל אחד יכול להתחזק בכך, שיוכל לשוב לאיתנו.

*

הערכה וכבוד התורה בזמננו

מרן שליט"א: כיום כשמדברים בכללות על הציבור, אפשר שפיר לומר כי הוא דור שכולו זכאי, אף שישנו נסיונות וקשיים שלא היה מיום היות יהודה לגוי, מ"מ מתרבים והולכים מבקשי ה', שרוצים לשמוע, מתרבים לומדי תורה, אשר א"א להאמין ותמהים ושואלים מי ילד לנו את אלה.

הראש ישיבה שליט"א מסתמא זוכר האיך היה נראה

על איזה מצוה וכדו', אך בבי"ד של מעלה דנים תחילה כלפי מהותו של האדם אם הוא צדיק. ולזה כתב הרמב"ם שם בהל' ב', ואין שוקלין אלא בדעתו של א- ל דעות. מזה מוכח כפי שאמרנו, דאם זה רק מנין המצוות אם הוא יותר מעוונות יכול כל אדם לחשב זאת, אלא כאמור שזה חשבון על מהותו של האדם, שזה א"א לאדם לחשב, ולכן בהלכה א', אינו מזכיר כלל 'מצוות' אלא מי 'שזכותיו', היינו אם הוא בעצם זכאי - צדיק או ח"ו לא.

מין שליט"א: הרמב"ם שם מבוסס על דברי חז"ל (קידושין מ' ע"א) לעולם יראה אדם עצמו חציו זכאי וחציו חייב וכו'.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: זאת כותב הרמב"ם בהמשך בהלכה ד', לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וכו'.

מין שליט"א: הכוונה ברמב"ם בהלכה א' הוא מי שזכותיו מרובין היינו שדנין את האדם האיך עשה וקיים המצוה, והנסיונות והקשיים שהיה לו בעשיית המצוה, וזה חשבון שרק הא-ל דיעות יכול לחשב.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: אני מתנצל שאני מטריד את מין שליט"א בכגון דא.

מין שליט"א: ח"ו, אדרבה. אני נזכר כעת בתשובה בדברי חיים ח"ב יור"ד סי' מ"ז, ששלח להגאון רבי דוד דייטש זצ"ל אב"ד יארמוט, וז"ל: מכתבו קבלתי ואת אשר שאל מחילה על דבר פלפולו בפשטי התורה לא ידעתי, הלא זה חיינו לעסוק כל היום בגופי תורה והלכות ופלפול ולהשיב לשואלי דבר, ואין אנו עוסקים בחכמת הקבלה רק בשעה שבני אדם על מטתם, ואנחנו מנדדים שינה, אבל עיקר עסקינו בש"ס ופוסקים וכו' עיי"ש.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: סאיז א מורעדיגע ווארט, ושמעתי זאת מפי מין שליט"א בפעם הקודמת שהייתי כאן, ומאז כבר חזרתי על כך כמה פעמים.

*

לחיים על פירות ארץ ישראל

מין שליט"א כבדו בפירות: אין רצוני לעכב, אך להניח ברכה בתוך ביתך.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: אם מצוים, א"א לעשות אחרת... לאחר שטעם מהענבים שאל: האם אפשר לומר לחיים על אכילת פרי?...

מין שליט"א: בדרך אפשר, דהנה כל הברכות שנתברכה הארץ נכנס בפירות, ובכללם הוא מה שאר"י שנקרא ארץ החיים, ובמילא שפיר אפשר לומר לחיים...

לפני כארבעים - חמישים שנה שלא היו המושגים הללו, כפי שדברתי אמש עם אחד על הפרט שכהיום ישנו חשיבות והערכה לבן תורה מה שלא היה בשנים ההם, שמכבדים ת"ח בכל מקום שמגיע.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: אכן, ישנו שינוי גדול בזה, מהמקומות שאני מתייחס אליהם, היינו אני כבר נולדתי בירושלים, אך אבי זצ"ל, ומו"ח הגאון רבי מאיר חדש זצ"ל, שהיו מליטא ברוסלאנד, סיפרו לנו, ששם 'ישיבה בחור' היה דבר מבוזה, וזאת היה באשמת המשכילים שהצליחו להחדיר טומאתם בבני הישיבות, ועשו שוד ושבר וקלקלו הכל, מן השמים ריחמו ושלחו מושיעים כמו את האלטער מסלבודקא זצ"ל, ורבי ישראל מסלנט זצ"ל, שהם ידעו האיך לטפל בכגון דא.

*

לדון כמה השפיעה התורה על האדם

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: ברשות מין שליט"א, אם מותר לומר איזה הערה שנתעוררתי כעת עפ"י דברי מין שליט"א.

מין שליט"א: אדרבה זכות הוא לי לשמוע דבר הלכה. **הגרב"מ אזרחי זצ"ל:** ברמב"ם פ"ג מהל' תשובה ה"א איתא וז"ל: כל אחד ואחד מבנ"א יש לו זכיות ועוונות, מי שזכותיו יתירות על עוונותיו צדיק, ומי שעוונותיו יתירות על זכותיו רשע, מחצה למחצה בינוני, וכן המדינה אם היו זכיות כל יושביה מרובות על עוונותיהן הרי זו צדקת, ואם היו עוונותיהם מרובין הרי זה רשעה, וכן כל העולם כולו. וצ"ב דלכאורה משמע דהדין הולך עפ"י רוב, שאם רוב זכיות יוצאים זכאי ואם לאו ח"ו להיפוך, א"כ אמאי מאריך הרמב"ם בלשונו וכותב מי שזכותיו יתירות על עוונותיו צדיק, ומאי איכפת לן האיך נקרא אם צדיק או רשע, והלא לא בא כאן אלא לומר אם יוצא זכאי בדין, כפי שאומר בהלכה ב', ששם מפרט מה יוצא בדינו של האדם, וא"כ אמאי הקדים לזה מה שכותב בהלכה א'.

אמנם אפ"ל דהביאור בזה הוא, דהרמב"ם כותב להלך בהלכה ג', דזה הדין הוא כל אדם בעת מיתתו, וכן בר"ה. והכוונה בזה שזה אינו דין על עבירות ומצוות, אם קיים מצוות התורה או שנתרשל ח"ו מקיים המצוות, אלא שתחילה דנים את האדם מה עשתה התורה עמו, היינו מהו הגדרתו, שהאדם בישראל צריך להיות 'צדיק', בכל תהלוכותיו, שצריך שמהותו יהיה צדיק, וזאת כמובן שאפשרות ע"י תורה ומצוות, והנה אדם צריך לקיים כל המצוות וההידורים, ואין אדם שיכול לפטור עצמו אפ"י מהידור כל שהוא, אך זהו כלפי דין ששייך לבי"ד שלמטה שיבדקו אם עובר

וקוי ה' יחליפו כח * חג השבועות יום הדין על התורה * כל הרוצה ללמוד יבא וילמד * קדושת ומעלת התורה * כל חפציק לא ישוו בה * תורתם אומנותם * ישועות בכח התורה * זה לעומת זה * כבוד התורה יום א' פרשת נשא ג' סיון תש"ע

וקוי ה' יחליפו כח

מרן שליט"א: להטריח עצמכם לבוא לנתניה לאמירת שיעורים, זהו דבר גדול...
הגרב"מ אזרחי זצ"ל: קבלנו על כך שכר מיד, שיש לנו הזכיה ליכנס כאן לרבי שליט"א...
מרן שליט"א: וקוי ה' יחליפו כח, שהקב"ה יתן לכם כח להרביץ תורה.
הגרב"מ אזרחי זצ"ל: אמן.
בפעם האחרונה שהיה אסיפה של נשיאות מפעל הש"ס לא השתתפתי מחמת שהייתי אז בחוץ לארץ.

*

חג השבועות יום הדין על התורה

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: חג השבועות הוא יום הדין...
מרן שליט"א: יום הדין על לימוד התורה, וזה קשה יותר מיום הדין של ר"ה.
הרב אברהם גוגיג מנתניה: זה היה כעת שיחתו של הראש ישיבה [שליט"א] משך כשעה ומחצה 'על שבועות יום הדין'.
מרן שליט"א: באמת שנינו תורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטלה יבוא ויטלה, נמצא דהתורה ניתנה לכל אחד ואחד, וניתנה רשות לכל אחד ואחד, אך צריך להיות מוכן ומזומן לכך.
הגרב"מ אזרחי זצ"ל: כך נפסק ברמב"ם (הל' ת"ת פ"ג ה"א) כל מי שירצה יבוא ויטול, ואמרת פעם שהפי' בזה הוא לא סתם 'רוצה' אלא מי שירצה באמת באמיתיות ליבו זהו יבוא ויטלה.

*

כל הרוצה ללמוד יבא וילמד

מרן שליט"א: אמרת פעם דמצינו (ע"ז ב:) הופיע מהר פארן וזרח משעיר למו מלמד שחזר הקב"ה על כל האומות שיקבלו התורה, וידוע התמיהה דכי באמת רצה הקב"ה שאו"ה יקבלו התורה אתמהה. אלא שבאם לא היה הקב"ה פונה אליהם תחילה היה יכול לצאת קטרוג, שיבוא אחד וירצה לקבל עליו עול תורה ויאמרו לו אינך ראוי לכך, ולפי שרצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שכל אחד מישראל גם הגרוע ביותר יוכל לגשת אל התורה, שמכיון שרצה הקב"ה לתת התורה לגוים אזי כל אחד מישראל ראוי יותר לכך מכל הגויים.
הגרב"מ אזרחי זצ"ל: דאס איז זייער א ריכטיגע ווארט... ברמב"ם שם כתב בשלשה כתרים נכתרו ישראל, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכו', והנה זה שיש לו כתר כהונה למה הוא זוכה, בזה שהוא כהן, וכן זה שיש לו כתר מלכות הוא מלך, כמו"כ זה שיש כתר תורה, הוא תורה.
מרן שליט"א: תורה אליין, מציאות של תורה...

*

קדושת ומעלת התורה

מרן שליט"א: באוה"ח הק' (פר' פנחס עה"פ לפוה וגו')

איתא שהפה של לומדי התורה הוא ככלי שרת.
הגרב"מ אזרחי זצ"ל: חזרתי על דברי האוה"ח הק' בפרשת קריעת ים סוף, שבאמת תנאי התנה הקב"ה במעשי בראשית אם יקבלו התורה, וכן היה תנאי על קריעת ים סוף, שהכל היה תנאי אחד, שכל הטבע יהיה משועבד ללומדי התורה.
מרן שליט"א: והים סבר שכיון שעוד קודם מתן תורה אין כח למשה לבקוע הים, ולכן אמר הקב"ה לים שאצל משה שהוא עצם התורה שפיר יש לו כבר הכח.
הגרב"מ אזרחי זצ"ל: הוא מסביר שם שמצינו אצל רבי פנחס בן יאיר שחלק לנהר הגינאי ועוד כהנה, אלא שכל מציאות הטבע משועבד לתורה, וזה היה התנאי שהתנה הקב"ה במעשה בראשית.

באוה"ח הק' (במדבר כא, יז) מקשה דמצינו שאמרו בני ישראל שירה על כל הניסים שנעשו להם במדבר, על קריעת ים סוף וכו' ולמה על קבלת התורה לא אמרו שירה, ומתרץ ששפיר אמרו שירה, שאמרו עלי באר ענו לה יעו"ש. בכל ענין מצא האוה"ח הק' פנימיות הדבר, שבאר כפשוטו הוא מים, אך עיקר מים הוא תורה, והצמא למים הוא גם צמא, אך עיקר הצמאון הוא ללימוד התורה.

מרן שליט"א: מה שיש לו לאדם צמאון למים הוא דוגמא לצמאון האמיתי שיש ללומדי התורה שצמאים לתורה, באם מביטים בהבטה רוחנית על כל עניני עוה"ז, א תורהדיגע בליק זה ענין אחר...
ב"ה העולם מתגדל ומתרחב באיכות ובכמות למעלה מדרך הטבע, בכל מקום ישנו לומדי תורה המתייגעים ועמלים בתוה"ק. כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר שהתורה באנקארט'ירט נישט (התורה לעולם אינה פושטת הרגל)...

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: שמעתי זאת ממרן שליט"א בפעם הקודמת שהייתי כאן, וזהו המציאות...
מרן שליט"א: אין לנו שיוור רק התורה הזאת. המציאות היא שיכולים לראות זאת בחוש, ששלוות החיים ומנוחת הנפש אמיתית יש רק ללומדי תורה, ולא שאר הנאות שבעולם. מלפנים היו יכולים לטעות בזה כשהמציאות היה עניות בעולם וכיוצ"ב, אך כהיום המציאות הוא שיש לאנשים כל טוב עולם הזה, אך שלוות הנפש מהם ולהלאה, שאין להם סיפוק הנפש ושום הנאה אמיתית בעולם.

*

כל חפציק לא ישוו בה

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: ברשות מרן שליט"א אחזור על ווארט שאמרת, ששאלנו אחד בביאור מאמרם ז"ל (ברכות לה:): רשב"י אומר שבזמן שעושין רצונו של מקום מלאכתך נעשית ע"י אחרים, ושם אמרו הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם, אך רשב"י בעצמו בודאי שהגיע למדריגה זו, והאיך היה שישב י"ב שנים חבוי

שהתורה היא מעל הכל.

*

תורתם אומנותם

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: שם בגמ' נחלקו רבי ישמעאל ורשב"י, והגמרא אינה אומרת הלכה כרשב"י או כרבי ישמעאל, אלא הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם, שלא מצינו לשון כזה בחז"ל, וגם צ"ב מהו לא עלתה בידם. ואמרתי לתרץ עפ"י ווארט של הגאון אב"ד בריסק זצ"ל, שפירש בזה המשנה בשלהי קידושין. דהנה באמת ההלכה הוא כרשב"י, אלא שיש ילפותא בתורה שישנו דרך של הנהגה של לא עלתה בידם, והילפותא הוא מדברי רש"י על דברי ר' ישמעאל שאומר הנהג בהן מנהג דרך ארץ, וברש"י: שאם תבוא לידי צורך הבריות, סופך ליבטל מדברי תורה. והיינו שאם יזקק לאחרים לא יוכל ללמוד, ולכאורה איזה ביאור הוא לדברי ר"י, אלא שגם דברי ר' ישמעאל צריך ילפותא שאכן יהיה ואספת דגניך, כי ההלכה צריך להיות באמת כרשב"י, אך סוכ"ס ברא הקב"ה את האדם שיהיה נצרך ל'ואספת דגניך', ולכן ברא הקב"ה כך את עולמו, אך זהו גזירת הכתוב.

יסוד זה מיוסד עפ"י פי' הרב מברסק זצ"ל על המשנה שם בשלהי קידושין לעולם ילמד אדם את בנו אומנות וכו', ר' נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, וצ"ב הלשון מניח אני כל אומנות, ולמה דייקא ר' נהוראי אמר כך. אלא מצינו שר' נהוראי הוא רבי מאיר, שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה, וביאר שר' נהוראי ס"ל שההלכה הוא כרשב"י שצריך ללמוד כל היום, ולכן מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, אך כיון שהיה הרבה רצו לעשות ולא עלתה בידם, לכן צריך שילמד את בנו גם אומנות, אך מניח אני היינו אני לכשעצמי שפיר בדרגה של איני מלמד את בני אלא תורה. ובזה גם פי' שאברהם אבינו נשבע שלא יקח ממלך סדום מחוט ועד שרוך נעל, שאברהם אבינו פרסם שמו בעולם שצריך להיות דבוקים בהשי"ת, ולא מחוץ לבריאה אלא ע"י הבריאה בעצמה, אך הוא כשלעצמו היה בדרגה יותר עליונה שלא נצרך כלל לענינים גשמיים.

*

ישועות בכח התורה

מרן שליט"א: ישנו חסידישע ווארט על המאמר הנ"ל מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, כמו שמצינו שאנו מבקשים 'שתהא תורתך אומנתינו', והיינו שהאומנות שלנו הוא ע"י התורה, שבאם זוכה האדם יכול ע"י התורה להשיג הכל, וכדברינו לעיל שכל הבריאה משועבד ללומדי התורה, וצדיקים השפיעו ע"י התורה כל מה שהיו צריכים, ורפאו חולים בזה. כפי שסיפר כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע שהיה אצל הרה"ק מאוסטרובצא זי"ע שהיה דרכו כשבאו אליו להזכיר לפניו חולה ושאר הנצרכים לישועה היה אומר הנה כעת אמרתי פלפול

במערה, והיה בתוך החול כשאף בגדים לגופו לא היה יכול ללבוש אלא שקוע בתוך החול, ואוכל רק חרובים שקשים למעיים, וכי זהו מלאכתו נעשית ע"י אחרים? וברשות מרן שליט"א אומר מה שתירצתי על כך, שבאם היה בא אחד לרשב"י ומציע לו סכום עתק של ממון, כל הון דעלמא בעבור שיתן לו רגע אחד מהי"ב שנים הללו, וכי היה מסכים לכך?! בודאי שלא, וזאת משום שהיה לו כזה הנאה שא"א להחליף זאת בשום הנאה שבעולם, הוא הגיע לשיא ונצח ההנאה שיכול האדם להשיג, וזהו כדברי מרן שליט"א שאכן זהו ההנאה האמיתית שישנו לאדם בעולם.

מרן שליט"א: הגם שמצינו שאחר שיצא רשב"י מהמערה חזר למערה, ואח"כ אמר משפט של רשעים בגיהנום י"ב חודש, ובודאי אמר זאת על עצמו בענוות קדשו שאין לנו השגה בזה.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: אדרבה אזי הוא הגיע לדרגה עליונה יותר לדרגה של עונה יתירה.

מרן שליט"א: מצינו לגבי המתענה בשבת (סי' רפ"ח סעיף ג') שאם יש לו הנאה מכך מותר לו להתענות, וכמו"כ זה היה ההנאה של רשב"י...

אפשר עוד לתרץ דהנה באם היה רוצה רשב"י היה יכול להשיג כל הון בעלמא, שאפי' בדורות האחרונים מצינו דרגה זו אצל הצדיקים, כפי שהתבטא פעם מרן הדברי חיים זי"ע איני אוהב כסף ואיני יכול לסבול כסף, אך באם פעם חולף ועובר במחשבתי שאני נצרך לכסף אזי רץ אלי כסף מכל הצדדים כמה שאני צריך. וכמובן הוא היה נצרך לכך בכדי לחלק לצדקה כידוע דרכו בקודש בהפלגת נתינת צדקה, וא"כ כ"ש וק"ו שהיה בחי' הזאת אצל רשב"י, שבאם היה רוצה כסף ושאר הנאות עוה"ז היה יכול להשיג זאת, אלא שכמובן שלא נצרך לזה.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: יש לי ראייה לדברי מרן שליט"א מדברי חז"ל (ראה ירושלמי ברכות פ"ט, ה"ב) בתלמיד אחד של רשב"י שיצא לחו"ל ונתעשר והיו מתקנאים בו, ויצא עמהם רשב"י לבקעה, ואמר בקעה בקעה התמלאי במעות, ונתמלא כל הבקעה בדינרי זהב, הרי שהיה יכול להשיג זאת, ולמה לא עשה זאת לעצמו, אלא שהיה לו יותר הנאה מזה שלא היה לו הזהובים. **מרן שליט"א:** אך לזה הדרגה צריך להרגיש טעם בתורה. באמת שונאי בצע היה קשה למצוא אפי' בזמנו של משה רבינו ע"ה.

הרב אברהם גוגיג: זה היה לפני קבלת התורה.

מרן שליט"א: נחלקו בזה (ע"ז כד:) אם יתרו היה קודם מתן תורה או רק לאחר קבלת התורה.

הגרב"מ אזרחי זצ"ל: אך שפיר יש ראייה לדברי מרן שליט"א שלמ"ד שהיה לאחר מתן תורה ובכל זאת לא היה שונאי בצע.

מרן שליט"א: סוכ"ס מצינו שאמרו חז"ל הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם, לפי שאכן דרגה כזו לא ניתנה לכ"א, וצריך להיות בדרגה הזאת, ואין זה בחיצוניות, אלא צריך עבודה פנימית להרגיש אכן

היום על לומדי תורה הוא נורא ואיום.
מרן שליט"א: זה"פ בפשטות בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי...

הגר"מ אזרחי זצ"ל: יסגי, שהחוצפה עולה ויש לה קיום.
מרן שליט"א: אך רואים גם ב"ה את הזה לעומת זה ומסתמא מוכרח להיות כך שני הצדדים.

הגר"מ אזרחי זצ"ל: האם אני יכול לתת ספר למרן שליט"א?

מרן שליט"א: לכבוד גדול הוא לי, יצא לי כבר כמה פעמים לעיין בספריכם הקודמים.

הגר"מ אזרחי זצ"ל: יהיה לנו הזכיה שמרן שליט"א יקיים ולקחת מנחת.

ומסר ספריו "ברכת מרדכי" על מסכת כתובות, ועל מועדים.

מרן שליט"א: זהו חשיבות גדולה אצלי.

הגר"מ אזרחי זצ"ל: ישר כח על הקבלה, הנאת אדם חשוב (קידושין ז). ... זהו הנתינה הגדולה והחשובה.

שנזכה לבוא שוב אל מרן שליט"א בשמחה, ולשמוע חידושים כפי שזכינו לזה היום.

*

כבוד התורה

מרן שליט"א לוהו החוצה.

כאשר עברו על פתח הביהמ"ד כבדו מרן שליט"א לצאת מהפתח תחילה ואמר: צריך לחנך את הציבור שצריך לכבד לומדי תורה...

הגר"מ אזרחי זצ"ל: הם עוד ידמו שאין לי דרך ארץ...
מרן שליט"א: אצל מרן אאדמו"ר זי"ע ראו זאת באופן

נעלה שעמל וחניך לכבד תורה ולומדי תורה. בשולחן הטהור היה מכבד תחילה לראש לישיב את הבחורים והאברכים הת"ח שישבו והגו בתוה"ק, ואף כיבדם לישיב

קודם לזקנים מהם, שרצה להראות בכך חביבות התורה.

הגר"מ אזרחי זצ"ל: כי הוא היה גאון הדור, והוא ידע מהו תורה, ומה החשיבות של לימוד התורה.

רפאות תהי לשריך * כח הפלפול לחזק ישראל בגלות * נצח ישראל לא ישקר

יום ג' פרשת בהעלותך י"ב סיון תשע"ג

בתורה יש בריאות ושאר כל ענינים הנצרכים, ואם מרגישים שחסר משהו, זהו סימן שחסר בלימוד התורה.

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר על מאמר העולם 'בראשית ברא' שמתחילה צריכים להיות

בבריאות, שמאמר עולם זה הוא דבר אמת, וכדמצינו בכמה מקומות בחז"ל הלשון 'היינו דאמרי אינשי', וזה

נרמז מיד בתחילת התורה, להורות שבשביל ללמוד תורה צריכים להיות בבריאות.

ואפשר דאכן מטעם זה במתן תורה נתרפאו כל החולים, להורות ענין זה לדורות עולם שלומדי תורה,

צריכים להיות בבריאות, וכ"ש בשביל הרבצת תורה, ומי לנו גדול מרבינו הקדוש אשר באורתא אמר להו

[ליסורים] אחיי ורעיי בואו, בצפרא אמר להו זילו מפני ביטול תורה (בבא מציעא פד, ב), ומה נעני אנן אבתרייהו.

ואני מקדיש זאת לטובת החולה, וזה היה פועל ישועה, וכן משפיעים הצדיקים פרנסה ע"י התורה, נמצא דהתורה הוא גם אומנות, אלא שסתם בנ"א הולכים לעבוד ולעמול כדי להשיג פרנסה, והצדיק משיג זאת ע"י אומנות התורה.

וזהו הכוונה שתהא תורתך **אומנתינו**. וזהו שאמר ר' נהוראי מניח **אני** כל אומנות שבעולם ואיני מלמדו אלא תורה, שהאומנות שלנו הוא ע"י התורה, שגם הוא סבר שצריך ללמדו אומנות, אך יכול לקיים זאת ע"י אומנות התורה.

הגר"מ אזרחי זצ"ל: באם מותר יש לי להביא ראייה ממאמר חז"ל להרה"ק מאוסטרובצא זי"ע, דאיתא בילקוט ודברתם אל הסלע וגו' שנה להם פרק אחד וכו' (ילקוט במדבר סי' תשס"ג), הרי שע"י לימוד התורה אפשר לפעול ישועות.

מרן שליט"א: דייקתי בזה דהנה רבי שמעון שחולק על ר' ישמעאל שאומר הנהג בהן מנהג דרך ארץ וכו',

הוא בעל המימרא שאומר (מנחות צט): אפי' לא קרא קריאת שמע שחרית וערבית קיים לא ימושו.

ולכאורה זהו סתירה. אך רשב"י בא לומר דאה"נ שיוצאים ידי חובה בקריאת שמע פעמיים ביום, אך

בכך אי אפשר לגדול כתלמיד חכם, וזהו שאמר 'תורה' מה תהא עליה, שבתורה אין פשרות, שבכדי לגדול

לת"ח צריך ללמוד יומם ולילה.

הגר"מ אזרחי זצ"ל: אכן, נכון הדבר. אחד אמר לי תירוץ על קושיא זו בשם כ"ק מרן זי"ע, אך מכיון שלא

ברור לי התירוץ איני אומר זאת.
מרן שליט"א: מודפס בדברי תורתנו כמה פירושים בענין זה.

*

זה לעומת זה

הגר"מ אזרחי זצ"ל: צריכים היום הרבה זכויות, כדי לעסוק בתורה ולפעול עבור תורה, הרדיפות שישנו

רפאות תהי לשריך

מרן שליט"א התעניין בשלומו ובבריאותו: זה כבר כמה חודשים שהנני בדרך לבוא אליכם... רציתי לבוא

כבר כמה פעמים אך לא רציתי להטריח...
הראש ישיבה חזר כבר לומר שיעורים בישיבה?

הגר"מ אזרחי זצ"ל: ב"ה אנו מוסרים שם כל השיעורים כמקדם.

מרן שליט"א: ב"ה, חסדי ה'.

הגר"מ אזרחי זצ"ל: אני צריך ברכה שאוכל להמשיך בעז"ה.

מרן שליט"א: התורה היא עצם הברכה, רפאות תהי לשריך ושקוי לעצמותיך.

הגר"מ אזרחי זצ"ל: הרי במתן תורה נתרפאו כל החולים (במדב"ר ז, א), וזהו לימוד שכאשר עוסקים

אומרים אז זמן מתן תורתנו, כי ביום זה נקבע כח הקיום של התורה.

*

נצח ישראל לא ישקר

הגרבי"מ אזרחי זצ"ל: עולם התורה עומד במצב של סכנה מפני מה שרוצים לגזור כאן לגייס בחורי ישיבה רח"ל... **מרן שליט"א:** מרן אאדמו"ר זי"ע היה מספר שבשנים הראשונות של המלחמה כשהרשעים עדיין לא נכנסו להונגריה, שאל אותו פרופסור שהתגורר בקלויזנבורג והיה אדם מלומד, מה יהיה הסוף עם כלל ישראל ואם הם יעברו את המלחמה. והשיב לו, שאם הוא שואל עליו באופן פרטי אם יעבור את המלחמה בחיים, אינו יכול לענות לו, אבל אם כוונתו על כלליות האומה הישראלית, תשובתו ברורה ובטוחה שהם יעברו את המלחמה.

לשאלת הפרופסור, מאין בטחונו כה איתן שבני ישראל יעברו את המלחמה, השיב, שהנסיון מוכיח זאת, ואמר לו, דכשם שאם אדם יאמר שאחרי יום בא לילה, לא יחשב לנביא, כן הוא בדבר הזה, כי כל מי שיביט בספרי הנביאים ויתבונן בעבר של עם ישראל, מאז היה לגוי לפני כארבעת אלפים שנה, יראה שמעולם לא הצליחו להשמיד אותו כליל. כך היה כשהשליך נמרוד את אבי האומה אברהם אבינו לכבשן האש, וכן כשרצו עמי הארץ לשלוח יד ביצחק ואח"כ ביעקב, ובכל הדורות הבאים, בכל הגלויות שגלו ישראל, החל מגלות מצרים עד גלות אדום הנמשכת עד היום הזה, שבכל מאורע ובכל מקרה קשה שלח הקב"ה עזרו מקודש, כי כל ההשתלשלות של בני ישראל הוא באופן כזה, שכאשר מכעיסים את בוראם הוא שולח את שליחיו להענישם אבל לאחר שנכנע לבבם, שוב מקבלם באהבה רבה. כך הסביר מרן אאדמו"ר זי"ע את דעתו לאותו פרופסור נכרי שהתעמק בדברים משך זמן, ואחר כך הודה ואמר שעבר על ההיסטוריה של העם היהודי ונוכח שיש צדק בזה.

וכן אפשר לומר לענין גזירת הגיוס, כי אין שום ספק שזאת התורה לא תהא מוחלפת, ואין שום אפשרות שבעולם לעקור את התורה, והקב"ה יש לו דרכים משלו כיצד להצילנו מיד הקמים עלינו, וכמובן שאנו צריכים לעמוד על המשמר ולעשות השתדלות ככל שאפשר, מתוך תקווה שלא יעלה בקרבנות ברוחניות ח"ו.

הגרבי"מ אזרחי זצ"ל: בזמן כזה צריכים להגביר עוד יותר את עיון התורה.

מרן שליט"א: זהו העצה שבוודאי מועלת, כי לעמוד לימין התורה אפשר רק בכח התורה עצמה. גזירה זו היא ממש בגדר מלחמה לה' בעמלק, כי זהו נסיון של עקירת התורה בלי שום כוונה אחרת.

הכופרים בוודאי לא האמינו שעולם התורה יפרח כל כך, ובאמת אין זה בדרך הטבע שיפרח כל כך.

*

כח הפלפול לחזק ישראל בגלות

מרן שליט"א: בחג השבועות הבאתי מדברי הגאון מפלאצק זצ"ל בספר קומץ המנחה שכתב ליישב מה שהק' המגן אברהם (סי' תצד, סק"א) בטעמא דמילתא שחג השבועות שהוא יום ו' סיון נקרא "זמן מתן תורתנו" בעוד שלא ניתנה תורה כי אם ביום ז' סיון כדאיתא בחז"ל (שבת פז, א) הוסיף משה יום אחד מדעתו. וכן עמד שם על דברי חז"ל אלו שהוסיף משה יום אחד מדעתו, דממנ"פ אי נצטווה זאת מפי הקב"ה, אם כן אין זה מדעתו כי במצוות השי"ת, ואם לא נצטווה כן מאת ה', הא גופא קשיא כיצד הוסיף מדיליה שלא כמו שנצטווה.

וכתב ע"פ מאמר חז"ל (נדרים לה, א) אמר ר' יוסי בר חנינא בתחילה לא ניתנה תורה אלא למשה, ומשה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל. ולמסקנת הש"ס פילפולא בעלמא הוא שניתן למשה, והנה התורה מחולקת בג' דברים, חכמה ותבונה ודעת, חכמה ותבונה נתן הקב"ה לבני ישראל, ואילו דעת דהיינו חלק הפלפול נתן למשה לבדו. ועל כן היה די לבני ישראל להתקדש שני ימים, היום ומחר, נגד חכמה ותבונה, ואולם משה שנהג טובת עין ונתן גם הפלפול, הוסיף יום אחד **מדעתו** דייקא, לרמוז למדרגת הדעת שהוא הפלפול. ומעתה לא יקשה מה שאומרים ביום ו' זמן מתן תורתנו, שאז נקבע הזמן לקבל החלקים שניתנו לנו על ידי הבוכ"ע.

וחשבתי להוסיף על דבריו, דהנה 'פילפולא' המכוון בפשטות על הגמרא שיש בה שקלא וטריא ופסקי הלכות וכו', וכמו שדרשו חז"ל (סנהדרין כד, א) על תלמודה של בבל, בלולה במקרא בלולה במשנה בלולה בתלמוד. ועיקר הנחיצות של הגמרא והפלפול היה כאשר גלו ישראל בעת חורבן בית המקדש וכשירדה שכחה לעולם, כי בזמן שהיו בארץ ישראל בזמן שבית היה קיים והיו צדיקים קדושים היה קיום לתורה גם בלא זה, אבל בזמן הגלות אין קיום לתורה בלי העסק בגמרא והחידוד בפילפולא, ואכן רואים שהגמרא נתחברה לאחר החורבן, ואילו המשניות היו קדומות. ולכן כתב המג"א שענין הוסיף משה יום אחד מדעתו הוא רמז על יו"ט שני של **גלויות**, וא"ש ע"פ דברי הגאון מפלאצק, שיום השני הוא היום המכוון כנגד הפלפול שמסר משה רבינו לבני ישראל, שזהו כח המעמיד של בני ישראל בזמן הגלות.

הגרבי"מ אזרחי זצ"ל: המהרש"א (עבודה זרה ג, א) כתב שהתורה ניתנה ביום נ"א לצאתם ממצרים, כדי שיטהרו לגמרי מטומאת מצרים, וזהו בבחינת כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו (אבות ג, ט), והיינו שהכינו עצמם ביראת שמים לפני קבלת התורה, שרק באופן כזה חכמתו מתקיימת עיי"ש. נמצא שהתוקף של קבלת התורה היה דייקא ביום האחרון של ההכנה והפרישות, כי רק בכח היראה יש קיום לתורה, ולכן

בחצרות קדשינו

עוד אבנך ונבנית

התרגשות בקרב בני קהלתנו הק' בבית שמש

עם חינוך בית מדרשנו בשכונת שפע חיים - רמה ד'

כהיום הזה תביאנו ששים ושמונים בבנין שלם. בני קהלתנו הק' בבית שמש ציינו ברוב שמחה והתרוונות הרוח עוד נקודת ציון מהתפתחות בנייני מוסדותינו וקהלתנו הק' בעיר, כאשר לקראת שבת קודש שבת בראשית העעל"ט, חנכו ונכנסו להתפלל בתוככי היכל בית המדרש המפואר והחדש בבנין 'בית רוזנברג' בשכונת 'שפע חיים' בעיר.

בית מדרשנו הגדול עומד לתפארה ברוב פאר והדר במרכזה של שכונת שפע חיים, ויהווה בסייעתא דשמיא כמגדל של אור לכלל אנ"ש תושבי השכונה המונה כבר כהיום קרוב למאה משפחות בלעה"ר, כאשר בתקופה הקרובה עתידים להצטרף עוד כהנה וכהנה, והן לכל תושבי השכונה, כאשר יהיה זה בית שמגדלין בו תורה ותפילה לאורם הגדול והטהור של רבוה"ק זי"ע ולהבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

לקראת שבת קודש נאספו כל בני הקהילה בערבו של שבת קודש למעמד מיוחד של קביעת מזוזה, בראשות הרה"ג רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בעיר, אשר קבע את המזוזה בפתח בית המדרש. כן התכבד בקביעת מזוזה הרה"ג ר' יעקב שפירא מחשובי רבני השכונה.

לפני התפילה הראשונה בין כותלי בית המדרש נשא דברים הדומו"צ הגרפ"ט בינדר שליט"א, כאשר בראשית דבריו הקריא בהתרגשות את מכתב הקודש אשר שיגר כ"ק מרן שליט"א לכבוד המעמד. ולאחמ"כ הרחיב בדברים בגודל מעלת קדושת בית המדרש, ועל חשיבות מעלת ההתאספות הקבועה בין כותלי בית מדרשינו בקביעת שעת לימוד קבועה יום ביומו, וגם לרבות לקבוע מקום לתפילה דייקא בתוככי היכל בית מדרשנו.

כל תפילות השבת עברו על בני הקהילה בתחושה מיוחדת מתוך שמחה ורנן, כאשר הכל חשים ורואים את היופי פאר וההדר שהשקיעו עסקני מוסדותינו הק' בכל פרט ופרט, להיות תורה מפוארה בכלי מפואר כראוי וכיאות לבית ה'.

בליל שבת קודש נאספו אנשי שלומינו לשבת אחים 'באטע' מיוחד לכבוד השבת בהשתתפות קהל רב מתושבי האזור, אשר נמשכה שעות ארוכות עד לשעות המאוחרות בשיר ושבחה לנותן התורה ולמנחיל מנוחה לעמו ישראל.

ע"ג במה זו מבקשים בני קהלתנו הק' לשגר רוב ברכות תודה קדם מנהלי המוסדות מוה"ר משה בצלאל גנזל הי"ו ומוה"ר משה מאיר קליין הי"ו המסורים בלב ונפש לכל צרכי קהילתנו ומוסדותינו הק' בעיר יומם ולילה לא ישבותו. ברכה מיוחדת שיגרו קדם הגבאי המסור מוה"ר יצחק אהרן בריל הי"ו על רוב מסירותו לכל ענייני בית מקדש מעט כיד ה' הטובה עליו.

ועל כולם שוגר ברכת התודה לסגן ראש העיר הרב שמעון גולדברג על אשר הודות לפעילותו הרבה קיימנו והגיענו לזמן הזה

ברכה מיוחדת שיגרו קדם עמוד התווך של כל קדשי בית צאנז, בונה ומקים המרכז הגדול לתורה ולתפילה, הנגיד הנכבד מוה"ר יחיאל מיכל רוזנברג הי"ו, אשר אודות לנדיבות לבו הרחבה זכו להגיע עד הלום, יראה ברכה והצלחה ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח.

בהנהלת המוסדות הק' מוסרים כי בעז"ה בתקופה הקרובה יסיימו העבודות בקומה השלישית של בנין בית המדרש הגדול, הכולל בתוכו את גלריית העזרת נשים ועוד חדרי ספח רבים. ועם הגיע הריהוט המהודר לבית ה' אשר מיובא מחו"ל בעלות של מאות אלפי ש"ח, יתקיים מעמד 'חנוכת הבית' רבתי

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

שלוחה בזה קדם ידידינו האבר"ך הנכבד והנעלה, ויהי דו"ד בכל דרכיו משכיל, עסקן נמרץ ומהולל בתשבחות, לבו ער לכל אחד ואחד מסור בלו"נ לכל עניני חצר הקודש צאנז ומוסדותיה, עומד במסירות לשמש בקודש פנימה, ה"ה

הרב אברהם דוד שכטר הי"ו

משב"ק אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובעשטו"מ

שמחת נישואי בתו הכלה תחי'

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש החתן מוריני יקותיאל יהודה וינגרטן נ"י
בן הרה"ג ר' גדליה שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד

והברכה אחת היא לסבים

הגאון רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א - חבר הבד"ץ קרית צאנז נתניה

והרה"ח ר' ישי לוינשטיין הי"ו - גבאי בית מדרשנו בשכונת רמת אלחנן

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יו"ת, ואך ששון ושמחה ישכון באהלם תמיד, מתוך

נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים

הנהלה

ג"א אנו מצטרפים: הנהלת מערכת 'בצילא דמהימנותא'

לייזער הי"ו, טל': 845.608.6056; ומוה"ר יעקב שפיטצער הי"ו
טל': 845.502.0065.

וכמו כן הורים שעדיין לא רשמו את ילדם, ניתן לעדכן את
הרשימה אצל הנ"ל.

בהשתתפות הנדיבים הנכבדים בעם וכל בני הקהילה, לפאר
ולרומם בית ה'.

**מרכז 'שמחם' דחסידי צאנז השלים את הכנת הרשימות
של השידוכים בקרב אנ"ש בארה"ב, מתוך מטרה לסייע
לבני קהילתנו הק' בארה"ב**

לאחר מאמצים כבירים הושלמה הכנת הרשימות של בני
ובנות שהגיעו לגיל שידוכים מקרב משפחות אנ"ש בארה"ב,
וזאת כדי לסייע לבני קהילתנו הק' בארה"ב, בעת הגיע
צאצאיהם לגיל של עת דודים.

בארה"ב מקובל מזה שנים רבות שקהילות הקודש מרכזות
את הרשימות הללו, הניתנות להמוני השדכנים בארה"ב ואלה
פועלים על פי המידע והאינפורמציה שברשימות הללו.
הרשימות של חצרות וקהילות הקודש מרוכזות לכדי אוגדן אחד
שנמצא בקרב השדכנים.

לפני חודשים אחדים הגיעה הידיעה למרכז 'שמחם'
שקהילתנו הק' באמריקה איננה מיוצגת באוגדן זה, ומשכך אין
די מידע לשדכנים בארה"ב בעניין הבנים והבנות מקהילתנו הק'
בארה"ב שהגיעו לגיל שידוכים. היות וכן, שינסו מותניים במרכז
'שמחם', ובהכוונת הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש
הישיבה שליט"א, החלו לגבש רשימה כזו של אנ"ש בארה"ב,
באמצעות פניות לכל אחד ואחד מאנ"ש בארה"ב, וב"ה לאחר
עמל רב, גובשו הרשימות, וכך בעז"ה יוכלו השדכנים להתעסק
בקדשים גם בקהילתנו הק' בארה"ב בנקל.

מוה"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו, מנהל מרכז 'שמחם'
מוסר כי אברכים בחו"ל המעוניינים להתעסק בקדשים
ובקידושין, יכולים לקבל את הרשימה אצל נציגינו מוה"ר יוסף

**בשבועיים הראשונים שלאחר החגים חילק 'אחים לשמחה'
שוברים ל-41 חתנים וכלות בסכום כולל של חצי-מיליון ש"ח**
בזמן שעת צרה היא ליעקב וממנה יושע, בשבועיים
הראשונים שלאחר החגים, חילקו במפעל החסד הארצי "אחים
לשמחה" שוברים ל-41 חתנים וכלות המתחתנים בתקופה
הקרובה, בסך כולל שמתקרב לחצי מיליון ₪!
מדובר בסך הכל בשבועיים ראשונים ובסכום עתק כל כך
שיצא מקופת 'אחים לשמחה', למען הקל העול על המחוננים.
בשוברים האלה הניתנים לחתנים, הם מקבלים את כל הביגוד
הנדרש לחתונה מכף רגל ועד ראש, הכל חינם אין כסף, וכן
הכלות מקבלות שוברים בשמונה חנויות מותג יוקרתיות ביותר
של ביגוד, ומתוך המבחר הגדול והמרשים הזה, הן מקבלות חינם
אין כסף מלבושים נאים ומכובדים כיאות לבנות ישראל.
הגה"צ אב"ד ארה"ב וראש הישיבה שליט"א, העומד בראש
'אחים לשמחה', התבטא לנוכח הנתונים המפעימים האלו,
ש"הנה אמרו חז"ל, מה יעשה אדם ויניצל מחבלו של משיח
יעסוק בתורה ובגמילות חסדים. בוודאי יש בזה משום המתקת
הדינים שבתקופה זו, חסידות צאנז נותנת לחתנים וכלות סכומי
עתק שכאלו, וראויה מצוה זו של הכנסת כלה שתגן על הכלל
ועל הפרט".

השגת הסכומים האלו נעשית מתוך עמל רב ומאמצים
כבירים בקרב נדיבי עם. לצד זה, השאיפה היא כאמור להוסיף
3,000 ₪ נוספים לכל כלה, מה שמסתכם בצורך לגייס עוד מיליון

גליון זה נדבת

ידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערוכין

הרה"ג רבי שלמה צבי גוטמן שליט"א

מח"ס דברי שלמה ומרבי אנ"ש בירושלים עיה"ק

לעילוי נשמת האי גברא רבה ויקירא, איש האשכולות, אוצר כלי חמדה, עדין הנפש ואציל
המידות, מצניע לכת ומתחסד עם קונו, ויהוש"ע מלא רוח חכמה, מגזע ארלים ותרשישים
דחסידי קמאי, רב האי חסיד וותיק אי"ש אמונות ורב תבונות, זכה לשרת בקודש לפני ולפנים,
משמש בקודש בבית חיינו כשישים שנה, החל מאחר שנות הזעם במחנה העקורים
בפערנוואלד, ועד זקנה ושיבה, כאשר לכל אורך התקופות הקשות של זריעתה והקמתה
מחדש של מלכות בית צאנז בדם ובדמע, במצור ובמצוק, משמש הוא כיד ימינו וכשלוחו
הנאמן העומד לימינו של כ"ק מרן זי"ע בכל עת ובכל מאורע, ולאחריו אצל כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק שליט"א, ומסור בכל לב ונפש לכל מפעלות הקודש דחסידי צאנז ברחבי תבל, ה"ה

הרב החסיד כמוהר"ר יהושע וייצנבלום ז"ל

בהרה"ח ר' יצחק הי"ד

משמש בקודש ונאמן ביתם של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ויבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וראש הקהל דקהילה קדושה קרית צאנז

במלאות כ' שנים לפטירתו במוצש"ק לסדר "לך לך מארצך",

במלאות לו צדי"ק שנים, י"ד במרחשון תשס"ד ת.נ.צ.ב.ה.

חג הסוכות בקהילתנו הק' בבית שמש רמה ב'

ימים נעלים היו אלו הימים בהם שמחו הלבבות והתרוממו הרוחות בתפילות ובלימוד התורה בין כתלי בית מדרשינו בימי המועד העל"ט, בימים שקודם החג עמלו הגבאים המסורים לבנות סוכה רחבת ידיים, ואף חידשו בה חידושים יפים ונפלאים, על אף שבעזר השי"ת מתעתדים בשנה הבעל"ט לשכון כבר בביהמ"ד החדש ההולך ונבנית, ושם יהיה בס"ד סוכה חדשה.

התפילות עברו בימי החג עברו בהתעלות מיוחדת, כאשר רבים מאנשי שלומנו הגרים בכל קצוות העיר באו להתענג בתפילה צנזאית נעלה, כאשר לאחר התפילה התקיים סעודת אושפיזין בסוכת בית המדרש, בה התישבו בחברת מרעים, ונשמעו מדי יום דברי תורה מיוחדים על בעל האושפיזא מפיהם של חשובי אברכי אנ"ש.

ביום ראשון א' דחוו"מ, לאחר תפילת מנחה התאספו כל קהל אנ"ש הם ובניהם לסדר לימוד מיוחדת - אבות ובנים, כאשר לאחר שעה ארוכה של לימוד רצוף כשקול התורה בוקע מתוך ביהמ"ד והסוכה המלאים מפה אל פה, התפללו מעריב ברוב עם, ומיד לאחריה יצאו כל אנ"ש לריקודין של מצוה טפחיים מעל גבי הקרקע, והשמחה גאתה לאין שיעור שעות ארוכות בליווי כלי זמר מרקידים, כאשר בסוכה הוכנה כיבוד קל ושתיה קרה לרחבת השמחים בשמחת בית השואבה, כשביני וביני נמכרו אמירת שיר המעלות בסכומים נכבדים, שנאמרו פסוק בפסוק בנעימות החג כנהוג, רב תודות נשמעו מפיהם של בני קהילתנו אל הנהלת המוסדות, שמלבד דאגתם התמידית למען הקהילה ובפרט בירח האיתנים, עמלו ודאגו במיוחד על הוצאות הרבות של שמחת בית השואבה.

במשך החג התקיימו שיעורי חג מיוחדים ע"י הדומ"ץ הגאון מורנו הגרפ"ט בינדר שליט"א, ראש הכולל הרה"ג רבי אשר אנשיל שוורץ שליט"א, ראש החבורה הרה"ג ר' דוד יהודה היילפרין שליט"א ועוד מחשובי אנ"ש.

חג שמחת התורה עבר על בני הקהילה שנבצר מהם לחסות בצל הקודש במתיקות ובשמחה עילאי, כאשר כולם הודו אל האברך שניצח על המלאכה ברוב כשרון הר"ר דוב לנדאו הי"ו, במוצאי שמחת תורה כאשר לב כולם מרתתין משמועות נוראות המרחפות על ראשינו, לקחו על עצמם הנהלת מוסדותינו יזומה ברוכה, ובעוד כולם מחפשים להם דרך לחזור מקרתא קדישא

ש בשנה! ואשר על כן יוצא בימים אלה מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו, מנהל "אחים לשמחה", אל קהילות אנ"ש כדי להוסיף עוד שותפים ותורמים. השבוע היה בקרית צאנו טבריה ובאלעד, והיה מופתע ונגרש מהיענות הגדולה, כאשר עשרות של ממש הצטרפו וחתמו על הו"ק, ובנוסף עוד רבים העלו את הו"ק שלהם, לאות הערכה וכרצון להיות שותף בתקופה זו בזכויות נשגבות אלה.

גם בימים הקרובים, ייצא ר' ישראל אל קהילות אנ"ש, מתוך מטרה לרכז את המאמצים ולהגיע אל היעד שהציב לעצמו, לגייס בעז"ה עוד מיליון ש"ל לשנה זו, מלבד המאמצים הרגילים ומלאכת הקודש המוטלת עליו בכל חודש מחדש. ניתן לצלצל ולתת בכל עת: 052-7129114.

מהנעשה והנשמע בקהילתנו הק' בביהמ"ד 'שפע חיים' בדרום עיה"ק צפת בירח האיתנים תשפ"ד

אין לתאר את גודל השמחה פורצת הגבולות ששררה בין כותלי בית מדרשינו כשבאו כולם כאחד לשמוח בשמחת החג - שמחת בית השואבה המיוחדת שנערכה ע"י בני הקהילה ברוב פאר והדר בהשתתפות כל בני הקהילה כאיש אחד בלב אחד, מקום מיוחד נבנה לבית יעקב אלו הנשים שאף הן יוכלו להשתתף בשמחה הגדולה.

בני הקהילה הודו בכל לגבאי ביהמ"ד המסורים אשר לא חסכו בכוח ובמוח למען תהיה השמחה כראוי וכיאה.

פעילות מיוחדת לתינוקות של בית רבן אשר על פיהם עומד העולם בימי החג אשר נתנו לתורה ע"י האברכים המסורים הר"ר משה ארנפלד והר"ר שלום עוזר זלמנוביץ שפעלו ללא לאות לערוך סדרי לימוד מיוחדים ללימוד האבות והבנים בשקידה מופלאה.

חלוקת מוצרים מיוחדת ויוצאת מן הכלל נערכה לבני הקהילה במאמצים מרובים ע"י הדומ"ץ הגאון רבי יחזקאל שרגא שימון שליט"א אשר פעל בכל און להשיג הון לרווחת בני הקהילה, במסגרת החלוקה חולקו מאות ש"ח לאברכים המשתתפים בקביעות בתפילות ושיעורי התורה הנערכים בביהמ"ד.

ברכת הכרת הטוב שגורה בזה קדם הדומ"ץ הגרי"ש שליט"א על ארגון החלוקה על הצד היותר הטוב ומן השמים ישיבו לו כגמולו הטוב בכפל כפליים.

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

ברכת מזלא טבא

שלוחה בזה, קדם ידידנו הנכבד, האי גברא יקירא, איש חי ורב פעלים, שמו הטוב הולך לפניו, עושה חסד לאלפים, עוסק בצרכי ציבור באמונה, ה"ה

הרה"ח ר' שמואל אלמליח הי"ו

מנהל משרד מפעל הש"ס העולמי

לרגל השמחה השרויה במעונו

שמחת נישואי הבן כמר פנחס נ"י עב"ג הכלה תחי'

במז"ט ובשעטומ"צ

וזאת הברכה, מאלוקי המערכה, שאך ששון ושמחה ישמע לעד במעונו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח, מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמיא אכ"ר.

הנהלה

ותגמול נאה לבחורים המשתתפים.
 חן ואור גדול בקע מבית מדרשנו כשלאור הוראתו של כ"ק
 מרן אדמו"ר שליט"א, התקיימו סדרי לימוד משמרות במשך
 היום והלילה, הלימוד התקיימה באוירה מרוממת מאוד
 ברציפות ללא הפסקות כלל, ואף אל מחוץ לביהמ"ד הגיע אירת
 הקדושה שבקע ממנו, ומשך רבים וטובים מתושבי השכונה
 ללימוד האיכותי הזה, והשתתפו למשמרות קודש בלימוד
 שעות רצופות, כשמון הצד היה כל הזמן שתיה חמה וקרה ומיני
 מזונות לחיזוק הלומדים היגיעים בתורה, כשעל המלאכה מנצח
 הר"ר שמואל טוביאס הי"ו יבורך מפי עליון.
 אשרי עין ראתה כל אלה.

אל מקומות מושבותיהם, הביאו הם על חשבונם את
 האוטובוסים העומדים ברשותם, ובחינם אין כסף הביאו את כל
 המסתופפים בצל הקודש אל ביתם הרועע ובשלוה, ישלם ה'
 להם כגמולם וכפעולתם.
 גולת הכותרת בביהמ"ד היה ישיבת בין הזמנים, בהם
 התאספו כלל בחורי אנ"ש ללימוד שעות רצופות בין כתלי בית
 המדרש, שעתיים וחצי לאחר תפילת שחרית, ושעתיים קודם
 תפילת מנחה, בימי חוה"מ ולאחר החג עד תחילת הזמן בשיבות
 הקדושות, בהם נשמע קול התורה ברמה ובהתלהבות נפלאה,
 מפיות הבחורים והוריהם נשמע קול תודה וזמרה נשגר קדם
 הרה"ח רבי אליהו טוביאס הי"ו שעמל ודאג לכל צרכי הישיבה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ג ר' פישל מורגנשטרן הי"ו
 אב"י בפאנסי

לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט
 שפחת נישואי הבן

המו"ט בתוי"ש כמר חיים יחיאל מיכל נ"י
 עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ח ר' פשה הכהן קאהן הי"ו

ובברכת מזל טוב
 לאביו הרה"ח ר' אריה יששכר הי"ו - אב"י בפאנסי
 ולחותנו הרה"ג ר' שלמה הרשקוביץ שליט"א - אב"י בפאנסי

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ג ר' חיים יעקב גרוסברגר שליט"א
 ר"פ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב

לרגל השפחה השרויה במעונו
 שפחת אירוסי הבת הכלה תחי
 עב"ג החתן המו"ט בתוי"ש כמר שפחה בונם כהן נ"י
 במזל טוב ובשעטומי"צ

ובברכת מזל טוב
 לאביו הרב יהושע גרוסברגר הי"ו - אב"י בי-ם
 לחותנו הרה"ח ר' ניסן צוויבל הי"ו - אב"י פעיה"ק
 ולסב הרה"ח ר' פנחס כהן הי"ו - אב"י פעיה"ק

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' זאב יהודה שטמר הי"ו
 אב"י באלעד

לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט
 שפחת נישואי הבת הכלה תחי

עב"ג החתן המו"ט בתוי"ש
החבר ישראל אריה נ"י

בן הרה"ג ר' דוד זלמן שטייטל

ובברכת מזל טוב
 לאביו הרה"ג ר' אלימלך משה שטמר שליט"א - ב"ב
 ולסבים, הרה"ח ר' יצחק אייזיק מאיר הי"ו - משב"ק
 והרה"ח ר' אברהם בנימין רייכמן הי"ו - י-ם

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ג ר' מאיר כהן שליט"א
 ר"פ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד

לרגל השפחה השרויה במעונו
 שפחת אירוסי הבן המו"ט בתוי"ש
מורינו שפחה בונם נ"י
עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ג ר' חיים יעקב גרוסברגר שליט"א
 במזל טוב ובשעטומי"צ

ובברכת מזל טוב
 לאביו הרה"ח ר' פנחס הי"ו - אב"י פעיה"ק
 ולסבים, הרב יהושע גרוסברגר הי"ו - אב"י בי-ם
 והרה"ח ר' ניסן צוויבל הי"ו - אב"י פעיה"ק

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **אברהם צבי שאנפעלד** הי"ו

אב"י בפאנסי

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת נישואי הבת תחי

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש

כפר אבא האס נ"י

במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' פרדסי הי"ו - ויליאמסבורג

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **אברהם יהושע שווארץ** הי"ו

אב"י ביוניאן סיטי

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת אירוסי הבת הכלה תחי

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש כפר אברהם נ"י

בן הרה"ח ר' אפרים פישל שפיצר הי"ו

במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' ליבוש הי"ו - יוניאן סיטי

לחותנו הרב חיים נוסצווייג הי"ו - יוניאן סיטי

ולהרה"ח ר' יצחק צבי טויבער הי"ו - פאנסי

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

גליון זה נדב

לע"נ הרבני המפואר

מהחסידים הראשונים מדור קמאי, חסיד בכל ישותו,
תהלוכותיו והנהגותיו, דמות מופת של דבקות בצדיקים

הרה"ח ר' **שמואל רפאל ז"ל**
בן הרה"ח ר' **יחזקאל ז"ל רייך**
נלב"ע ט"ז חשון תשע"ה ת.נ.צ.ב.ה

הונצח ע"י נכדו ידידינו הנכבד
הנגיד מוה"ר **מנחם מענדל רייך שליט"א**

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר **משה שמואל מילר** הי"ו

אב"י פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הבת תחי

במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב

לחותנו הרה"ח ר' לוי יצחק הופטן הי"ו - פעיה"ק

ולזקיניו, הרה"ח ר' חיים יהודה הופטן הי"ו - פעיה"ק

הרה"ח ר' שאיר אליהו מילר הי"ו - ירושלים

והרה"ח ר' נפתלי קליין הי"ו - קרית גת

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ג ר' **דוד זלמנוביץ** הי"ו

משגיח בישיבת היכל התורה

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת נישואי הבן

הבה"ח המו"מ בתוי"ש ישראל אריה נ"י

עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ח ר' זאב יהודה שטפר הי"ו - אלעד

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' יצחק אייזיק פאיר הי"ו - יוניאן סיטי

לחותנו הרה"ח ר' אברהם בנימין רייכטן הי"ו - י-ם

ולסב הרה"ג ר' אלימלך משה שטפר הי"ו - ב"ב

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא